Διεξαγωγή Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ [σύμφωνα με το Άρθρο 17 του ν. 4070/2012 (ΦΕΚ 82/Α/10.04.2012) και το άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως τροποποιηθείσα, ισχύει], αναφορικά με τον ορισμό, την ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:

- **Χονδρικής εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση [Αγορά 2 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2007)]**
- **Χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση [Αγορά 1 (Νέας) Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής]**

Δεκέμβριος 2019

ΕΕΤΤ

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή 1

1.1. Κανονιστικό Πλαίσιο 2

1.2. Μεθοδολογία προσδιορισμού των σχετικών αγορών σύμφωνα με τη Σύσταση 2014 6

1.3. Η Αγορά 1 της Σύστασης 2014 και η Σύσταση της Επιτροπής 2009/396/ΕΚ σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών 8

1.4. Η από την ΕΕΤΤ ακολουθούμενη διαδικασία ορισμού και ανάλυσης αγορών 10

1.5. Μεθοδολογία Ορισμού αγοράς 12

1.6. Ιστορικό ανάλυσης των σχετικών αγορών διασύνδεσης 14

1.6.1. Πρώτος γύρος ανάλυσης 14

1.6.2. Δεύτερος γύρος ανάλυσης 15

1.6.3. Τρίτος γύρος ανάλυσης/ Ισχύουσα ρύθμιση κατά το χρόνο της ανάλυσης 16

1.7. Δομή του Κειμένου της Διαβούλευσης 17

1.8. Δημόσια Διαβούλευση 18

2. Χαρακτηριστικά της Ελληνικής Αγοράς σταθερής τηλεφωνίας και των δικτύων των παρόχων υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας 20

2.1. Λιανικές υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας 20

2.2. Πάροχοι υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας 21

2.3. Δομή της λιανικής αγοράς πρόσβασης σταθερής τηλεφωνίας 22

2.4. Δομή της αγοράς υπηρεσιών κλήσεων από σταθερή θέση 23

2.5. Υφιστάμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις των λιανικών αγορών σταθερής τηλεφωνίας 26

3. Ορισμός και ανάλυση της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση (αγορά 2). 28

3.1. Ορισμός σχετικής αγοράς 28

3.1.1. Εξέταση του εάν οι τηλεφωνικές κλήσεις που εκκινούν από σταθερή θέση και οι τηλεφωνικές κλήσεις από δίκτυο κινητής ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων 30

3.1.2. Εξέταση του εάν οι κλήσεις VoIP ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων 35

3.1.3. Γεωγραφική αγορά 40

3.1.4. Συμπέρασμα Ορισμού Λιανικής Αγοράς 41

3.2. Ανάλυση της λιανικής αγοράς κλήσεων απουσία ρύθμισης 41

4. Ορισμός και ανάλυση της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σταθερής (αγορά 1 της Νέας Σύστασης). 48

4.1. Ορισμός σχετικής αγοράς 48

4.1.1. Ανήκουν οι κλήσεις προς σταθερό δίκτυο στην ίδια σχετική αγορά με τις κλήσεις προς κινητό δίκτυο; 49

4.1.2. Ανήκουν οι κλήσεις managed VoIP στην ίδια αγορά με τις κλήσεις PSTN/ISDN BRA που τερματίζουν σε σταθερά δίκτυα 50

4.1.3. Συμπέρασμα Ορισμού Λιανικής Αγοράς 50

4.2. Ανάλυση της λιανικής αγοράς κλήσεων σε σταθερή θέση απουσία ρύθμισης της αγοράς χονδρικής 51

5. Ορισμός σχετικών αγορών χονδρικής 52

5.1. Ιστορικό 52

5.2. Καθορισμός ορίων μεταξύ εκκίνησης κλήσεων, τερματισμού κλήσεων και διαβίβασης 52

5.3. Χονδρική εκκίνηση κλήσεων από το δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση 56

5.3.1. Τεστ τριών κριτηρίων για την αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση 57

5.3.1.1. Ύπαρξη υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού 58

5.3.1.2. Ζητήματα δυναμικής – Απουσία τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό 60

5.3.1.3. Ανεπάρκεια μόνου του δικαίου περί ανταγωνισμού 60

5.4. Χονδρικές αγορές τερματισμού κλήσεων σε χωριστά δίκτυα σε σταθερή θέση 61

5.4.1. Εισαγωγή 61

5.4.2. Η σχετική αγορά υπηρεσιών χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε σταθερή θέση είναι μια αγορά ανά δίκτυο; 62

5.4.3. Ο τερματισμός κλήσεων σε τελικούς χρήστες ανήκει στην ίδια αγορά με τον τερματισμό κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών; 63

5.4.4. Η ιδιοπαροχή τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες ανήκει στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων; 65

5.4.5. Συμπέρασμα 66

5.4.6. Σχετική γεωγραφική αγορά 66

5.4.7. Συμπέρασμα 66

6. Ανάλυση αγοράς χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε σταθερά δίκτυα 67

6.1. Μεθοδολογία ανάλυσης 67

6.2. Εξέλιξη των Μεριδίων Αγοράς 68

6.3. Φραγμοί εισόδου και δυνητικός ανταγωνισμός 69

6.4. Ισχύς επί των τιμών 69

6.5. Αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς 69

6.6. Συμπέρασμα 71

7. Κανονιστικές Υποχρεώσεις 72

7.1. Ανάγκη Ex ante Ρύθμισης 72

7.2. Προβλήματα ανταγωνισμού ελλείψει ex ante ρύθμισης 73

7.3. Άρνηση παροχής/άρνηση πρόσβασης 74

7.4. Κάθετη επέκταση με άλλα μέσα πλην της τιμολόγησης 74

7.5. Κάθετη επέκταση μέσω τιμολόγησης 75

7.6. Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις 76

7.6.1. Υποχρέωση πρόσβασης σε και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου 77

7.6.2. Υποχρέωση διαφάνειας 78

7.6.3. Υποχρέωση αμεροληψίας 78

7.6.4. Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού 78

7.6.5. Έλεγχος τιμών και κοστολόγηση 80

7.7. Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις βάσει της Απόφασης της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 714/09/10.04.2014 (3ος γύρος ανάλυσης) 81

7.7.1. Κανονιστικές Υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν στον ΟΤΕ 83

7.7.2. Κανονιστικές υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν στους εναλλακτικούς 84

7.8. Προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις του ΟΤΕ 85

7.8.1. Η υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών στοιχείων του δικτύου και συναφών ευκολιών 86

7.8.2. Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης 87

7.8.3. Η υποχρέωση διαφάνειας 89

7.8.4. Η υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης 93

7.8.5. Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού 96

7.9. Προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις των εναλλακτικών που παρέχουν χονδρικό τερματισμό κλήσεων 98

7.9.1. Υποχρέωση παροχής χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε άλλους παρόχους δημοσίων δικτύων 99

7.9.2. Υποχρέωση διαφάνειας 99

7.9.3. Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης 100

7.9.4. Η υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης 100

7.10. Άρση κανονιστικών υποχρεώσεων του ΟΤΕ στην αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση 102

8. Εξέταση κατά πόσο η λιανική αγορά τερματισμού είναι ανταγωνιστική με τις επιβαλλόμενες ρυθμίσεις στη χονδρική αγορά 104

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Λίστα Παρόχων με ΣΙΑ στις Σχετικές Αγορές Χονδρικού Τερματισμού Κλήσεων 105

10. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Ελάχιστο περιεχόμενο της Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης του ΟΤΕ (RIO) 107

11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Μεσοσταθμικό Κόστος κεφαλαίου (WACC) 109

12. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ 112

Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1: Αριθμός σταθερών γραμμών πρόσβασης και ποσοστό διείσδυσης αυτών στο πληθυσμό 20

Πίνακας 2: Αριθμός εναλλακτικών παρόχων υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση 21

Πίνακας 3: Μερίδια αγοράς βάσει των γραμμών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, Δεκ. 2013 – Δεκ. 2018 22

Πίνακας 4: Αριθμός γραμμών ΠΦ και ΧΕΓ 22

Πίνακας 5 (α): Όγκος κλήσεων (σε λεπτά) 23

Πίνακας 6: Όγκος των βασικών τύπων κλήσεων (αστικές, υπεραστικές, από σταθερό σε κινητό και διεθνείς), μερίδια αγοράς (βάσει όγκου), ετήσια μεταβολή του όγκου και % ετήσιας μεταβολής του όγκου, για άμεσα και έμμεσα συνδεδεμένους συνδρομητές 26

Πίνακας 7: Συνδρομές Homezone 32

Πίνακας 8: Όγκος βασικών τύπων κλήσεων και όγκος κλήσεων Homezone 33

Πίνακας 9: Όγκος των βασικών τύπων κλήσεων που εκκινούν από σταθερό και κινητό τηλέφωνο, ετήσια μεταβολή, % ετήσιας μεταβολής 33

Πίνακας 10: Όγκος κλήσεων (σε λεπτά) ανά κατηγορία (που εξυπηρετείται μέσω υπηρεσίας χονδρικής εκκίνησης κλήσεων) 42

Πίνακας 11: Όγκος κλήσεων (σε λεπτά) που εκκινούν από σταθερή θέση 42

Πίνακας 12: Μερίδια κλήσεων 43

Πίνακας 13: Ποσοστό κλήσεων που εξυπηρετούνται μέσω χονδρικής εκκίνησης κλήσεων 43

Πίνακας 14: Όγκος (σε λεπτά) και μερίδιο κλήσεων ΟΤΕ απουσία ρύθμισης χονδρικής εκκίνησης κλήσεων 44

Πίνακας 15: Προτεινόμενα τέλη τερματισμού 95

Πίνακας 16: Λίστα παρόχων που παρέχουν χονδρικό τερματισμό κλήσεων σε χωριστά τηλεφωνικά δίκτυα σε σταθερή θέση 105

Πίνακας 17: Παράμετροι Υπολογισμού WACC 110

1. Εισαγωγή

Η Οδηγία Πλαίσιο (Οδηγία 2002/21/ΕΚ), όπως ισχύει τροποποιηθείσα με την Οδηγία 2009/140/ΕΚ[1], ιδίως το άρθρο 8 αυτής, (άρθρο 3 του ν. 4070/2012, ΦΕΚ 82/Α/2012, όπως ισχύει) θέτει ως στόχους πολιτικής που διέπουν τη δράση της Εθνικής Ρυθμιστικής Αρχής (της ΕΕΤΤ) κατά την άσκηση των καθηκόντων της στον τομέα παροχής δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών:

- την προώθηση του ανταγωνισμού
- τη συμβολή στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, και
- την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 8, παρ. 5[2] της Οδηγίας Πλαίσιο, όπως αυτή κατά τα ως άνω τροποποιηθείσα, ισχύει, ορίζει ότι «*Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές εφαρμόζουν προς επίτευξη των στόχων πολιτικής που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4, αντικειμενικές, διαφανείς, αμερόληπτες και αναλογικές ρυθμιστικές αρχές, ιδίως μέσω: α) της προαγωγής της κανονιστικής προβλεψιμότητας μέσω της διασφάλισης συνεπούς κανονιστικής προσέγγισης κατά τη διάρκεια ενδεδειγμένων περιόδων ανασκόπησης, β) της εξασφάλισης ότι, σε παρόμοιες περιπτώσεις, δεν γίνεται διάκριση στην αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, γ) της εξασφάλισης του ανταγωνισμού προς όφελος των καταναλωτών και της προώθησης, κατά περίπτωση, ανταγωνισμού υποδομών, δ) της προώθησης αποτελεσματικών επενδύσεων και καινοτομιών όσον αφορά νέες και ενισχυμένες υποδομές, συνυπολογίζοντας τη μέριμνα ότι οιαδήποτε υποχρέωση πρόσβασης λαμβάνει δεόντως υπόψη τους κινδύνους που αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν την επένδυση και επιτρέποντας διάφορες ρυθμίσεις συνεργασίας μεταξύ επενδυτών και φορέων που ζητούν πρόσβαση προκειμένου να επιμεριστεί ο επενδυτικός κίνδυνος με ταυτόχρονη διασφάλιση του ανταγωνισμού στην αγορά και της αρχής της μη εισαγωγής διακρίσεων, ε) του δέοντος συνυπολογισμού των ποικίλων συνθηκών όσον αφορά τον ανταγωνισμό και τους καταναλωτές που υφίστανται στις διάφορες γεωγραφικές ζώνες του ίδιου κράτους μέλους, στ) της επιβολής ex ante ρυθμιστικών*

---

[1] Οδηγία 2009/140/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/ΕΚ σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, L 337/37, 18.12.2009

[2] Η παράγραφος 5 προστέθηκε στο άρθρο 8 δια του άρθρου 1, της παραγράφου (8), στοιχείου η) της ως άνω τροποποιητικής της Οδηγίας Πλαίσιο Οδηγίας 2009/140/ΕΚ, L 337/51,18.12.2009

υποχρεώσεων μόνον εφόσον δεν υφίσταται αποτελεσματικός και βιώσιμος ανταγωνισμός και της άρσης των υποχρεώσεων αυτών αφ' ης στιγμής πληρούται αυτή η προϋπόθεση.»

Στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, και προς επίτευξη των ανωτέρω στόχων, η ΕΕΤΤ εφαρμόζει αντικειμενικές, διαφανείς, αμερόληπτες και αναλογικές ρυθμιστικές αρχές για την προώθηση του ανταγωνισμού και τη διασφάλιση του, κατά το μέγιστο, οφέλους για τους τελικούς χρήστες σε επίπεδο τιμής, επιλογών και ποιότητας.

1.1. Κανονιστικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το ισχύον εθνικό και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο[3] αναφορικά με τον ορισμό σχετικών αγορών προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που

---

[3] Το εν λόγω πλαίσιο συναπαρτίζεται ιδίως από τα κάτωθι νομοθετικά/κανονιστικά κείμενα:

- το Ν. 4070/2012, και ιδίως τα άρθρα 3, 12 περιπτώσεις α, ι, και ια, 16, 17, και τα άρθρα 41 έως και 54, αυτού, (εφεξής ο Νόμος),
- τις Οδηγίες: Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 108/33, 24.4.2002, (εφεξής Οδηγία Πλαίσιο), Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (ΕΕ L 108/7, 24.4.2002), (εφεξής Οδηγία για την Πρόσβαση), και Οδηγία 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 108, 24.4.2002), (εφεξής Οδηγία για την Αδειοδότηση), όπως αυτές τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2009/140/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/ΕΚ σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (ΕΕ L 337/37, 18.12.2009)
- τις Οδηγίες: Οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 108/51, 24.4.2002), (εφεξής Οδηγία Καθολικής Υπηρεσίας), Οδηγία 2002/58/ΕΚ σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 για τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών, όπως τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2009/136/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
- την Οδηγία 2002/77/ΕΚ της Επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 2002 σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 249/21, 17.9.2002), (εφεξής Οδηγία για τον Ανταγωνισμό),
- τη Σύσταση της Επιτροπής της 9ης Οκτωβρίου 2014 «σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2014/710/ΕΕ),
- το Επεξηγηματικό Σημείωμα της Επιτροπής «EXPLANATORY NOTE Accompanying the document «Commission Recommendation on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services», (SWD(2014) 298),
- τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2018/C159/01) (εφεξής Κατευθυντήριες Γραμμές),

επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση, την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στις ως άνω αγορές, η ΕΕΤΤ καλείται να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ταυτοποίησης και ορισμού αγορών που τίθεται στην Οδηγία Πλαίσιο[4], όπως αυτή τροποποιηθείσα ισχύει.

Σύμφωνα με το άρθρο 16, παρ. 1 και 24 της Οδηγίας Πλαίσιο, όπως αυτή ισχύει, «*1.Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές διεξάγουν ανάλυση των σχετικών αγορών βασιζόμενες στις αγορές που ταυτοποιούνται στη σύσταση και λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη τους τις κατευθυντήριες γραμμές. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η ανάλυση αυτή να διεξάγεται, κατά περίπτωση, σε συνεργασία με τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές ανταγωνισμού. 2. Όταν εθνική ρυθμιστική αρχή, δυνάμει των παραγράφων 3 ή 4 του παρόντος άρθρου, του άρθρου 17 της Οδηγίας 2002/22/ΕΚ (οδηγία για την καθολική υπηρεσία) ή του άρθρου 8 της οδηγίας 2002/19/ΕΚ (οδηγία για την πρόσβαση), πρέπει να καθορίσει εάν θα επιβληθούν, θα διατηρηθούν, θα τροποποιηθούν ή θα αρθούν υποχρεώσεις επιχειρήσεων, καθορίζει με βάση την ανάλυση αγοράς κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, κατά πόσον μία σχετική αγορά είναι όντως ανταγωνιστική*».

Σύμφωνα με το άρθρο 41 παράγραφος 3 του Ν.4070/2012: «*41. 3. Η διαδικασία ανάλυσης της αγοράς περιλαμβάνει τον ορισμό των σχετικών αγορών, τη διενέργεια ανάλυσης του επιπέδου του ανταγωνισμού, τον ορισμό επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ και τον προσδιορισμό των κατά περίπτωση κατάλληλων και αναλογικών ειδικών κανονιστικών υποχρεώσεων. Κατά τη διαδικασία ανάλυσης των σχετικών αγορών, καθώς και κάθε φορά που το κρίνει αναγκαίο, για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της από τον παρόντα νόμο, η ΕΕΤΤ μπορεί να ζητά τη συνδρομή της Επιτροπής Ανταγωνισμού*».

Στη Σύσταση της Επιτροπής της 9ης Οκτωβρίου 2014, «σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων

- το Κείμενο της Επιτροπής «COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document COMMUNICATION FROM THE COMMISSION Guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the EU regulatory framework for electronic communications networks and services (Text with EEA relevance) {C(2018) 2374 final},
- τη Σύσταση Ε (2008) 5925 της Επιτροπής σχετικά με τις κοινοποιήσεις, τις προθεσμίες και τις διαβουλεύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως εκάστοτε ισχύει, (2008/850/ΕΚ),

[4] Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15, όπως τροποποιήθηκε δια του άρθρου 1, παρ. 17 της ως άνω τροποποιητικής της Οδηγίας Πλαίσιο Οδηγίας 2009/140/ΕΚ, L 337/37,18.12.2009

κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών», (εφεξής Σύσταση 2014), και σύμφωνα με την κατ' ερμηνεία αυτής Αιτιολογική Έκθεση, (SWD(2014)298), αναφέρεται ότι: «*Κατά τον ορισμό των σχετικών αγορών που αντιστοιχούν στις εθνικές συνθήκες, σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να διενεργούν ανάλυση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών που προσδιορίζονται στο παράρτημα*»[5].

Η διαδικασία ορισμού αγορών στοχεύει στο να προσδιορίσει με συστηματικό τρόπο τις ανταγωνιστικές πιέσεις που υφίστανται οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και δικτύων. Μια «σχετική αγορά προϊόντων» αποτελείται από το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα, όχι μόνο από την άποψη των αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους, της τιμής ή της επιδιωκόμενης χρήσης τους, αλλά και τις συνθήκες ανταγωνισμού ή/ και τη διάρθρωση της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά[6].
Σύμφωνα με τη Σύσταση 2014, «*Αφετηρία για τον προσδιορισμό των αγορών χονδρικής που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση είναι, τόσο για την Επιτροπή όσο και για τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, η ανάλυση των αντίστοιχων αγορών λιανικής. Η εν λόγω ανάλυση αγορών λιανικής διενεργείται με συνεκτίμηση των μελλοντικών προοπτικών όσον αφορά τη δυνατότητα υποκατάστασης της ζήτησης και, ανάλογα με την περίπτωση, της προσφοράς, σε δεδομένο χρονικό ορίζοντα. Κατά τον ορισμό των σχετικών αγορών σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να προσδιορίζουν μια γεωγραφική περιοχή όπου οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι παρόμοιες ή επαρκώς ομοιογενείς και η οποία διακρίνεται από γειτονικές περιοχές όπου επικρατούν αισθητά διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη το ζήτημα του κατά πόσον η επιχείρηση με δυνητικά σημαντική ισχύ στην αγορά ενεργεί ομοιόμορφα στο σύνολο της οικείας περιοχής δικτύου ή αντιμετωπίζει αισθητά διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού, σε βαθμό ώστε οι δραστηριότητές της να περιορίζονται σε ορισμένες περιοχές, όχι όμως σε άλλες*»[7]. Δεδομένου ότι η ανάλυση αγορών, όπως αυτή διεξάγεται από τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές, οφείλει να έχει μία μελλοντική προοπτική (forward-looking), οι αγορές, σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση της ανωτέρω

---

[5] άρθρο 1 της Σύστασης 2014

[6] Βλ. παραδείγματος χάριν, Υπόθεση Michelin v. Commission [1983] ECR 3461, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό σχετικών αγορών για τους σκοπούς του Κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού ("Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον Ορισμό Αγορών"), ΕΕ 1997 C 372/3, και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

[7] Σημείο 7 του προοιμίου της Σύστασης 2014

Σύστασης, ορίζονται αντιστοίχως, λαμβάνοντας υπόψη την ως άνω εξελιξιμότητα. Στο ίδιο πλαίσιο, και ήδη με το προοίμιο 27 της Οδηγίας Πλαίσιο, αναφέρονταν ότι «*[…] Στην ανάλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να περιλαμβάνεται ανάλυση του κατά πόσον η αγορά έχει ανταγωνιστικές προοπτικές και, κατά συνέπεια, κατά πόσον η τυχόν έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα έχει διάρκεια. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα αντιμετωπίσουν επίσης το θέμα των αναδυόμενων αγορών, όπου εκ των πραγμάτων, η εταιρεία που ηγείται της αγοράς είναι πιθανό να διαθέτει σημαντικό μερίδιο της αγοράς αλλά δεν θα πρέπει να της επιβάλλονται άτοπες υποχρεώσεις. Η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάζει τακτικά τις κατευθυντήριες γραμμές ώστε να διασφαλίζει ότι αυτές παραμένουν επίκαιρες σε μία ταχέως εξελισσόμενη αγορά. […]*». Ο ορισμός της σχετικής αγοράς προσδιορίζει τους περιορισμούς που υφίστανται οι πάροχοι κατά τον καθορισμό των τιμών τους λόγω υποκατάστασης από πλευράς προσφοράς και ζήτησης. Για το σκοπό ορισμού της σχετικής αγοράς, η ΕΕΤΤ λαμβάνει υπόψη μια σειρά μεθόδων κατά την αξιολόγηση της υποκατάστασης της ζήτησης και της προσφοράς, συμπεριλαμβανομένου και του SSNIP τεστ, όπου αυτό είναι πρακτικά δυνατό[8].

Μια «σχετική γεωγραφική αγορά» περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι σχετικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και προμήθεια προϊόντων ή/ και υπηρεσιών, στην οποία οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και διακριτές από γειτονικές περιοχές, όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ουσιαστικά διαφορετικές.

Σύμφωνα με το άρθρο 15, παρ.1 της Οδηγίας Πλαίσιο, όπως ισχύει, «…*στη σύσταση προσδιορίζονται,…, οι αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τα χαρακτηριστικά των οποίων είναι δυνατόν να αιτιολογούν την επιβολή των κανονιστικών υποχρεώσεων που ορίζονται στις ειδικές οδηγίες* …». Κατά συνέπεια, κρίνεται απαραίτητη η καταγραφή εκείνων των χαρακτηριστικών, τα οποία και τελικά καθιστούν μία συγκεκριμένη αγορά ως υποκείμενη σε εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση.[9]

Σύμφωνα και με τη Σύσταση 2014, για τον προσδιορισμό των αγορών που επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση ενδείκνυται η σωρευτική εφαρμογή τριών κριτηρίων και συγκεκριμένα:

---

[8] Βλ. την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον Ορισμό Αγορών και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

[9] Βλ. την Αιτιολογική Έκθεση της Σύστασης του 2007 [SEC (2007), 1483 final], σελ. 6

- Η παρουσία υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου (διαρθρωτικού, νομικού ή ρυθμιστικού χαρακτήρα),
- Η δομή της αγοράς να μην τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό μέσα στο σχετικό χρονικό ορίζοντα και
- Η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού να μην επαρκεί αφ' εαυτής για την αντιμετώπιση των αστοχιών της υπόψη αγοράς.

Σημειώνεται ότι οι αγορές που απαριθμούνται στο Παράρτημα της Σύστασης 2014 έχουν προσδιορισθεί βάσει των τριών υπόψη σωρευτικών κριτηρίων. Για αγορές που δεν έχουν περιληφθεί στο Παράρτημα (ως άνω) της Σύστασης, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές, πρέπει να εξετάσουν κατά πόσο πληρούνται τα τρία αυτά κριτήρια στην εκάστοτε αγορά.

1.2. Μεθοδολογία προσδιορισμού των σχετικών αγορών σύμφωνα με τη Σύσταση 2014

Το σημείο 10 του προοιμίου της ίδιας Σύστασης προβλέπει ότι:

«Εάν η αγορά λιανικής δεν έχει προοπτικές να είναι πραγματικά ανταγωνιστική χωρίς εκ των προτέρων ρύθμιση, θα πρέπει να αξιολογούνται οι αντίστοιχες αγορές χονδρικής που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ….

… Από την άλλη πλευρά, εάν η εξεταζόμενη αγορά λιανικής έχει προοπτικές να είναι πραγματικά ανταγωνιστική χωρίς εκ των προτέρων ρύθμισή της ή των αντίστοιχων αγορών χονδρικής, αυτό θα πρέπει να οδηγεί την εθνική ρυθμιστική αρχή στο συμπέρασμα ότι δεν χρειάζεται πλέον ρύθμιση σε επίπεδο χονδρικής. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να αξιολογούνται οι αντίστοιχες σημαντικές αγορές χονδρικής με απώτερο σκοπό την άρση της εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης. Όταν οι αγορές χονδρικής είναι κάθετα συνδεδεμένες στην αλυσίδα εφοδιασμού, η πρώτη αγορά χονδρικής που θα πρέπει να υποβάλλεται σε ανάλυση είναι εκείνη που απέχει περισσότερο, ανάντη, από την εξεταζόμενη αγορά λιανικής.»

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, στην παρούσα εξέταση θα πρέπει να γίνει έλεγχος του κατά πόσο η λιανική αγορά εθνικών κλήσεων που εκκινούν σε σταθερή θέση (κατάντη αγορά της χονδρικής αγοράς εκίνησης κλήσεων σε σταθερή θέση) και η λιανική αγορά κλήσεων που τερματίζουν σε σταθερή θέση (κατάντη αγορά της χονδρικής αγοράς τερματισμού κλήσεων σε σταθερή θέση) θα ήταν ανταγωνιστικές σε περίπτωση άρσης των αντίστοιχων ρυθμίσεων σε επίπεδο χονδρικής. Υπό το πρίσμα αυτό, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να εξετάσει όλους τους υπάρχοντες και πιθανούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς (competitive constraints) και τις πιθανές βλάβες στον τελικό καταναλωτή (consumer harm).

Σύμφωνα με τη Σύσταση 2014, όταν μία αγορά λιανικής αναγνωρίζεται ως μη αποτελεσματικά ανταγωνιστική απουσία ρύθμισης, η αγορά που πρέπει να εξεταστεί πρώτη είναι αυτή που βρίσκεται ψηλότερα από τις ανάντη χονδρικές αγορές της κάθετης αλυσίδας προσφοράς. Λαμβάνοντας υπόψη τη ρύθμιση ex ante –αν υπάρχει- στη συγκεκριμένη αγορά, πρέπει να εξεταστεί η πιθανότητα ΣΙΑ στις σχετιζόμενες κατάντη αγορές σε μία μελλοντοστρεφή προοπτική. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ οφείλει να εξετάσει βαθμιαία όλες τις κατάντη αγορές μίας ρυθμιζόμενης ανάντη αγοράς. Μία αγορά λιανικής μπορεί να τεθεί σε καθεστώς ρύθμισης μόνο στην περίπτωση που δεν είναι ανταγωνιστική παρά τη ρύθμιση όλων των ανάντη αγορών στην κάθετη αλυσίδα προσφοράς.

Χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων σε σταθερή θέση

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσει η ΕΕΤΤ κατά τη διαδικασία ανάλυσης της χονδρικής αγοράς εκκίνησης κλήσεων σε σταθερή θέση είναι τα ακόλουθα:

- Ορισμός της αγοράς εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση στην Ελλάδα και ανάλυσή της, θεωρώντας ότι δεν υπάρχει εκ των προτέρων ρύθμιση της ανάντη χονδρικής αγοράς.
- Σε περίπτωση που προκύψει ότι η αγορά λιανικής είναι μη ανταγωνιστική, ορισμός της αγοράς που βρίσκεται ψηλότερα στο vertical supply chain, δηλαδή της χονδρικής αγοράς εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, (αγορά 2 της Σύστασης του 2007), ανάλυσή της και –σε περίπτωση που διαπιστωθεί έλλειψη ανταγωνισμού- επιβολή κατάλληλων ρυθμιστικών υποχρεώσεων.
- Εξέταση της επίπτωσης της ρύθμισης της αγοράς 2 στην ορισθείσα αγορά λιανικής βάσει της μεθοδολογίας modified greenfield. Σε περίπτωση που η ρύθμιση της αγοράς 2 δεν αρκεί ώστε να καταστεί η αγορά εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση στην Ελλάδα ανταγωνιστική, εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων για την αγορά λιανικής, και στην περίπτωση που πληρούνται τα τρία κριτήρια, εξέταση του επιπέδου του ανταγωνισμού και επιλογή κατάλληλων υποχρεώσεων στο επίπεδο λιανικής. Το βήμα αυτό είναι απαραίτητο καθότι δεν υπάρχει άλλη ανάντη χονδρική αγορά, η ρύθμιση της οποίας θα μπορούμε να επιφέρει ανάπτυξη ανταγωνισμού στην λιανική αγορά εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση στην Ελλάδα.

Χονδρική αγορά τερματισμού κλήσεων σε σταθερή θέση

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσει η ΕΕΤΤ κατά τη διαδικασία ανάλυσης της χονδρικής αγοράς τερματισμού κλήσεων σε σταθερή θέση είναι τα ακόλουθα:

- Ορισμός της αγοράς κλήσεων που τερματίζουν σε σταθερή θέση στην Ελλάδα και ανάλυσή της, θεωρώντας ότι δεν υπάρχει εκ των προτέρων ρύθμιση της ανάντη χονδρικής αγοράς.

- Σε περίπτωση που προκύψει ότι η αγορά λιανικής είναι μη ανταγωνιστική, ορισμός της αγοράς που βρίσκεται ψηλότερα στο vertical supply chain, δηλαδή της χονδρικής αγοράς τερματισμού κλήσεων σε σταθερή θέση, (αγορά 1 της Σύστασης του 2014), ανάλυσή της και –σε περίπτωση που διαπιστωθεί έλλειψη ανταγωνισμού- επιβολή κατάλληλων ρυθμιστικών υποχρεώσεων.
- Εξέταση της επίπτωσης της ρύθμισης της αγοράς 1 στην ορισθείσα αγορά λιανικής βάσει της μεθοδολογίας modified greenfield. Σε περίπτωση που η ρύθμιση της αγοράς 1 δεν αρκεί ώστε να καταστεί η αγορά εθνικών κλήσεων που τερματίζουν σε σταθερή θέση στην Ελλάδα ανταγωνιστική, εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων για την αγορά λιανικής, και στην περίπτωση που πληρούνται τα τρία κριτήρια, εξέταση της κατάστασης του ανταγωνισμού και επιλογή κατάλληλων υποχρεώσεων στο επίπεδο λιανικής. Το βήμα αυτό είναι απαραίτητο καθότι δεν υπάρχει άλλη ανάντη χονδρική αγορά, η ρύθμιση της οποίας θα μπορούμε να επιφέρει ανάπτυξη ανταγωνισμού στη λιανική αγορά εθνικών κλήσεων που τερματίζουν σε σταθερή θέση στην Ελλάδα.

1.3. Η Αγορά 1 της Σύστασης 2014 και η Σύσταση της Επιτροπής 2009/396/ΕΚ σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών

Στο Επεξηγηματικό Σημείωμα της Σύστασης[10] αναφέρεται ότι η ανάλυση της υποκατάστασης προσφοράς και της ζήτησης υποδεικνύει ότι σήμερα ή στο άμεσο μέλλον, δεν υπάρχουν υποκατάστατα σε επίπεδο χονδρικής που θα μπορούσαν να περιορίσουν τον καθορισμό των τελών τερματισμού σε ένα δίκτυο. Παρά το γεγονός ότι τα τέλη τερματισμού κλήσεων μπορεί να περιορίζονται θεωρητικά από υποκατάστατα ζήτησης σε επίπεδο λιανικής, τα οποία αποτελούν εναλλακτικές λύσεις της πραγματοποίησης κλήσης στον ενδιαφερόμενο συνδρομητή, ακόμη και η ύπαρξη υποκατάστατων σε επίπεδο λιανικής, ή μια διευρυμένη αγορά λιανικής, η οποία θα συμπεριλαμβάνει για παράδειγμα κλήσεις προς σταθερά και κλήσεις προς κινητά, δεν οδηγεί σε δυνατότητα υποκατάστασης σε επίπεδο χονδρικής. Έτσι, ο ορισμός της λιανικής αγοράς δεν έχει επιπτώσεις για τον ορισμό χονδρικής αγοράς, αλλά μπορεί να έχει συνέπειες για την εκτίμηση της ΣΙΑ.

Η Σύσταση 2014 προβλέπει ότι σε επίπεδο χονδρικής, υφίσταται μια διακριτή σχετική αγορά αφορώσα την «Χονδρική παροχή, σε σταθερή θέση, τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δημόσια

---

10 παρ. 4.1.3, σελ. 28

τηλεφωνικά δίκτυα» (Αγορά 1) η οποία αντιστοιχεί στην αγορά υπ' αριθ. 7 της Σύστασης της Επιτροπής του 2007.

Σύμφωνα με τη Σύσταση σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών (2009/396/ΕΚ), ιδίως τη σκέψη (7) του Προοιμίου αυτής:

«το σύστημα χρέωσης στην ΕΕ βασίζεται στο σύστημα χρέωσης δικτύου καλούντος, που σημαίνει ότι το τέλος τερματισμού καθορίζεται από το δίκτυο του καλούμενου και καταβάλλεται από το δίκτυο του καλούντος. Ο καλούμενος δεν χρεώνεται για την υπηρεσία αυτή και γενικά δεν έχει κίνητρο να αντιδράσει στο τέλος τερματισμού που καθορίζει ο πάροχος του δικτύου του». Συνεπώς, ο καλών συνδρομητής, ο οποίος τελικά πληρώνει για τη πραγματοποίηση της συγκεκριμένης κλήσης, πληρώνει για πρόσβαση και υπηρεσία χωρίς να μπορεί να αντιληφθεί άμεσα την τιμή χονδρικού τερματισμού, ενώ ο καλούμενος συνδρομητής δεν πληρώνει για τις κλήσεις που δέχεται, γεγονός το οποίο δεν περιορίζει τον Πάροχο που τερματίζει την κλήση, ως προς τον καθορισμό των τελών τερματισμού.

Σύμφωνα με μια τεχνολογικά ουδέτερη προσέγγιση, η χονδρική αγορά τερματισμού κλήσεων σε σταθερή θέση περιλαμβάνει τερματισμό σε δίκτυα PSTN και IP και περιλαμβάνει τερματισμό κλήσεων ανεξάρτητα από το πού προέρχεται η κλήση (εθνική, διεθνής, σταθερή και κινητή).

Κάθε φορέας εκμετάλλευσης είναι επομένως μονοπωλιακός, ικανός να συμπεριφέρεται ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους καταναλωτές και τους πελάτες του, και έχει την ικανότητα να χρεώνει υπερβολικές τιμές. Όπως εξηγείται στην επεξηγηματική σημείωση της σύστασης 2009/396/ΕΚ της Επιτροπής, της 7ης Μαΐου 2009, σχετικά με τη ρυθμιστική μεταχείριση των τιμών σταθερής και κινητής τερματισμού στην Ένωση, ισχύει διαφορετική λογική για τους αριθμούς που χρησιμοποιούν οι πάροχοι υπηρεσιών που είναι ευαίσθητοι στο επίπεδο τερματισμού επειδή τα τέλη επηρεάζουν άμεσα τα έσοδά τους και, ως εκ τούτου, μπορεί να αλλάξουν μεταξύ παρόχων σε περίπτωση αύξησης των χρεώσεων του φορέα εκμετάλλευσης για υπηρεσίες τερματισμού. Ως εκ τούτου, ο τερματισμός κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς που χρησιμοποιούνται από παρόχους υπηρεσιών χαρακτηρίζεται συνήθως από συνθήκες αγοράς και ανταγωνισμού που διαφέρουν από εκείνες που επικρατούν στο πλαίσιο του τερματισμού φωνητικών κλήσεων προς άλλους τελικούς χρήστες.

1.4. Η από την ΕΕΤΤ ακολουθούμενη διαδικασία ορισμού και ανάλυσης αγορών

Για τις ανάγκες της διαδικασίας ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ χρησιμοποιεί στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων χρηστών και παρόχων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η ΕΕΤΤ διεξάγει την ανάλυση αγοράς σύμφωνα με το ν. 4070/2012 (ΦΕΚ Α'/82), όπως ισχύει τροποποιηθείς, (εφεξής ο «Νόμος»). Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα ακόλουθα:

Το άρθρο 12 παρ.1 στοιχείο (α) του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ τη γενική αρμοδιότητα σχετικά με την ανάλυση αγορών (συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των σχετικών αγορών προϊόντων/υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της ανάλυσης της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού, καθώς και τον Ορισμό του/των Παρόχου/Παρόχων με ΣΙΑ και την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων σε μια ορισμένη σχετική αγορά), σύμφωνα με τις διατάξεις του.

Το άρθρο 12 παρ.1 σε συνδυασμό με το άρθρο 38 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων, τόσο για τους σκοπούς ex ante ρύθμισης του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όσο και για ex post έρευνα και εφαρμογή της ισχύουσας περί ελεύθερου ανταγωνισμού νομοθεσίας. Ειδικότερα, το άρθρο 38, παρ. 1 του Νόμου επιβάλλει σε όλες τις επιχειρήσεις που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών υπό καθεστώς Γενικής Άδειας να παρέχουν όλες τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που απαιτούνται προκειμένου η ΕΕΤΤ να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις ή τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τη νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, καθώς και όλων των πληροφοριών που απαιτούνται για την ανάλυση αγοράς και τον προσδιορισμό των επιχειρήσεων με ΣΙΑ. Σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 5 του Νόμου, οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες άμεσα κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και το βαθμό λεπτομέρειας που καθορίζει η ΕΕΤΤ και εφόσον δεν ορίζεται άλλη προθεσμία, εντός είκοσι (20) εργασίμων ημερών από το αίτημα. Ο Νόμος ορίζει ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα πέντε (5) εργασίμων ημερών για την παροχή πληροφοριών.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ.1 του Νόμου, οι αρμοδιότητες σχετικά με το δίκαιο του Ανταγωνισμού όσον αφορά τον τομέα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών ανήκουν στην ΕΕΤΤ και όχι στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της σχετικά με το δίκαιο του ανταγωνισμού, το άρθρο 14 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του περί Ανταγωνισμού Νόμου, ν. 3959/2011, (άρθρα 38 και 39, ν. 3959/2011, ΦΕΚ Α'/ 93), συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας

ελέγχου βιβλίων και άλλων εγγράφων των τηλεπικοινωνιακών παρόχων και της έρευνας στα γραφεία και λοιπές εγκαταστάσεις τους.

Το άρθρο 12 παράγραφος 1, στοιχείο (ιβ) παρέχει στην ΕΕΤΤ την αρμοδιότητα να διενεργεί δημόσιες διαβουλεύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας Εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας, τόσο σε Εθνικό επίπεδο όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ και την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο, όπως ισχύει τροποποιηθείσα[11].

Μετά την ολοκλήρωση της εθνικής δημόσιας διαβούλευσης, και στην περίπτωση κατά την οποία η ΕΕΤΤ προτίθεται να προβεί στη λήψη σχεδίου μέτρων σχετικά με κάθε ανάλυση αγοράς, η οποία περιλαμβάνει τον ορισμό των σχετικών αγορών, τα συμπεράσματα της ανάλυσης αγορών (δηλ. αξιολόγηση σχετικά με την ύπαρξη ή μη παρόχων με ΣΙΑ), καθώς και τα μέτρα τα οποία η ΕΕΤΤ σκοπεύει να υιοθετήσει στις διάφορες σχετικές αγορές, κοινοποιεί στην Επιτροπή, το BEREC και τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές των άλλων Κρατών Μελών, το ανωτέρω Σχεδίο Μέτρων. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή, το BEREC και οι άλλες Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές μπορούν να αποστείλουν σχόλια και προτάσεις στην ΕΕΤΤ κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου ενός μήνα από την ημέρα της κοινοποίησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλύει τα προτεινόμενα μέτρα και μεταφέρει την άποψή της στην ΕΕΤΤ, δημοσιεύοντάς την στην ιστοσελίδα της Επιτροπής. Η ΕΕΤΤ είναι υποχρεωμένη να λάβει επαρκώς υπόψη τα σχόλια και τις προτάσεις κατά την υιοθέτηση των προτεινόμενων μέτρων. Σε περίπτωση κατά την οποία από το προτεινόμενο μέτρο προκύπτει ο ορισμός μιας σχετικής αγοράς, η οποία διαφέρει από αυτές που περιγράφονται στη Σύσταση ή αποφασίζει εάν κάποιος πάροχος έχει ατομική ή συλλογική δεσπόζουσα θέση και τα μέτρα θα επηρέαζαν το εμπόριο μεταξύ Κρατών Μελών και παράλληλα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε) έχει δηλώσει ότι το Σχέδιο Μέτρων θα δημιουργούσε εμπόδια στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά ή έχει σοβαρές επιφυλάξεις ως προς τη συμβατότητά του με το Κοινοτικό δίκαιο και τους κανονιστικούς στόχους, το Σχέδιο Μέτρων αυτό δεν θα πρέπει να υιοθετηθεί για δύο μήνες. Στην περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εντός της κατά τα ως άνω δίμηνης προθεσμίας εκδώσει απόφαση με την οποία ζητά από την ΕΕΤΤ να αποσύρει το σχέδιο μέτρου, η ΕΕΤΤ τροποποιεί ή αποσύρει το σχέδιο μέτρου εντός εξαμήνου από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στην περίπτωση που το σχέδιο μέτρου τροποποιείται, η ΕΕΤΤ διενεργεί δημόσια διαβούλευση σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 17 του Νόμου και κοινοποιεί εκ νέου το τροποποιημένο σχέδιο μέτρου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατά τη λήψη απόφασης για τη θέσπιση του σχεδίου μέτρου, η ΕΕΤΤ λαμβάνει ιδιαιτέρως

---

[11] Τα άρθρα 6 και 7 της Οδηγίας Πλαίσιο αντικαταστάθηκαν δυνάμει του άρθρου 1, παρ. (6) της Οδηγίας 2009/140/ΕΚ

υπόψη της τα σχόλια των άλλων Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών, του BEREC και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κοινοποιεί την Απόφαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σύμφωνα δε με τα οριζόμενα στην παράγραφο 5, του άρθρου 45 του Νόμου, η ΕΕΤΤ κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο BEREC όλα τα εγκεκριμένα τελικά μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1, στοιχεία α' και β' του άρθρου 45.

1.5. Μεθοδολογία Ορισμού αγοράς

Ο ορισμός μιας σχετικής αγοράς έχει δύο βασικές παραμέτρους: τα προϊόντα/ υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στην αγορά και τη γεωγραφική έκταση της αγοράς. Τα όρια της αγοράς προσδιορίζονται εξετάζοντας την υποκατάσταση ζήτησης και την υποκατάσταση της προσφοράς.

Α. Υποκατάσταση Ζήτησης & Υποκατάσταση Προσφοράς

Στην παράγραφο 38 των Κατευθυντηρίων Γραμμών της ΕΕ αναφέρεται ότι «*Η υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης παρέχει στις ΕΡΑ τη δυνατότητα να καθορίσουν τα προϊόντα ή τη σειρά προϊόντων που είναι δυνατόν να υποκαθίστανται, στα οποία μπορούν εύκολα να στραφούν οι καταναλωτές σε περίπτωση υποθετικής μικρής αλλά σημαντικής και μη προσωρινής σχετικής αύξησης της τιμής. Προκειμένου να καθορίσουν ότι υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης, οι ΕΡΑ θα πρέπει να κάνουν χρήση κάθε αποδεικτικού στοιχείου σχετικά με τη συμπεριφορά προηγούμενων πελατών, καθώς και να εκτιμούν την πιθανή αντίδραση πελατών και προμηθευτών σε μια τέτοια αύξηση τιμής της εν λόγω υπηρεσίας.*».

Αναφορικά με την υποκατάσταση της προσφοράς, οι Κατευθυντήριες Γραμμές στην παράγραφο 41 αναφέρουν ότι «*Κατά την εκτίμηση της δυνατότητας υποκατάστασης της προσφοράς, οι ΕΡΑ μπορούν επίσης να λαμβάνουν υπόψη την πιθανότητα επιχειρήσεις που δεν δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά προϊόντων να αποφασίσουν ενδεχομένως να εισέλθουν στην αγορά, εντός σύντομου χρονικού πλαισίου, έπειτα από μικρή αλλά σημαντική και μη προσωρινή σχετική αύξηση της τιμής. Το ακριβές χρονικό πλαίσιο που πρέπει χρησιμοποιείται για την εκτίμηση των πιθανών αντιδράσεων άλλων προμηθευτών σε σχετική αύξηση της τιμής θα εξαρτάται αναπόφευκτα από τα χαρακτηριστικά κάθε αγοράς και θα πρέπει να αποφασίζεται κατά περίπτωση. Σε περιπτώσεις όπου το συνολικό κόστος μεταβολής της παραγωγής προκειμένου να παραχθεί το εν λόγω προϊόν είναι σχετικά αμελητέο, το προϊόν αυτό μπορεί να συμπεριλαμβάνεται στον ορισμό της αγοράς προϊόντων. Οι ΕΡΑ πρέπει να αξιολογήσουν αν ένας δεδομένος προμηθευτής πράγματι θα χρησιμοποιούσε ή θα μετέβαλε το παραγωγικό του δυναμικό για την παραγωγή του σχετικού*

προϊόντος ή αν θα πρόσφερε τη σχετική υπηρεσία (για παράδειγμα, αν η παραγωγική τους ικανότητα δεσμεύεται από μακροπρόθεσμες συμφωνίες προμήθειας κ.λπ.).».

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, η ανάλυση της υποκατάστασης της πλευράς ζήτησης πραγματοποιείται με την εξέταση εάν άλλα προϊόντα θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως υποκατάστατα από τους παρόχους, σε περίπτωση που ο υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος επιβάλει μία μικρή αλλά σημαντική, μη παροδική αύξηση στην τιμή του προϊόντος (SSNIP) πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο τιμών. Στη συνέχεια εξετάζονται οι δυνατότητες υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς προκείμενου να αξιολογηθεί εάν υπάρχουν επιπλέον περιορισμοί στην διαμόρφωση της τιμολογιακής πολιτικής του υποθετικού μονοπωλιακού παρόχου που δεν έχουν περιληφθεί στο στάδιο της ανάλυσης της υποκατάστασης της ζήτησης. Βασική υπόθεση για τον ορισμό της υποκατάστασης της προσφοράς είναι ότι η είσοδος στην αγορά είναι χαμηλού κόστους και μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα (π.χ. μέχρι 12 μήνες). Βασικό κριτήριο για να θεωρηθεί η υποκατάσταση της προσφοράς σχετική, είναι οι προμηθευτές / πάροχοι να είναι σε θέση να εισέλθουν στην αγορά γρήγορα και με χαμηλό κόστος λόγω της παρούσας θέσης τους στην παροχή άλλων υπηρεσιών. Επιπλέον, από την είσοδο ενός προμηθευτή στην παροχή της εν λόγω χονδρικής υπηρεσίας πρέπει επίσης να δημιουργείται και πρόσθετος περιορισμός του ανταγωνισμού.

Β. Κοινοί Περιορισμοί τιμολόγησης – Ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού

Ένας άλλος παράγοντας στον καθορισμό των ορίων της σχετικής αγοράς αφορά στην εξέταση της ύπαρξης κοινών περιορισμών στην τιμολόγηση πελατών, υπηρεσιών ή γεωγραφικών περιοχών (δηλ. περιοχών εντός των οποίων ένας πάροχος προσφέρει εκουσίως τα προϊόντα του με όμοια τιμή). Εάν παρατηρούνται κοινοί περιορισμοί τιμολόγησης, οι γεωγραφικές περιοχές στις οποίες ισχύουν οι τιμές αυτές θα μπορούσαν να περιληφθούν στην ίδια σχετική αγορά. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση που υπάρχουν γεωγραφικές περιοχές όπου οι όροι του ανταγωνισμού είναι ομοιογενείς, ο ορισμός της σχετικής γεωγραφικής αγοράς θα πρέπει να περιλαμβάνει όλες εκείνες τις περιοχές στην ίδια αγορά. Στις Κατευθυντήριες γραμμές, στην παράγραφο 48 αναφέρεται ότι «*Σύμφωνα με την πάγια νομολογία, η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει μια περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και τη ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς, και η οποία είναι δυνατό να διακρίνεται από γειτονικές περιοχές όπου οι επικρατούσες συνθήκες ανταγωνισμού είναι σημαντικά διαφορετικές. Περιοχές στις οποίες οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι ετερογενείς δεν αποτελούν ενιαία αγορά.*».

1.6. Ιστορικό ανάλυσης των σχετικών αγορών διασύνδεσης

1.6.1. Πρώτος γύρος ανάλυσης

Στο πλαίσιο του πρώτου γύρου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ, αφού έλαβε υπόψη τη Σύσταση της Επιτροπής της 11ης Φεβρουαρίου 2003 και συγκεκριμένα τις χονδρικές *αγορές Διασύνδεσης Δημόσιων Σταθερών Δικτύων* (αγορές υπ' αρ. 8: Προέλευση (εκκίνηση) κλήσεων στο δημόσιο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, υπ' αρ. 9: Απόληξη (τερματισμός) κλήσεων σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχεται σε σταθερή θέση και υπ' αρ.10: Διαβιβαστικές Υπηρεσίες στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο), εξέδωσε την Απόφαση ΕΕΤΤ ΑΠ 406/34/11.10.2006 (ΦΕΚ 1669/Β/14.11.06), με την οποία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενόψει των εθνικών συνθηκών, υφίσταντο οι ακόλουθες σχετικές αγορές: α) Χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο που παρέχονται σε σταθερή θέση, β) Διακριτές χονδρικές αγορές τερματισμού κλήσεων σε δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση (ανά δίκτυο κάθε εταιρείας), και γ) Χονδρική αγορά διαβιβαστικών υπηρεσιών στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο, με γεωγραφικό εύρος την Ελληνική Επικράτεια.

Στη συνέχεια, κατόπιν ανάλυσης του επιπέδου του ανταγωνισμού στις ως άνω σχετικές αγορές, η ΕΕΤΤ, με την ανωτέρω Απόφασή της, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι εν λόγω αγορές χαρακτηρίζονται από απουσία αποτελεσματικού ανταγωνισμού και όρισε:

α) τον «Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε». (ΟΤΕ Α.Ε.) ως επιχείρηση κατέχουσα Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ) στις σχετικές αγορές για την παροχή των εξής υπηρεσιών χονδρικής: εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, τερματισμό κλήσεων στο δίκτυό του και υπηρεσιών διαβίβασης στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο, και

β) όλους τους παρόχους σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας που αναφέρονται στο Παράρτημα Α της ανωτέρω Απόφασης (ΑΠ ΕΕΤΤ 406/34/2006) ως επιχειρήσεις κατέχουσες ΣΙΑ στις επιμέρους αγορές τερματισμού κλήσεων σε δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση (ανά δίκτυο κάθε εταιρείας).

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η απουσία αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές διασύνδεσης, η ΕΕΤΤ επέβαλε τόσο στον ΟΤΕ όσο και στους παρόχους σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας που αναφέρονται στο Παράρτημα Α της ανωτέρω Απόφασης (ΑΠ ΕΕΤΤ 406/34/2006) μια σειρά κατάλληλων και αναλογικών κανονιστικών υποχρεώσεων.

1.6.2. Δεύτερος γύρος ανάλυσης

Στο πλαίσιο του δεύτερου γύρου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ με την Απόφαση της 573/017/22.07.2010 (ΦΕΚ 1353/Β/1.09.2010), «Ορισμός αγορών χονδρικής εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση, χονδρικής διαβίβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο, Καθορισμός Επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στις εν λόγω αγορές και υποχρεώσεις αυτών (2ος γύρος ανάλυσης)» κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υφίστανται οι ακόλουθες σχετικές αγορές διασύνδεσης δημοσίων σταθερών δικτύων:

i. Χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση.

ii. Διακριτές αγορές χονδρικής για τον τερματισμό κλήσεων προς τελικούς χρήστες σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση:

   - ✓ Μια αγορά χονδρικής για τον τερματισμό κλήσεων προς τελικούς χρήστες στο δίκτυο του ΟΤΕ, και
   - ✓ διακριτές χονδρικές αγορές τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες, ανά δίκτυο κάθε εταιρίας που αναφέρεται στο Παράρτημα Ι της εν λόγω Απόφασης.

iii. Χονδρική αγορά διαβιβαστικών υπηρεσιών στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο.

Δεδομένου ότι η χονδρική αγορά (εθνικής) διαβίβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο δεν περιλαμβανόταν πλέον στη λίστα της Νέας Σύστασης Σχετικών Αγορών, η ΕΕΤΤ εφάρμοσε το τεστ των 3 κριτηρίων για τη χονδρική αγορά (εθνικής) διαβίβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και συμπέρανε ότι, λόγω των εθνικών συνθηκών στην Ελλάδα, η ανωτέρω αγορά πληρούσε σωρευτικά και τα τρία κριτήρια. Συνεπώς η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η χονδρική αγορά (εθνικής) διαβίβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο έπρεπε να συνεχίσει να υπόκειται σε ex−ante ρύθμιση.

Σε συνέχεια, κατόπιν ανάλυσης του επιπέδου του ανταγωνισμού, η ΕΕΤΤ συμπέρανε ότι οι ορισθείσες αγορές χαρακτηρίζονται από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και όρισε:

i. Την εταιρεία με την επωνυμία «Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε. (ΟΤΕ Α.Ε.)» ως επιχείρηση με Σημαντική Ισχύ στις σχετικές αγορές χονδρικής για (α) την εκκίνηση κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, (β) τις διαβιβαστικές υπηρεσίες στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχονται σε σταθερή θέση

και γ) τον τερματισμό κλήσεων προς τελικούς χρήστες στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυό της που παρέχεται σε σταθερή θέση, και

ii. Τις εταιρείες που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι της εν λόγω Απόφασης, ως επιχειρήσεις με Σημαντική Ισχύ στις ορισθείσες, ανά δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, σχετικές αγορές υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων προς τελικούς χρήστες.

Στη συνέχεια, η ΕΕΤΤ επέβαλε τη διατήρηση των κανονιστικών υποχρεώσεων που είχε επιβάλλει στον ΟΤΕ και στις λοιπές εταιρείες, δυνάμει του πρώτου γύρου ανάλυσης των εν λόγω σχετικών αγορών.

1.6.3. Τρίτος γύρος ανάλυσης/ Ισχύουσα ρύθμιση κατά το χρόνο της ανάλυσης

Στο πλαίσιο του τρίτου γύρου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ με την Απόφαση της 714/09/10.04.2014 (ΦΕΚ 1049/Β/28.04.2014), «Ορισμός των Αγορών (χονδρικής) Εκκίνησης Κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση και Τερματισμού Κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση, Καθορισμός Επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στις εν λόγω Αγορές και Υποχρεώσεις αυτών (3ος Γύρος Ανάλυσης), (β) Απορρύθμιση της Αγοράς Διαβιβαστικών Υπηρεσιών στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο» κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υφίστανται οι ακόλουθες σχετικές αγορές διασύνδεσης δημοσίων σταθερών δικτύων:

i. Χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση.

ii. Διακριτές αγορές χονδρικής για τον τερματισμό κλήσεων προς τελικούς χρήστες σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση:

   - ✓ Μια αγορά χονδρικής για τον τερματισμό κλήσεων προς τελικούς χρήστες στο δίκτυο του ΟΤΕ, και
   - ✓ διακριτές χονδρικές αγορές τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες, ανά δίκτυο κάθε εταιρίας που αναφέρεται στο Παράρτημα Ι της εν λόγω Απόφασης.

iii. Χονδρική αγορά διαβιβαστικών υπηρεσιών στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο.

Δεδομένου ότι η χονδρική αγορά (εθνικής) διαβίβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο δεν περιλαμβανόταν πλέον στη λίστα της Νέας Σύστασης Σχετικών Αγορών, η ΕΕΤΤ εφάρμοσε το τεστ των 3 κριτηρίων και συμπέρανε ότι, λόγω των εθνικών συνθηκών στην Ελλάδα, η ανωτέρω αγορά δεν πληρούσε σωρευτικά και τα τρία κριτήρια. Συνεπώς η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα

ότι η χονδρική αγορά (εθνικής) διαβίβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο δεν έπρεπε να συνεχίσει να υπόκειται σε ex−ante ρύθμιση.

Σε συνέχεια, κατόπιν ανάλυσης του επιπέδου του ανταγωνισμού στις αγορές χονδρικής εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση και τερματισμού κλήσεων προς τελικούς χρήστες σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση, η ΕΕΤΤ συμπέρανε ότι οι ορισθείσες αγορές χαρακτηρίζονται από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και όρισε:

i. Την εταιρεία με την επωνυμία «Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε. (ΟΤΕ Α.Ε.)» ως επιχείρηση με Σημαντική Ισχύ στις σχετικές αγορές χονδρικής για (α) την εκκίνηση κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, και β) τον τερματισμό κλήσεων προς τελικούς χρήστες στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυό της που παρέχεται σε σταθερή θέση, και

ii. Τις εταιρείες που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι της εν λόγω Απόφασης, ως επιχειρήσεις με Σημαντική Ισχύ στις ορισθείσες, ανά δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, σχετικές αγορές υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων προς τελικούς χρήστες.

Στη συνέχεια, η ΕΕΤΤ επέβαλε τη διατήρηση των κανονιστικών υποχρεώσεων που είχε επιβάλλει στον ΟΤΕ και στις λοιπές εταιρείες, δυνάμει του δεύτερου γύρου ανάλυσης των εν λόγω σχετικών αγορών.

1.7. Δομή του Κειμένου της Διαβούλευσης

Η Ενότητα 2 του παρόντος κειμένου Διαβούλευσης παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά της αγοράς σταθερής τηλεφωνίας και των δικτύων των παρόχων υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας.

Η Ενότητα 3 παρουσιάζει τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση (αγορά 2 της Σύστασης 2007).

Η Ενότητα 4 παρουσιάζει τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής (αγορά 1 της Σύστασης 2014).

Η ενότητα 5 παρουσιάζει τον ορισμό των σχετικών αγορών χονδρικής.

Η ενότητα 6 παρουσιάζει την ανάλυση αγορών χονδρικής.

Η ενότητα 7 παρουσιάζει τις προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις.

Η ενότητα 8 εξετάζει εάν οι προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στην αγορά χονδρικού τερματισμού κλήσεων αντιμετωπίζουν επιτυχώς τα προβλήματα ανταγωνισμού στη σχετιζόμενη αγορά λιανικής.

Η ενότητα 9 περιλαμβάνει το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Λίστα Παρόχων με ΣΙΑ στις Σχετικές Αγορές Χονδρικού Τερματισμού Κλήσεων.

Η ενότητα 10 περιλαμβάνει το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Ελάχιστο περιεχόμενο της Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης του ΟΤΕ (RIO).

Η ενότητα 11 περιλαμβάνει το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Μεσοσταθμικό Κόστος Κεφαλαίου

Η Ενότητα 12 παρουσιάζει τις ερωτήσεις της δημόσιας διαβούλευσης.

1.8. Δημόσια Διαβούλευση

Όλες οι παρατηρήσεις επί της Διαβούλευσης αυτής είναι ευπρόσδεκτες. Ωστόσο, θα διευκόλυνε το έργο της ΕΕΤΤ που συνίσταται στην ανάλυση των απαντήσεων, εάν οι παρατηρήσεις υποβάλλονταν με παραπομπή στον αριθμό της σχετικής ερώτησης του παρόντος εγγράφου στην ενότητα «Ερωτήσεις Διαβούλευσης».

Η παρούσα διαβούλευση εκκινεί 24 Δεκεμβρίου 2019 και θα διαρκέσει έως 17 Φεβρουαρίου 2020. Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους γραπτώς και επώνυμα στη διεύθυνση της ΕΕΤΤ (Λεωφ. Κηφισίας 60, 15125 – Μαρούσι Αθήνα) καθώς και ηλεκτρονικά (σε επεξεργάσιμη μορφή) στη διεύθυνση market.analysis@eett.gr, μέχρι και την 17η, Φεβρουαρίου 2020 και ώρα 15:00.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Διαδικασίας Δημόσιας Διαβούλευσης (ΕΕΤΤ ΑΠ.: 375/10/2006), οι απαντήσεις στις δημόσιες διαβουλεύσεις δημοσιεύονται αυτούσιες και επωνύμως σε κεντρικό σημείο στην ιστοσελίδα της ΕΕΤΤ. Τυχόν ανώνυμες απαντήσεις δεν λαμβάνονται υπόψη. Επίσης, οι απαντήσεις δίδονται σε ενδιαφερόμενους οι οποίοι θα ζητήσουν να λάβουν αντίγραφα των απόψεων των συμμετεχόντων. Σε περίπτωση που οι απαντήσεις περιέχουν εμπιστευτικά στοιχεία αυτά θα πρέπει να τοποθετούνται σε ειδικό Παράρτημα, προκειμένου να μη δημοσιευθούν. Σε κάθε περίπτωση, η υποχρέωση της ΕΕΤΤ προς τήρηση εμπιστευτικότητας δεν επηρεάζει την αρμοδιότητά της να προβαίνει σε δημοσιοποίηση πληροφοριών που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση των καθηκόντων της ή εφόσον τούτο επιτάσσεται στο πλαίσιο ελέγχου που διενεργείται από ελληνικές ή κοινοτικές αρχές.

Οι συμμετέχοντες στις δημόσιες διαβουλεύσεις της ΕΕΤΤ είναι ενήμεροι και συναινούν ότι τυχόν προσωπικά στοιχεία που αναφέρονται πάνω στην απάντησή τους ενδέχεται να δημοσιευθούν μαζί με αυτήν.

Σχετικά με τη Δήλωση περί απορρήτου και προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της ΕΕΤΤ δείτε εδώ.

2. Χαρακτηριστικά της Ελληνικής Αγοράς σταθερής τηλεφωνίας και των δικτύων των παρόχων υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας

2.1. Λιανικές υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας

Στο τέλος του 2018, η διείσδυση της σταθερής πρόσβασης σε δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες στον ελληνικό πληθυσμό εκτιμάται σε 44,25%, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 4.753.479 γραμμές. Στον Πίνακας 1 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των γραμμών πρόσβασης και η διείσδυση της σταθερής τηλεφωνίας (βάσει των γραμμών) στον πληθυσμό. Όπως φαίνεται στον Πίνακας 1, από τα τέλη του 2013 έως τα τέλη του 2018 παρατηρείται μια μικρή αύξηση της διείσδυσης κατά 0,72 ποσοστιαίες μονάδες, που αντιστοιχεί (λόγω της εντονότερης μείωσης του πληθυσμού) σε μια μείωση 37.195 γραμμών.

Πίνακας 1: Αριθμός σταθερών γραμμών πρόσβασης και ποσοστό διείσδυσης αυτών στο πληθυσμό

	31/12/2013	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2018
Αριθμός σταθερών γραμμών πρόσβασης	4.790.674	4.758.271	4.743.358	4.750.488	4.756.694	4.753.479
Πληθυσμός Ελλάδος	11.003.615	10.926.807	10.858.018	10.783.748	10.768.193	10.741.165
Διείσδυση σταθερών γραμμών πρόσβασης στον πληθυσμό	43,54%	43,55%	43,69%	44,05%	44,17%	44,25%

Σημείωση 1: Πηγή ΕΕΤΤ (Στις σταθερές γραμμές πρόσβασης περιλαμβάνονται οι γραμμές PSTN, ISDN BRA, Managed VoIP και ISDN PRA).

2.2. Πάροχοι υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας

Εξαιρουμένων των παρόχων με πολύ μικρό αριθμό συνδρομητών και με μερίδιο κίνησης βάσει άμεσης πρόσβασης[12] <0,5%, στην παροχή υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση δραστηριοποιούνται, εκτός από τον ΟΤΕ, τέσσερις (4) επιπλέον πάροχοι[13]. Οι εν λόγω τέσσερις (4) πάροχοι παρέχουν πρόσβαση κυρίως μέσω πλήρους ΑΠΤΒ και τρεις (3) εξ' αυτών μέσω ΧΕΓ. Από το 2017, τρεις πάροχοι (ΟΤΕ, Vodafone και Wind) υλοποιούν δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς στο πλαίσιο της διαδικασίας εισαγωγής της τεχνολογίας VDSL vectoring στο δίκτυο πρόσβασης. Οι πάροχοι που υλοποιούν το δίκτυο αποκτούν άμεση πρόσβαση στον συνδρομητή, ενώ παράλληλα και οι υπόλοιποι πάροχοι μπορούν να έχουν αντίστοιχη πρόσβαση μέσω των κατάλληλων χονδρικών προϊόντων (προϊόντα Virtual Local Unbundling – VLU). Στον Πίνακας 2 παρουσιάζεται ο αριθμός των εναλλακτικών παρόχων πρόσβασης όπως εξελίχθηκε από τα μέσα του 2013 έως τα μέσα του 2018.

Πίνακας 2: Αριθμός εναλλακτικών παρόχων υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση

Αριθμός Εναλλακτικών Παρόχων		30/6/2013	30/6/2014	30/06/2015	30/06/2016	30/06/2017	30/06/2018
Πάροχοι που προσφέρουν υπηρεσίες Πρόσβασης	Μέσω πλήρους ΑΠΤΒ	6	6	5	4	4	4
	Μέσω εικονικών προϊόντων					3	3
	Μέσω ΧΕΓ	3	3	4	3	3	3
	Σύνολο	8	8	6	4	4	4

Πηγή: ΕΕΤΤ. Σημειώνεται ότι (α) τον Ιούνιο του 2015, η ON TELECOMS ανακοίνωσε τη διακοπή παροχής υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, (β) οι εταιρίες Vodafone και Hol μετριούνται μαζί από "30/6/2016" και μετά και (γ) εξαιρούνται πάροχοι με μερίδιο βάσει κίνησης άμεσης πρόσβασης <0,5% καθώς και πάροχοι με αναλογικά μικρό αριθμό συνδρομητών.

---

12 Ο όρος «άμεση πρόσβαση» αναφέρεται στην κίνηση των άμεσα συνδεδεμένων συνδρομητών ενός παρόχου, οι οποίοι μπορούν να λαμβάνουν υπηρεσίες τηλεφωνίας είτε μέσω δικής του (ιδιόκτητης) υποδομής είτε μέσω γραμμής πλήρους ΑΠΤΒ. Ο όρος «έμμεση πρόσβαση» αναφέρεται στην κίνηση των έμμεσα συνδεδεμένων συνδρομητών ενός παρόχου, οι οποίοι μπορούν να λαμβάνουν υπηρεσίες τηλεφωνίας μέσω ΕΦ/ΠΦ

13 Σημειώνεται ότι τον Ιούνιο του 2018, η ΕΕΤΤ ενέκρινε την εξαγορά της ΟΥΤΑ ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ Α.Ε. από την εταιρεία VODAFONE ΠΑΝΑΦΟΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Α.Ε

2.3. Δομή της λιανικής αγοράς πρόσβασης σταθερής τηλεφωνίας

Η είσοδος εναλλακτικών παρόχων οδήγησε διαχρονικά σε απώλεια μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ, στην αγορά της παροχής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση.

Πιο συγκεκριμένα (βλ. Πίνακας 3), το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ από σχεδόν 59,4% στο τέλος του 2013, ανέρχεται στο τέλος του 2018 στο 55,5% των γραμμών σταθερής τηλεφωνικής πρόσβασης. Την ίδια χρονική στιγμή, οι τρεις μεγαλύτεροι, βάσει των μεριδίων, ανταγωνιστές του ΟΤΕ κατείχαν μερίδιο αγοράς [10-15%].

Πίνακας 3: Μερίδια αγοράς βάσει των γραμμών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, Δεκ. 2013 – Δεκ. 2018

Πάροχοι	31/12/2013	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2018
ΟΤΕ	59,4%	57%	56,7%	56,1%	55,7%	55,5%
Πάροχος 1	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]
Πάροχος 2	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]
Πάροχος 3	[5-10%]	[5-10%]	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]	[10-15%]
Πάροχος 4	[5-10%]	[5-10%]	[5-10%]	[5-10%]	[5-10%]	[5-10%]
Λοιποί	1,7%	1,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%

Σημείωση: Λαμβάνονται υπόψη γραμμές PSTN, ISDN BRA, Managed VoIP και ISDN PRA.

Πηγή: ΕΕΤΤ

Η χρήση της υπηρεσίας ΧΕΓ από τους εναλλακτικούς παρόχους είναι πολύ περιορισμένη, δεδομένου ότι στο τέλος του 2018 την υπηρεσία ΧΕΓ παρείχαν τρεις μόνο πάροχοι σε περίπου 5.261 συνδρομητές (βλ. Πίνακας 4), δηλαδή σε περίπου 0,2% των γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και MANAGED VOIP του ΟΤΕ.

Πίνακας 4: Αριθμός γραμμών ΠΦ[14] και ΧΕΓ

	31/12/2013	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2018
Γραμμές Προεπιλογής	86.705	64.898	35.227	22.748	19.226	13.460
Εκ των οποίων γραμμές ΧΕΓ	47.082	35.325	14.344	9.386	7.746	5.261

[14] Οι ενεργοποιημένες για Επιλογή Φορέα γραμμές δεν παρουσιάζονται δεδομένου ότι τα σχετικά στοιχεία που έχουν παρασχεθεί από τους παρόχους στην ΕΕΤΤ δεν θεωρούνται επαρκώς αξιόπιστα. Αφενός, δεν μπορεί να αποκλεισθεί η πιθανότητα συμπερίληψης μη-ενεργών γραμμών ΕΦ και αφετέρου, γραμμές με ταυτόχρονη δυνατότητα χρήσης της επιλογής και της προεπιλογής ενδέχεται να έχουν παρασχεθεί στην ΕΕΤΤ και ως γραμμές επιλογής και ως γραμμές προεπιλογής.

Γραμμές ΠΦ ως % των γραμμών PSTN+ISDN BRA+MANAGED VOIP, του ΟΤΕ	3,1%	2,4%	1,3%	0,9%	0,7%	0,5%
Γραμμές ΧΕΓ ως % των γραμμών PSTN+ISDN BRA+MANAGED VOIP, του ΟΤΕ	1,7%	1,3%	0,5%	0,4%	0,3%	0,2%

Πηγή: ΕΕΤΤ

2.4. Δομή της αγοράς υπηρεσιών κλήσεων από σταθερή θέση

Οι Πίνακες 5 (α) και (β) κατωτέρω παρουσιάζουν τη διαχρονική εξέλιξη του όγκου της κίνησης και των σχετικών μεριδίων αγοράς υπηρεσιών κλήσεων αντίστοιχα, για το χρονικό διάστημα από το τέλος του 2013 έως το τέλος του 2018. Τα στοιχεία (κίνηση και μερίδια) εμφανίζονται ανά τύπο κλήσης, για τους ακόλουθους τύπους κλήσεων:

- εθνικές σε γεωγραφικούς αριθμούς (δηλ. το σύνολο αστικών και υπεραστικών),
- κλήσεις από σταθερό σε (εθνικό) κινητό,
- διεθνείς,
- dial-up[15], και
- "λοιπές (εκτός του dial-up) κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών"όπου παρουσιάζονται ομαδοποιημένες οι κλήσεις σε υπηρεσίες σύντομων κωδικών, οι κλήσεις σε υπηρεσίες μεριζόμενου κόστους (της σειράς 801), οι κλήσεις σε υπηρεσίες ατελούς χρέωσης (της σειράς 800) και οι κλήσεις σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας.

Διευκρινίζεται ότι στους Πίνακες 5 (α) και (β) συμπεριλαμβάνονται επιπλέον οι υπηρεσίες φωνητικών κλήσεων με χρήση πρωτοκόλλου IP (VoIP), την ποιότητα των οποίων (υπηρεσιών), ελέγχει ο πάροχος δικτύου που τις προσφέρει.

Βάσει του Πίνακα 5 (α), το σύνολο του όγκου των σταθερών κλήσεων βαίνει μειούμενο, με μείωση 22,61% το 2018 σε σχέση με το 2013.

Πίνακας 5 (α): Όγκος κλήσεων (σε λεπτά)

[15] Σημειώνεται ότι από τις κλήσεις dial-up εξαιρούνται οι κλήσεις 801 στο Internet.

		2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΚΛΗΣΕΩΝ	**Αστικές και υπεραστικές**						
	ΟΤΕ	7.929.551.985	7.181.337.860	6.805.936.466	6.252.465.052	6.069.530.965	5.598.083.789
	OLOs-άμεση πρόσβαση	7.622.730.945	6.933.835.388	7.544.425.528	7.104.283.023	6.701.143.417	5.986.518.698
	OLOs-έμμεση πρόσβαση	234.335.821	183.285.897	107.020.505	71.541.784	56.093.140	42.106.219
	Σύνολο	**15.786.618.751**	**14.298.459.145**	**14.457.382.499**	**13.428.289.859**	**12.826.767.522**	**11.626.708.706**
	Σε κινητό						
	ΟΤΕ	954.378.574	915.057.622	886.359.066	861.062.574	863.671.673	836.123.460
	OLOs-άμεση πρόσβαση	840.014.115	1.005.875.469	1.296.128.291	1.397.125.862	1.446.689.968	1.440.134.491
	OLOs-έμμεση πρόσβαση	42.353.545	31.026.111	19.041.698	14.624.524	11.193.724	9.036.088
	Σύνολο	**1.836.746.234**	**1.951.959.202**	**2.201.529.055**	**2.272.812.960**	**2.321.555.365**	**2.285.294.039**
	Διεθνείς						
	ΟΤΕ	217.150.435	181.267.377	160.895.036	134.251.791	111.080.494	89.594.150
	OLOs-άμεση πρόσβαση	497.518.680	418.657.252	381.604.063	320.673.061	255.830.973	185.372.801
	OLOs-έμμεση πρόσβαση	11.180.493	7.051.024	3.582.563	2.491.698	1.916.861	1.344.513
	Σύνολο	**725.849.608**	**606.975.653**	**546.081.662**	**457.416.550**	**368.828.328**	**276.311.464**
ΛΟΙΠΟΙ ΤΥΠΟΙ ΚΛΗΣΕΩΝ	**Κλήσεις dial-up στο Internet**						
	ΟΤΕ	54.175.792	28.879.138	19.470.882	14.868.691	11.478.622	5.134.359
	OLOs	579.240	501.072	1.647	185	379	0
	Σύνολο	**54.755.032**	**29.380.210**	**19.472.529**	**14.868.876**	**11.479.001**	**5.134.359**
	Λοιπές (εκτός του dial-up) κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών (σύντομοι κωδικοί, κλήσεις 801, 800 και 90)						
	ΟΤΕ	200.433.583	189.426.203	182.071.276	184.858.894	185.836.765	165.717.099
	OLOs	130.669.974	138.850.559	148.715.505	132.316.159	114.199.085	102.956.011
	Σύνολο	**331.103.557**	**328.276.762**	**330.786.781**	**317.175.053**	**300.035.850**	**268.673.110**
ΣΥΝΟΛΟ	**ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΗΣΕΩΝ**						
	ΟΤΕ	9.355.690.369	8.495.968.200	8.054.732.726	7.447.507.002	7.241.598.519	6.694.652.857
	OLOs	9.379.382.813	8.719.082.772	9.500.519.800	9.043.056.296	8.587.067.547	7.767.468.821
	Σύνολο	**18.735.073.182**	**17.215.050.972**	**17.555.252.526**	**16.490.563.298**	**15.828.666.066**	**14.462.121.678**
	ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΗΣΕΩΝ (εξαιρουμένου dial-up)						
	ΟΤΕ	9.301.514.577	8.467.089.062	8.035.261.844	7.432.638.311	7.230.119.897	6.689.518.498
	OLOs	9.378.803.573	8.718.581.700	9.500.518.153	9.043.056.111	8.587.067.168	7.767.468.821
	Σύνολο	**18.680.318.150**	**17.185.670.762**	**17.535.779.997**	**16.475.694.422**	**15.817.187.065**	**14.456.987.319**

Σημείωση: Οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται για όλες τις κατηγορίες κλήσεων

Όπως προκύπτει από τον Πίνακας **5** (β), η πτωτική τάση των μεριδίων αγοράς του ΟΤΕ συνεχίστηκε το υπό εξέταση διάστημα, με το μερίδιό του για το σύνολο της κίνησης να εκτιμάται ότι μειώθηκε στο τέλος του 2018 στο 46,3% από 49,9% το 2013. Ανά τύπο κλήσης τα μερίδια του ΟΤΕ παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις ως προς το βαθμό μείωσής τους. Πιο συγκεκριμένα, στις αστικές και υπεραστικές κλήσεις το μερίδιο μειώθηκε από 50,2% το 2013 σε 48,1% στο τέλος του 2018, ενώ στις κλήσεις προς κινητό από 52% το 2013 σε 36,6% στο τέλος του 2018. Στις διεθνείς κλήσεις το μερίδιο του ΟΤΕ αυξήθηκε από 29,9% το 2013 σε 32,4% στο τέλος του 2018. Τέλος στις κλήσεις προς λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς (εξαιρουμένων κλήσεων dial-up) παρατηρήθηκε μια μικρή αύξηση από 60,5% στο τέλος του 2013 σε 61,7% στο τέλος του 2018.

Πίνακας 5(β): Μερίδια αγοράς βάσει όγκου κλήσεων

		2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΚΛΗΣΕΩΝ	**Αστικές και υπεραστικές**						
	ΟΤΕ	50,2%	50,2%	47,1%	46,6%	47,3%	48,1%
	OLOs-άμεση πρόσβαση	48,3%	48,5%	52,2%	52,9%	52,2%	51,5%
	OLOs-έμμεση πρόσβαση	1,5%	1,3%	0,7%	0,5%	0,4%	0,4%
	Σύνολο	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
	Σε κινητό						
	ΟΤΕ	52,0%	46,9%	40,3%	37,9%	37,2%	36,6%
	OLOs-άμεση πρόσβαση	45,7%	51,5%	58,9%	61,5%	62,3%	63,0%
	OLOs-έμμεση πρόσβαση	2,3%	1,6%	0,9%	0,6%	0,5%	0,4%
	Σύνολο	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
	Διεθνείς						
	ΟΤΕ	29,9%	29,9%	29,5%	29,4%	30,1%	32,4%
	OLOs-άμεση πρόσβαση	68,5%	69,0%	69,9%	70,1%	69,4%	67,1%
	OLOs-έμμεση πρόσβαση	1,5%	1,2%	0,7%	0,5%	0,5%	0,5%
	Σύνολο	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
ΛΟΙΠΟΙ ΤΥΠΟΙ ΚΛΗΣΕΩΝ	**Κλήσεις dial-up στο Internet**						
	ΟΤΕ	98,9%	98,3%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	OLOs	1,1%	1,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Σύνολο	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
	Λοιπές (εκτός του dial-up) κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών (σύντομοι κωδικοί, κλήσεις 801, 800 και 90)						
	ΟΤΕ	60,5%	57,7%	55,0%	58,3%	61,9%	61,7%
	OLOs	39,5%	42,3%	45,0%	41,7%	38,1%	38,3%
	Σύνολο	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
ΣΥΝΟΛΟ	**ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΗΣΕΩΝ**						
	ΟΤΕ	49,9%	49,4%	45,9%	45,2%	45,7%	46,3%
	OLOs	50,1%	50,6%	54,1%	54,8%	54,3%	53,7%
	Σύνολο	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
	ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΗΣΕΩΝ (εξαιρουμένου dial-up)						
	ΟΤΕ	49,8%	49,3%	45,8%	45,1%	45,7%	46,3%
	OLOs	50,2%	50,7%	54,2%	54,9%	54,3%	53,7%
	Σύνολο	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Σημείωση: Οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται για όλες τις κατηγορίες κλήσεων

Ο Πίνακας 6 παρουσιάζει αθροιστικά τον όγκο των αστικών, των υπεραστικών, των κλήσεων από σταθερό σε κινητό και των διεθνών κλήσεων. Οι τέσσερις (4) προαναφερθέντες τύποι κλήσεων αποτελούν τους βασικούς τύπους κλήσεων που πραγματοποιούν οι χρήστες σταθερής τηλεφωνίας και αποτελούν τους μοναδικούς τύπους κλήσεων που πραγματοποιούνται μέσω ΕΦ/ΠΦ.

Βάσει του Πίνακας 6 κατωτέρω, από το 2013 παρατηρείται συστηματική και σημαντική μείωση της κίνησης που προέρχεται από συνδρομητές έμμεσης πρόσβασης (ΕΦ/ΠΦ). Η μείωση της κίνησης των εναλλακτικών μέσω ΕΦ/ΠΦ φαίνεται ότι οδήγησε σε αύξηση του μεριδίου των εναλλακτικών για την παροχή άμεσης πρόσβασης. Αυτό αποδίδεται στο γεγονός ότι οι περισσότεροι εναλλακτικοί, που αρχικά εισήλθαν στην αγορά μέσω ΕΦ/ΠΦ, άρχισαν – αρκετά νωρίτερα από το 2013 - να

επενδύουν και να προσφέρουν υπηρεσίες μέσω ΑΠΤΒ και να μεταφέρουν τους συνδρομητές τους από την έμμεση στην άμεση πρόσβαση. Η παρουσία ενός σημαντικού αριθμού εναλλακτικών παρόχων στην αγορά ΑΠΤΒ και η προσφορά εκπτωτικών πακέτων που παρέχουν απεριόριστες κλήσεις (*π.χ.*, αστικές/υπεραστικές και διεθνείς σε συγκεκριμένους προορισμούς), έναντι ενός σταθερού πάγιου τέλους, δημιούργησε ανταγωνιστική πίεση στους εναλλακτικούς, που έως τότε προσέφεραν υπηρεσίες μέσω ΕΦ/ΠΦ και δεν είχαν επενδύσει στον αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο.

Πίνακας 6: Όγκος των βασικών τύπων κλήσεων (αστικές, υπεραστικές, από σταθερό σε κινητό και διεθνείς), μερίδια αγοράς (βάσει όγκου), ετήσια μεταβολή του όγκου και % ετήσιας μεταβολής του όγκου, για άμεσα και έμμεσα συνδεδεμένους συνδρομητές

Όγκος κλήσεων (σε λεπτά)	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
ΟΤΕ	9.101.080.994	8.277.662.859	7.853.190.568	7.247.779.417	7.044.283.132	6.523.801.399
OLOs (άμεση + έμμεση)	9.248.133.599	8.579.731.141	9.351.802.648	8.910.739.952	8.472.868.083	7.664.512.810
OLOs - άμεση πρόσβαση	8.960.263.740	8.358.368.109	9.222.157.882	8.822.081.946	8.403.664.358	7.612.025.990
OLOs - έμμεση πρόσβαση	287.869.859	221.363.032	129.644.766	88.658.006	69.203.725	52.486.820
Σύνολο (άμεση + έμμεση)	18.349.214.593	16.857.394.000	17.204.993.216	16.158.519.369	15.517.151.215	14.188.314.209
Μερίδια αγοράς	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
ΟΤΕ	49,6%	49,1%	45,6%	44,9%	45,4%	46,0%
OLOs (άμεση + έμμεση)	50,4%	50,9%	54,4%	55,1%	54,6%	54,0%
OLOs - άμεση πρόσβαση	48,8%	49,6%	53,6%	54,6%	54,2%	53,6%
OLOs - έμμεση πρόσβαση	1,6%	1,3%	0,8%	0,5%	0,4%	0,4%
Σύνολο (άμεση + έμμεση)	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ετήσια μεταβολή του όγκου (σε εκατομ. λεπτά)	**2013/2012**	**2014/2013**	**2015/2014**	**2016/2015**	**2017/2016**	**2018/2017**
ΟΤΕ	-705	-823	-424	-605	-203	-520
OLOs (άμεση + έμμεση)	124	-668	772	-441	-438	-808
OLOs - άμεση πρόσβαση	292	-602	864	-400	-418	-792
OLOs - έμμεση πρόσβαση	-169	-67	-92	-41	-19	-17
Σύνολο (άμεση + έμμεση)	-581	-1.492	348	-1.046	-641	-1.329
% Ετήσια μεταβολή του όγκου	**2013/2012**	**2014/2013**	**2015/2014**	**2016/2015**	**2017/2016**	**2018/2017**
ΟΤΕ	-7,2%	-9,0%	-5,1%	-7,7%	-2,8%	-7,4%
OLOs (άμεση + έμμεση)	1,4%	-7,2%	9,0%	-4,7%	-4,9%	-9,5%
OLOs - άμεση πρόσβαση	3,4%	-6,7%	10,3%	-4,3%	-4,7%	-9,4%
OLOs - έμμεση πρόσβαση	-37,0%	-23,1%	-41,4%	-31,6%	-21,9%	-24,2%
Σύνολο (άμεση + έμμεση)	-3,1%	-8,1%	2,1%	-6,1%	-4,0%	-8,6%

Σημείωση: Οι κλήσεις μέσω καρτών εξαιρούνται για όλες τις κατηγορίες κλήσεων.

2.5. Υφιστάμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις των λιανικών αγορών σταθερής τηλεφωνίας

Αναφορικά με τις λιανικές αγορές σταθερής τηλεφωνίας η ΕΕΤΤ:

α) με την Απόφαση 792/08/22.12.2016 του 3ου κύκλου ανάλυσης της αγοράς λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τη λεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω (α) γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και MANAGED VoIP για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες και (β) γραμμών πρόσβασης ISDN PRA

στην Ελλάδα, η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω αγορά δεν χρήζει πλέον εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης.

β) με την Απόφαση 696/125/11.07.2013 του 3ου κύκλου ανάλυσης της αγοράς εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες, σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω αγορά δεν χρήζει πλέον εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης.

3. Ορισμός και ανάλυση της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση (αγορά 2).

3.1. Ορισμός σχετικής αγοράς

Η εξέταση της σχέσης μεταξύ των ανάντη αγορών χονδρικής και των κατάντη αγορών λιανικής σύμφωνα με τη Σύσταση 2014 αναλύεται στην ενότητα 1.2. Η παρούσα ενότητα εξετάζει τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση.

Σύμφωνα με το Επεξηγηματικό Σημείωμα[16] της Σύστασης 2014/710/ΕΕ για τις σχετικές αγορές[17], οι υπηρεσίες κλήσεων σε σταθερή θέση (σε λιανικό επίπεδο, η κατάντη αγορά της αγοράς χονδρικής εκκίνησης κλήσεων σε σταθερό σημείο) παρέχονται ως δέσμη προϊόντος με την υπηρεσία πρόσβασης στο σταθερό δίκτυο/υπηρεσίες στενής ζώνης. Σε επίπεδο χονδρικής, τόσο οι υπηρεσίες εκκίνησης κλήσεων όσο και οι υπηρεσίες πρόσβασης στενής ζώνης μπορούν να αγοραστούν μεμονωμένα και έχουν οριστεί ξεχωριστά για τους σκοπούς της εκ των προτέρων ρύθμισης από τα περισσότερα κράτη μέλη. Εντούτοις, υπήρξε μείωση της «μεμωνομένης (standalone)» υπηρεσίας προεπιλογής φορέα ("CPS"), ως συνέπεια της αύξησης της υπηρεσίας ΧΕΓ (WLR) η οποία επιτρέπει σε εναλλακτικούς παρόχους να παρέχουν τόσο την πρόσβαση όσο και την προέλευση κλήσης βάσει του PSTN. Οι εναλλακτικοί πάροχοι αυτοπαρέχουν, όλο και περισσότερο, την εκκίνηση κλήσεων μέσω άμεσης πρόσβασης (direct access link) στον τελικό πελάτη με χρήση των ρυθμιζόμενων υπηρεσιών/προϊόντων, όπως LLU ή εικονικά προϊόντα (virtual layer 2 products), ή με την υλοποίηση δικών τους δικτύων. Δεδομένου ότι τα οικονομικά κίνητρα για την αυτοπαροχή μόνο υπηρεσιών εκκίνησης κλήσεων και την παροχή μόνο λιανικών φωνητικών υπηρεσιών βάσει τέτοιων χονδρικών προϊόντων πρόσβασης είναι σχετικά περιορισμένα, καθίσταται ελκυστικότερο για τους εναλλακτικούς παρόχους να παρέχουν ένα ευρύτερο φάσμα συνδυαστικών υπηρεσιών.

Στο τέλος του 2018, το 99,5% των συνδρομητών λάμβανε υπηρεσίες τηλεφωνίας και πρόσβασης στο τηλεφωνικό δίκτυο από τον ίδιο πάροχο, ενώ μόνο το 0,5% του όγκου των βασικών τύπων κλήσεων

---

[16] Explanatory Note Accompanying the document "Commission Recommendation on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to *ex ante* regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services"

[17] ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 9ης Οκτωβρίου 2014 «σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» *(2014/710/ΕΕ)*

(κλήσεων αστικών, υπεραστικών, από σταθερό σε κινητό και διεθνών) προήλθε από έμμεσα συνδεδεμένους συνδρομητές, δηλ. από συνδρομητές συνδεδεμένους μέσω ΕΦ/ΠΦ. Δεδομένου της πολύ χαμηλής διείσδυσης της ΕΦ/ΠΦ στην Ελλάδα, είναι σαφές ότι οι συνδρομητές προτιμούν να λαμβάνουν τις υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων από τον ίδιο πάροχο, ενώ οι πάροχοι ως επί το πλείστον παρέχουν τις δύο αυτές υπηρεσίες δεσμοποιημένες. Παρά το γεγονός ότι οι δύο αυτές υπηρεσίες (πρόσβασης και κλήσεων) εξυπηρετούν διαφορετικό σκοπό, ωστόσο είναι συμπληρωματικές και οι εθνικές συνθήκες υποδεικνύουν ότι παρέχονται στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων μαζί.

Η ΕΕΤΤ, ακολουθώντας τη μεθοδολογία της Σύστασης για τις σχετικές αγορές, εκκινεί την εξέταση της χονδρικής αγοράς εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση από την εξέταση της σχετικής λιανικής αγοράς, σε μία μελλοντοστρεφή προοπτική (forward looking), δεδομένου ότι η ζήτηση των χονδρικών προϊόντων προκύπτει από τη ζήτηση σε επίπεδο λιανικής και συνεπώς επηρεάζεται από τα χαρακτηριστικά της. Αυτό σημαίνει ότι επιπλέον των «άμεσων» περιορισμών εξαιτίας της υποκατάστασης σε επίπεδο χονδρικής, πρέπει να αξιολογηθούν και οι «έμμεσοι περιορισμοί» από το επίπεδο λιανικής. Οι έμμεσοι περιορισμοί προκύπτουν επειδή οι τυχόν αυξήσεις σε χονδρικό επίπεδο ενδεχομένως να περάσουν στο επίπεδο λιανικής, προκαλώντας μετακινήσεις συνδρομητών, μειώνοντας έτσι τους όγκους στο χονδρικό επίπεδο. Τέτοιου είδους περιορισμοί μπορεί να οδηγήσουν στη συμπερίληψη, στην αγορά, προϊόντων, τα οποία δεν ασκούν άμεσους περιορισμούς.

Προκειμένου να ορίσει την λιανική αγορά προϊόντος η οποία βρίσκεται κατάντη της αγοράς εκκίνησης κλήσεων σε σταθερή θέση, σε επίπεδο χονδρικής (αγορά υπ'αριθ. 2 Σύστασης 2007), η ΕΕΤΤ εξέτασε τα παρακάτω:

- Ανήκουν οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων που εκκινούν από σταθερή θέση και οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων που εκκινούν από κινητό στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;
- Ανήκουν οι κλήσεις VoIP στην υπό εξέταση αγορά;

Για την εξέταση των ως άνω θεμάτων, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη τη δυνατότητα υποκατάστασης τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς.

3.1.1. Εξέταση του εάν οι τηλεφωνικές κλήσεις που εκκινούν από σταθερή θέση και οι τηλεφωνικές κλήσεις από δίκτυο κινητής ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων

Αρχικά, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν στην Ελλάδα οι συνθήκες της ζήτησης και της προσφοράς τηλεφωνικών κλήσεων σταθερής και κινητής είναι τέτοιες που οδηγούν στην ύπαρξη χωριστών αγορών.

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Λειτουργική Υποκατάσταση

Στην Αιτιολογική Έκθεση της Σύστασης του 2014 αναφέρεται στο σημείο 4.1.1, ότι παρά το γεγονός ότι τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας μπορούν, σε μεγάλο βαθμό, να παρέχουν υπηρεσίες παρόμοιες με αυτές που παρέχονται από τα σταθερά δίκτυα στους τελικούς πελάτες, προς το παρόν σε γενικές γραμμές η πρόσβαση μέσω του δικτύου κινητής τηλεφωνίας δεν θεωρείται ως υποκατάστατο της πρόσβασης στο δημόσιο δίκτυο σε σταθερή θέση από τις ΕΡΑ. Ενώ το ποσοστό των νοικοκυριών που έχουν μόνο σύνδεση κινητής αυξάνεται συνεχώς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η πλειοψηφία των πελατών εξακολουθεί να αγοράζει υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας. Περαιτέρω, η κάλυψη και η αντιληπτή ποιότητα των κλήσεων από κινητά δίκτυα εξακολουθούν να διαφέρουν και να επηρεάζονται από τον αριθμό των χρηστών που ταυτόχρονα χρησιμοποιούν το δίκτυο. Αυτά τα στοιχεία φαίνεται να υποδεικνύουν την συμπληρωματικότητα των υπηρεσιών αυτών και όχι την υποκαταστασιμότητα τους στα περισσότερα κράτη μέλη.

Επιπλέον, στη Σύσταση 2014 αναφέρεται ότι η υποκατάσταση μεταξύ σταθερής και κινητής τηλεφωνίας μπορεί να εντοπιστεί ιδίως στις αγορές όπου η σταθερή διείσδυση έχει μειωθεί σημαντικά προς όφελος της κινητής, και η κάλυψη του δικτύου κινητής ανέρχεται κοντά στο 100%. Περαιτέρω δείκτες που συνηγορούν ως προς την υποκατάσταση σταθερής και κινητής τηλεφωνίας αποτελούν η σύγκλιση των τιμών και πρότυπα συμπεριφοράς π.χ. η σύγκλιση της μέσης διάρκειας των κλήσεων κινητής τηλεφωνίας και της σταθερής τηλεφωνίας. Επιπρόσθετα, στη Σύσταση αναφέρεται ότι παρατηρείται μια μετατόπιση της κίνησης από σταθερά προς κινητά δίκτυα στο επίπεδο της Ένωσης, αλλά αναμένεται να είναι ακόμη πιο ισχύρη στις αγορές όπου υπάρχει πραγματική υποκαταστασιμότητα. Επαρκής υποκαταστασιμότητα μεταξύ σταθερής και κινητής τηλεφωνίας για τον προσδιορισμό μιας ενιαίας αγοράς πρόσβασης δεν προβλέπεται σε επίπεδο Ένωσης για την προσεχή περίοδο που καλύπτεται από την παρούσα σύσταση αλλά είναι πιθανό περισσότερες ΕΡΑ να είναι πράγματι σε θέση να συμπεράνουν ότι υπάρχει μια τέτοια υποκατάσταση στις εθνικές τους αγορές.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η κύρια λειτουργική διαφορά αφορά στην κινητικότητα που ενυπάρχει σε όλες τις υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας. Ενώ οι τεχνολογικές εξελίξεις επιτρέπουν ήδη την παροχή παρόμοιων υπηρεσιών[18], οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας δεν μπορούν να προσφέρουν κινητικότητα. Επομένως, ενδέχεται να υπάρχει υποκατάσταση μόνο προς την μία κατεύθυνση, δηλαδή με την υποκατάσταση της σταθερής τηλεφωνίας από την κινητή τηλεφωνία.

Παρά την πιθανή υποκατάσταση προς τη μία κατεύθυνση, οι λειτουργικές διαφορές παραμένουν. Παραδείγματος χάρη, μία σύνδεση σταθερής τηλεφωνίας αφορά όλα τα μέλη του νοικοκυριού σε αντίθεση με τον προσωπικό, εξατομικευμένο συνήθως χαρακτήρα των συνδέσεων κινητής τηλεφωνίας. Λειτουργικές διαφορές εντοπίζονται επίσης στην ποιότητα της υπηρεσίας που αντιλαμβάνεται ο χρήστης και στη διαθεσιμότητα δικτύου.

Σύμφωνα με την Έρευνα Καταναλωτών που διενεργήθηκε για λογαριασμό της ΕΕΤΤ[19] τον Ιανουάριο του 2018, το 88% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι σε περίπτωση που η χρήση κινητού στο νοικοκυριό είχε το ίδιο κόστος με το σταθερό δεν θα καταργούσαν την σταθερή σύνδεση. Το 91% αυτών δήλωσε ότι έχει συνηθίσει την ύπαρξη σταθερού τηλεφώνου στο σπίτι, το 19% ότι δεν εμπιστεύεται τη χρήση κινητού και το 11% ότι δεν τους αρέσει/ είναι επιφυλακτικοί με την χρήση του κινητού τηλεφώνου (ακτινοβολία κλπ).

Οι δύο από τις τρεις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (Vodafone και Cosmote) προσφέρουν, η μία από το 2007 και η άλλη από το 2008, υπηρεσίες τηλεφωνίας οικιακής ζώνης (Homezone). Οι υπηρεσίες αυτές, μέσω μιας κάρτας SIM και με χρήση του δικτύου της κινητής τηλεφωνίας, προσφέρουν στον συνδρομητή τη δυνατότητα, εντός μιας προκαθορισμένης γεωγραφικής περιοχής (οικιακή ζώνη), να πραγματοποιεί κλήσεις σε σταθερούς γεωγραφικούς αριθμούς σε τιμές συγκρίσιμες με τις τιμές σταθερής τηλεφωνίας του ΟΤΕ. Επιτρέπουν επίσης στο συνδρομητή να λαμβάνει κλήσεις μέσω ενός σταθερού γεωγραφικού αριθμού.

---

18 Π.χ. την ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο.

19 Σημειώνεται ότι η έρευνα αφορούσε την παροχή ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Ελληνική Επικράτεια, και διενεργήθηκε από την εταιρεία Metron Analysis, με την μορφή προσωπικών συνεντεύξεων στα νοικοκυριά των ερωτώμενων (ένας ερωτώμενος ανά νοικοκυριό, από 24/11/2017 έως 09/01/2018, σε πανελλαδικό δείγμα 2008 ατόμων, ηλικίας 18 ετών και άνω).

Οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες πρόσβασης και τηλεφωνίας οικιακής ζώνης (Homezone) εκτός από την διαφορά στη ποιότητα που αντιλαμβάνεται ο χρήστης, παρουσιάζουν και άλλες λειτουργικές διαφορές, μερικές εκ των οποίων είναι οι εξής:

- Δεν παρέχονται συμπληρωματικές υπηρεσίες, όπως fax, κλήσεις συστημάτων συναγερμού.
- Ο λογαριασμός του συνδρομητή επιβαρύνεται με τέλη κινητής τηλεφωνίας.
- Η παροχή ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο είναι εφικτή αλλά αποτελεί επί του παρόντος ακριβότερη λύση από το ADSL/VDSL.

Παρά το χαμηλό κόστος με το οποίο προσφέρεται σήμερα μία υπηρεσία Homezone[20] (πάγιο το οποίο δεσμοποιεί την πρόσβαση με λεπτά ομιλίας), από την στιγμή έναρξης της παροχής των υπηρεσιών Homezone έως σήμερα η χρήση τους παραμένει περιορισμένη, γεγονός που επιβεβαιώνει τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω για την ύπαρξη λειτουργικών διαφορών μεταξύ των υπηρεσιών Homezone και των υπηρεσιών πρόσβασης σταθερής τηλεφωνίας.

Ο αριθμός των συνδρομητών που έχει εγγραφεί στις υπηρεσίες Homezone παραμένει αρκετά μικρός και βαίνει μειούμενος. Όπως φαίνεται στον Πίνακας 7 οι συνδρομές Homezone ανέρχονταν στο τέλος του 2018 περίπου στις 100 χιλιάδες, αριθμός που αντιστοιχεί στο 2,11% περίπου των σταθερών γραμμών πρόσβασης.

Πίνακας 7: Συνδρομές Homezone

	31/12/2012	31/12/2013	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2018
Συνδρομές Homezone (σε χιλ.)	153	160	142	133	121	115	100
Αριθμός σταθερών γραμμών πρόσβασης (σε χιλ.)	4.908	4.790	4.758	4.743	4.750	4.757	4.753
Συνδρομές Homezone ως % των σταθερών γραμμών πρόσβασης	3,12%	3,33%	2,98%	2,8%	2,55%	2,42%	2,11%

Αντίστοιχα, η κίνηση Homezone που εκκινεί εντός της οικιακής ζώνης είναι σημαντικά μικρότερη συγκρινόμενη με την κίνηση που εκκινεί από σταθερό τηλέφωνο. Όπως φαίνεται στον κατωτέρω

[20] Ενδεικτικά αναφέρονται: COSMOTE Home Telephony SIM M (μηνιαίο πάγιο 16,69€ 650 λεπτά ομιλίας προς σταθερά δίκτυα).

πίνακα, ο όγκος των βασικών τύπων κλήσεων Homezone το 2018 αντιστοιχεί στο 1,19% του όγκου των αντίστοιχων κλήσεων που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο.

Πίνακας 8: Όγκος βασικών τύπων κλήσεων και όγκος κλήσεων Homezone

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Όγκος των βασικών τύπων κλήσεων (on-net, off-net, προς σταθερό, διεθνείς) που εκκινούν από Homezone τηλέφωνο (σε εκατομ.λεπτά)	319	295	275	245	211	169
Όγκος των βασικών τύπων κλήσεων (αστικές, υπεραστικές, προς κινητό, διεθνείς) που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο (σε εκατομ.λεπτά)	18.349	16.857	17.205	16.159	15.517	14.188
Όγκος βασικών τύπων κλήσεων Homezone ως % του όγκου βασικών τύπων κλήσεων από σταθερό τηλέφωνο	1,74%	1,75%	1,60%	1,51%	1,36%	1,19%

Πηγή: ΕΕΤΤ

Εξέλιξη συνδέσεων

Η ΕΕΤΤ εξέτασε την εξέλιξη του όγκου των βασικών τύπων κλήσεων που εκκινούν από σταθερό και από κινητό τηλέφωνο, προκειμένου να ελέγξει αν υπάρχουν ενδείξεις ότι οι μεταβολές του όγκου των κλήσεων από σταθερό σχετίζονται με τις μεταβολές του όγκου των κλήσεων από κινητό και αντίστροφα. Η μεταβολή του όγκου των βασικών τύπων κλήσεων που εκκινούν από κινητό και από σταθερό παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα, το έτος 2014 παρουσιάζεται αύξηση του όγκου των κλήσεων που εκκινούν από κινητό, ενώ μείωση για τα έτη 2015 – 2016 και αύξηση τα έτη 2017 και 2018. Επιπλέον το 2014 υπάρχει μείωση του όγκου των κλήσεων που εκκινούν από σταθερό, το 2015 υπάρχει αύξηση και στη συνέχεια υπάρχει μείωση από το έτος 2016. Τα εν λόγω στοιχεία δεν υποδεικνύουν την ύπαρξη υποκαταστασιμότητας.

Πίνακας 9: Όγκος των βασικών τύπων κλήσεων που εκκινούν από σταθερό και κινητό τηλέφωνο, ετήσια μεταβολή, % ετήσιας μεταβολής

Όγκος βασικών τύπων κλήσεων (σε εκατομ. λεπτά)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Κλήσεις που εκκινούν από κινητό τηλέφωνο	26.620	26.986	26.384	26.192	26.718	27.131
Κλήσεις που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο	18.349	16.857	17.205	16.159	15.517	14.188
Σύνολο	44.969	43.844	43.589	42.350	42.235	41.320
Ετήσια Μεταβολή κλήσεων που εκκινούν από κινητό τηλέφωνο (σε εκατομ. λεπτά)	30	367	-602	-192	526	413

% Ετήσια Μεταβολή κλήσεων που εκκινούν από κινητό τηλέφωνο	0%	1%	-2%	-1%	2%	2%
Ετήσια Μεταβολή κλήσεων που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο (σε εκατομ. λεπτά)	-581	-1.492	348	-1.046	-641	-1.329
% Ετήσια Μεταβολή κλήσεων που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο	-3%	-8%	2%	-6%	-4%	-9%

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς μπορεί να υπάρξει εάν ένας πάροχος δικτύου κινητής ανταποκρινόταν σε μια τιμολογιακή αύξηση έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο σταθερής τηλεφωνίας ξεκινώντας την παροχή υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας, και αντιστρόφως.

Δεδομένων των λειτουργικών διαφορών μεταξύ των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και σταθερής τηλεφωνίας, η ΕΕΤΤ δεν πιστεύει ότι οι πάροχοι σταθερής τηλεφωνίας θα κατασκεύαζαν εναλλακτικά δίκτυα κινητής τηλεφωνίας ως ανταπόκριση σε μια τέτοια αύξηση της λιανικής τιμής κινητής τηλεφωνίας, ενόψει του κόστους, του χρόνου που απαιτείται, αλλά και του σχετικού καθεστώτος πρόσβασης στο σχετικό φάσμα. Από την άλλη, για να εισέλθει ένας πάροχος δικτύου κινητής τηλεφωνίας στην αγορά της σταθερής τηλεφωνίας, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμής της σταθερής τηλεφωνίας, θα πρέπει να καταστεί σε θέση να παρέχει ένα προϊόν το οποίο θα έχει ανάλογη τιμή και ποιότητα της σταθερής τηλεφωνίας. Για να καταστεί αυτό δυνατόν, θα πρέπει είτε να κατασκευάσει ένα σταθερό δίκτυο πρόσβασης ή να αναπτύξει και να παρέχει ένα προϊόν (μέσω του δικτύου του κινητής τηλεφωνίας), το οποίο να έχει τα λειτουργικά χαρακτηριστικά ενός προϊόντος σταθερής τηλεφωνίας. Στη δεύτερη περίπτωση, θα έπρεπε να το κάνει υπό όρους (τιμολογιακούς, ποιότητας) που θα καθιστούσαν το συνολικό πακέτο (όχι μόνο το τμήμα του που αφορά την τηλεφωνία) υποκατάστατο των υπηρεσιών σταθερής.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η Vodafone και η Cosmote ήδη διαθέτουν στην αγορά ένα τέτοιο προϊόν, τις υπηρεσίες Homezone, η διείσδυση των οποίων παραμένει περιορισμένη. Αν και τα προϊόντα Homezone προσφέρονται ήδη σε περιοχές στις οποίες τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας διαθέτουν κάλυψη, ο χρήστης πρέπει να έχει επαρκή ραδιοκάλυψη εντός της οικίας του προκειμένου να δύναται να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες. Συνεπώς, για να προσφέρουν οι πάροχοι δικτύων κινητής τηλεφωνίας τις υπηρεσίες τους σε εθνικό επίπεδο σε μια μεγάλη πελατειακή βάση ως υπηρεσία ανταγωνιστική και όχι συμπληρωματική των υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας και πρόσβασης, θα πρέπει να κάνουν αλλαγές στο δίκτυό τους για να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της

ποιότητας υπηρεσίας/σήματος. Αυτό θα απαιτούσε, τουλάχιστον, επενδύσεις για την αύξηση της ισχύος των υφιστάμενων υποδομών ραδιοσυχνοτήτων και, πιθανόν, την κατασκευή πρόσθετων κεραιών για να ενισχυθεί το σήμα εντός των κτηρίων στις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές. Επίσης, οι περισσότεροι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας θα πρέπει να εγκαταστήσουν πρόσθετες υποδομές στις γεωγραφικές περιοχές στις οποίες επί του παρόντος δεν παρέχουν κάλυψη. Οι περισσότεροι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας κατασκευάζουν τα δίκτυά τους με σκοπό να επιτύχουν πληθυσμιακή και όχι γεωγραφική κάλυψη. Προκειμένου να ανταγωνιστούν ένα πλήρες σταθερό δίκτυο πρόσβασης, θα πρέπει να εγκαταστήσουν πρόσθετες υποδομές προκειμένου να εξαλείψουν τα κενά στην κάλυψη.

Συνεπώς, και στις δύο περιπτώσεις εισόδου παρόχου δικτύου κινητής τηλεφωνίας στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας (είτε με ανάπτυξη υποδομής σταθερής τηλεφωνίας, είτε με παροχή λιανικού προϊόντος ισοδύναμου με τη σταθερή τηλεφωνία μέσω του δικτύου κινητής τηλεφωνίας), η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι το κόστος της απαιτούμενης επένδυσης καθώς και το μακροπρόθεσμο χρονοδιάγραμμα αυτής καθιστούν αυτή την υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς απίθανη κατά τη διάρκεια της παρούσας εξέτασης.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς, δεν υπάρχει υποκαταστασιμότητα μεταξύ της κινητής τηλεφωνίας και της σταθερής τηλεφωνίας και συνεπώς οι δύο αυτές υπηρεσίες δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά.

3.1.2. Εξέταση του εάν οι κλήσεις VoIP ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των υπηρεσιών ΑΠΤΒ, οι εναλλακτικοί πάροχοι προσφέρουν, μεταξύ άλλων, υπηρεσίες φωνής μέσω δικτύων δεδομένων με τη χρήση της μεταγωγής πακέτων, σε αντίθεση με τη μεταγωγή κυκλωμάτων που χρησιμοποιείται παραδοσιακά στην τηλεφωνία (PSTN). Είναι σύνηθες οι πάροχοι δικτύου να ελέγχουν τις υπηρεσίες μεταγωγής πακέτων με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας της παρεχόμενης υπηρεσίας. Οι υπηρεσίες μεταγωγής πακέτων προσφέρουν τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής τηλεφωνίας χωρίς να διαφοροποιούνται από αυτήν σε λειτουργικό επίπεδο.

Η ΕΕΤΤ διαχωρίζει ανάμεσα σε δύο γενικές κατηγορίες υπηρεσιών, ανάλογα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, αν και κατά την εμπορική τους διάθεση τα όρια δεν είναι πολύ σαφή. Σε κάθε περίπτωση, η ακόλουθη κατηγοριοποίηση δεν θα πρέπει να θεωρείται δεσμευτική για τους παρόχους. Οι δύο γενικές κατηγορίες είναι:

- VOIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου (unmanaged VoIP): Στην περίπτωση αυτή ο καταναλωτής πρέπει να διαθέτει έναν υπολογιστή ή συσκευή tablet/smartphone, κατάλληλο εξοπλισμό (ακουστικό-μικρόφωνο υπολογιστή) και ευρυζωνική (όχι dial-up) πρόσβαση στο διαδίκτυο. Μέσω της σύνδεσης στο διαδίκτυο ο καταναλωτής μπορεί να έχει πρόσβαση σε υπηρεσίες φωνής που προσφέρονται από παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου. Οι υπηρεσίες αυτές προϋποθέτουν τη λήψη (download) ενός λογισμικού και την εγκατάστασή του στον υπολογιστή. Οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου συνήθως δεν χρεώνουν τους συνδρομητές τους όταν καλούν άλλους συνδρομητές της υπηρεσίας. Ωστόσο, χρεώνουν κάποια τέλη (κατά κανόνα χαμηλότερα από τους παρόχους παραδοσιακής τηλεφωνίας) για τερματισμό σε σταθερούς γεωγραφικούς αριθμούς, κινητά, κλπ. Επίσης, εφαρμόζουν κάποια τέλη για κλήσεις που τερματίζουν στον χρήστη VOIP. Η υπηρεσία αυτή συνήθως προσφέρει νομαδικότητα, δηλαδή επιτρέπει στον χρήστη να λαμβάνει ή να πραγματοποιεί κλήσεις, μέσω οποιασδήποτε ενσύρματης ή ασύρματης ευρυζωνικής σύνδεσης στο διαδίκτυο. Αυτή η κατηγορία υπηρεσίας είναι επίσης γνωστή ως Voice over Internet ή “VoI”, καθώς η κλήση δρομολογείται μέσω του διαδικτύου.
  Οι υπηρεσίες unmanaged VoIP αποτελούν υπηρεσίες “Over-the-top” (OTT) για τις οποίες παρατηρείται αυξημένη ζήτηση σε επίπεδο λιανικής ως αποτέλεσμα της αυξημένης διαθεσιμότητας της ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο πάνω από σταθερά και κινητά δίκτυα. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες, οι οποίες σε κάποιο βαθμό μπορεί να θεωρηθούν ως υποκατάστατο των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (λ.χ. υπηρεσιών φωνής, SMS), ενδεχομένως να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στα τρέχοντα επιχειρηματικά μοντέλα των παρόχων δικτύων, καθώς πολλές από αυτές τις υπηρεσίες προσφέρονται δωρεάν.

  Επί του παρόντος οι υπηρεσίες OTT δεν βρίσκονται ακόμα σε ένα επίπεδο στο οποίο μπορούν να θεωρηθούν πραγματικά υποκατάστατα των υπηρεσιών που παρέχονται από παρόχους δικτύων (παραδοσιακή τηλεφωνία και managed VoIP). Εντούτοις, ορισμένες τεχνολογικές εξελίξεις, όπως η αυξανόμενη διάθεση των smartphones και η επικείμενη επέκταση του LTE, πιθανόν να οδηγήσουν σε συνεχή αύξηση της σημαντικότητας των υπηρεσιών OTT. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι υφιστάμενοι πάροχοι υπηρεσιών πρόσβασης έχουν αναπτύξει τις δικές τους υπηρεσίες OTT για να ανταγωνίζονται τις υπόλοιπες υπηρεσίες OTT, πολλές από τις οποίες παρέχονται δωρεάν.

  Ωστόσο, ορισμένες υπηρεσίες OTT εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν περιορισμούς, όπως η απαίτηση να είναι ταυτόχρονα ενεργοί και οι δύο χρήστες, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί

η υπηρεσία. Επίσης, οι πάροχοι υπηρεσιών OTT θα εξακολουθήσουν να χρειάζονται μια υποκείμενη υποδομή/δίκτυο, ώστε να είναι σε θέση να διαθέτουν τις υπηρεσίες τους.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τη Σύσταση για τις σχετικές αγορές, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, οι υπηρεσίες OTT ασκούν περιορισμένους ανταγωνιστικούς περιορισμούς. Σημειώνεται επίσης ότι η επίδραση των υπηρεσιών OTT είναι δύσκολο να εκτιμηθεί δεδομένης της δυσκολίας που έχουν οι ρυθμιστικές αρχές στη συγκέντρωση στοιχείων από του παρόχους υπηρεσιών OTT σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο.

- VOIP από πάροχο δικτύου (managed VoIP): Αυτή είναι η περίπτωση όπου ο πάροχος πρόσβασης είναι ταυτόχρονα και ο πάροχος υπηρεσίας φωνής και εφαρμόζει τεχνολογία VOIP στο δίκτυό του. Υπάρχουν πολλές επιλογές ως προς την εφαρμογή της τεχνολογίας αυτής. Πρώτον, η χρήση VOIP στο δίκτυο κορμού. Στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιείται τεχνολογία PSTN στο δίκτυο πρόσβασης, αλλά οι κλήσεις PSTN πριν εισέλθουν στο δίκτυο κορμού μετατρέπονται σε κίνηση IP, η οποία δρομολογείται μέσω του συνολικού data-IP δικτύου του παρόχου. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η τεχνολογία VOIP χρησιμοποιείται και στα δίκτυα πρόσβασης. Παραδείγματος χάριν, ένας εναλλακτικός θα μπορούσε να λαμβάνει ΑΠΤΒ από τον κοινοποιημένο φορέα προκειμένου να εξυπηρετεί πελάτες μόνο για φωνή ή για φωνή και ευρυζωνικές υπηρεσίες. Ο εναλλακτικός αυτός θα μπορούσε να χρησιμοποιεί τεχνολογία VOIP ως υποκατάστατο της κλασικής τεχνολογίας μεταγωγής κυκλώματος. Τέλος, υπάρχουν περιπτώσεις όπου ένας πάροχος χρησιμοποιεί τεχνολογία μεταγωγής κυκλώματος στο δίκτυο πρόσβασης αλλά παράλληλα χρησιμοποιεί την τεχνολογία VOIP μέσω της ευρυζωνικής σύνδεσης ενός συνδρομητή για να διαθέσει μία δεύτερη (προαιρετική, βοηθητική) γραμμή φωνής. Κατά κανόνα οι υπηρεσίες αυτής της κατηγορίας ελέγχονται από τους παρόχους σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις υπηρεσίες της κατηγορίας «VOIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου» και διασφαλίζονται καλύτερες εγγυήσεις ποιότητας της υπηρεσίας. Κατά κανόνα, οι υπηρεσίες αυτές προσφέρουν όλες τις δυνατότητες της παραδοσιακής τηλεφωνίας, χωρίς να διαφοροποιούνται από τις παραδοσιακές υπηρεσίες τηλεφωνίας μεταγωγής κυκλώματος.

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Λειτουργική υποκατάσταση

Όπως αναλύθηκε ανωτέρω η κατηγορία «managed VoIP» προσφέρει όλες τις δυνατότητες της παραδοσιακής τηλεφωνίας. Η μοναδική διαφοροποίησή της σε σχέση με τις υπηρεσίες τηλεφωνίας μεταγωγής κυκλώματος (PSTN) σχετίζεται με την ακεραιότητα και τη διαθεσιμότητα του δικτύου αφού η διαθεσιμότητα μιας υπηρεσίας VoIP εξαρτάται από την παροχή ρεύματος και την κατάσταση της ευρυζωνικής σύνδεσης. Ο εν λόγω περιορισμός της ακεραιότητας και της διαθεσιμότητας υπάρχει και κατά την παροχή υπηρεσιών της κατηγορίας «VOIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου». Επιπρόσθετα, οι υπηρεσίες «VOIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου» έχουν τις ακόλουθες λειτουργικές διαφορές με τις υπηρεσίες τηλεφωνίας μεταγωγής κυκλώματος:

- Νομαδικότητα: Ο χρήστης της υπηρεσίας VoI μπορεί να συνδεθεί στην υπηρεσία από οπουδήποτε μέσω διαδικτύου και με τον τρόπο αυτό μπορεί να λαμβάνει ή να πραγματοποιεί κλήσεις ανεξάρτητα από τον κωδικό της περιοχής.
- Ποιότητα Υπηρεσίας: Η ποιότητα της υπηρεσίας VoI δεν είναι πάντα εγγυημένη και μπορεί να εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως το είδος της σύνδεσης στο διαδίκτυο που διαθέτει ο χρήστης ή τον όγκο της κίνησης στο δίκτυο του παρόχου, την πολιτική του παρόχου της υπηρεσίας, κλπ.
- Πρόσβαση σε κλήσεις έκτακτης ανάγκης: Σε ορισμένες περιπτώσεις υπηρεσιών VoI, οι πληροφορίες που μεταδίδονται στο κέντρο που διαχειρίζεται τις κλήσεις έκτακτης ανάγκης είναι ανεπαρκείς, ενώ σε πολλές περιπτώσεις η υπηρεσία VoI δεν παρέχει ούτε τη δυνατότητα πραγματοποίησης κλήσεων έκτακτης ανάγκης.
- Απόρρητο των κλήσεων: Όταν μια κλήση δρομολογείται μέσω διαδικτύου, η διασφάλιση του απορρήτου της κλήσης αυτής είναι πολύ δύσκολη.

Τιμολόγηση

Αναφορικά με την κλήσεις VOIP, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι πάροχοι δικτύου εφαρμόζουν ταυτόσημες χρεώσεις με τις παραδοσιακές υπηρεσίες τηλεφωνίας και συνεπώς ένας τελικός χρήστης θα ανταποκρινόταν σε μια αύξηση πάνω από την ανταγωνιστική τιμή των υπηρεσιών τηλεφωνίας μεταγωγής κυκλώματος αποκτώντας υπηρεσίες της επιλογής VOIP παρόχων δικτύων (και αντιστρόφως).

Συμπέρασμα

Ενόψει των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι τηλεφωνικές κλήσεις PSTN από τη μία πλευρά και managed VoIP από την άλλη είναι λειτουργικά υποκατάστατες, κάτι που δεν συμβαίνει με τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στην κατηγορία unmanaged VoIP.

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Αρχικά, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι δεδομένης της εναλλαξιμότητας των υπηρεσιών παραδοσιακής τηλεφωνίας PSTN και των υπηρεσιών managed VoIP σε επίπεδο ζήτησης, ένας πάροχος υπηρεσιών managed VoIP θεωρητικά δεν θα χρειαζόταν να αλλάξει καθόλου το δίκτυο ή την υπηρεσία που προσφέρει για να εισέλθει στην αγορά, σε περίπτωση αύξησης της τιμής των υπηρεσιών PSTN.

Η παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας PSTN/ISDN BRA από τη μία πλευρά και υπηρεσιών τηλεφωνίας managed VoIP από την άλλη βασίζονται στο ίδιο δίκτυο πρόσβασης χαλκού ή/και οπτικών ινών. Οι πάροχοι υπηρεσιών managed VoIP, μέσω ιδιόκτητων υποδομών ή κατάλληλων χονδρικών προϊόντων, έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στις περιοχές που υπάρχει προσφορά υπηρεσιών PSTN.

Στις περιοχές αυτές οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν ήδη υλοποιήσει το μεγαλύτερο μέρος των απαιτούμενων επενδύσεων (και μάλιστα υπό τη μορφή μη ανακτήσιμου κόστους) προκειμένου να αποκτήσουν τον έλεγχο των απαιτούμενων ευκολιών πρόσβασης. Η απαιτούμενη επένδυση για την παροχή υπηρεσιών PSTN/ISDN BRA από ένα πάροχο που προσφέρει υπηρεσίες managed VoIP, θα αφορούσε την εγκατάσταση κατάλληλων καρτών στα λειτουργούντα DSLAM. Συνεπώς δεν θα ήταν υπερβολικά μεγάλη η επένδυση και η παροχή υπηρεσιών PSTN/ISDN BRA θα ήταν σχετικά άμεση.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ένας πάροχος υπηρεσιών managed VoIP θα ήταν σε θέση να ανταγωνιστεί τον υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο υπηρεσιών PSTN/ISDN BRA χωρίς να αλλάξει καν την τεχνολογία των λιανικών του υπηρεσιών, σε περίπτωση που ο τελευταίος προέβαινε σε αύξηση έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου.

Η μεταστροφή ενός παρόχου υπηρεσιών PSTN/ISDN BRA στην διάθεση υπηρεσιών managed VoIP θεωρείται λογική, εφόσον ο πάροχος ακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις και αυξάνει την αποδοτικότητα του δικτύου με την αποτελεσματικότερη διάθεση των πόρων στην περίπτωση των δικτύων μεταγωγής πακέτων. Σημειώνεται δε ότι σύμφωνα με την ΑΠ 791/03/15-12-2016 με την οποία η ΕΕΤΤ ενέκρινε την υποβληθείσα από τον ΟΤΕ Προσφορά Αναφορά Διασύνδεσης IP ΟΤΕ σε εφαρμογή της ΑΠ ΕΕΤΤ 714/09/10.04.2014, η ημερομηνία πλήρους μετάβασης σε διασύνδεση τεχνολογίας IP προσδιορίστηκε στο τέλος του 2018. Ωστόσο, καθώς πρόκειται για προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα και κάθε πάροχος που διασυνδέεται με τον ΟΤΕ μπορεί να συμφωνήσει σε διαφορετικούς ρυθμούς μετάβασης, υπάρχουν καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση της μετάβασης. Σε κάθε περίπτωση η πλήρης μετάβαση από TDM σε IP διασύνδεση μεταξύ του ΟΤΕ και των παρόχων αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2020.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ διαπιστώνει ότι η παροχή τηλεφωνικών κλήσεων μέσω συνδέσεων PSTN/BRA ISDN από τη μία πλευρά και μέσω γραμμών managed VoIP από την άλλη ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

3.1.3. Γεωγραφική αγορά

Μια σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι εν λόγω επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών για τις οποίες οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και οι οποίες δύνανται να διακριθούν από γειτονικές περιοχές, διότι οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ουσιωδώς διαφορετικές στις περιοχές αυτές.

Σύμφωνα με σχετικό κείμενο Κοινής Θέσης των Ευρωπαίων Ρυθμιστών[21], οι ΕΡΑ θα πρέπει να εξετάσουν συγκεκριμένα κριτήρια με σκοπό να διαπιστώσουν εάν οι συνθήκες ανταγωνισμού δικαιολογούν τον ορισμό μιας αγοράς σε Εθνικό επίπεδο, τα οποία είναι τα εξής:

• Φραγμοί εισόδου

• Αριθμός προμηθευτών

• Κατανομή μεριδίων αγοράς

• Τιμολόγηση και διαφορές επί των τιμών

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι υφιστάμενοι φραγμοί εισόδου είναι διαρθρωτικοί. Τόσο το επίπεδο μη ανακτήσιμου κόστους, όσο και οι οικονομίες κλίμακας και σκοπού, καθώς και το κόστος μεταστροφής δε διαφοροποιούνται ανάλογα με την περιοχή. Παράλληλα, οι εναλλακτικοί πάροχοι προσφέρουν υπηρεσίες κλήσεων στις περιοχές που διατηρούν υποδομές (ίδια μέσα ή μέσω ΑΠΤΒ ή μέσω εικονικών προϊόντων), ενώ στις υπόλοιπες περιοχές προσφέρουν ή δύνανται να προσφέρουν κλήσεις μέσω ΕΦ/ΠΦ. Συνεπώς ο αριθμός των προμηθευτών/ ανταγωνιστών του ΟΤΕ είναι ο ίδιος σε όλη την επικράτεια και κατά συνέπεια ο περιορισμός στον ανταγωνισμό που προέρχεται από τους εναλλακτικούς παρόχους είναι εθνικός.

Τέλος, σημειώνεται ότι δεν εφαρμόζονται διαφορετικές στρατηγικές τιμολόγησης και εμπορικής προώθησης σε αστικές περιοχές και στην περιφέρεια. Οι πάροχοι χρεώνουν γεωγραφικά ενιαίες

---

21 BEREC Common Position on geographic aspects of market analysis (definition and remedies). June, 2014. BoR (14) 73. See: https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/regulatory_best_practices/common_approaches_positions/4439-berec-common-position-on-geographic-aspects-of-market-analysis-definition-and-remedies

τιμές για τις λιανικές υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες υπό τους ίδιους όρους και τις ίδιες τιμές σε εθνικό επίπεδο. Επί της βάσης των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για τις υπό εξέταση αγορές αφορά ολόκληρη την εθνική επικράτεια.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ διαμόρφωσε την αρχική άποψη ότι υπάρχει μια διακριτή γεωγραφική αγορά στην Ελλάδα για υπηρεσίες λιανικών φωνητικών κλήσεων.

3.1.4. Συμπέρασμα Ορισμού Λιανικής Αγοράς

Η ΕΕΤΤ συμπεραίνει ότι η σχετική αγορά για υπηρεσίες λιανικής αφορά τις κλήσεις που εκκινούν από σταθερή θέση ανεξαρτήτου τεχνολογίας σε όλη την επικράτεια.

3.2. Ανάλυση της λιανικής αγοράς κλήσεων απουσία ρύθμισης

Όπως αναφέρεται και στην Αιτιολογική Έκθεση της Νέας Σύστασης, στην ενότητα 4.2.1, πριν την ανάλυση της αγοράς εκκίνησης κλήσεων σε σταθερή θέση, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να εκτιμήσει τις συνθήκες του ανταγωνισμού στην αγορά τηλεφωνικών κλήσεων που εκκινούν από σταθερή θέση απουσία ρύθμισης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην ενότητα 2.4 ο αριθμός των τηλεφωνικών κλήσεων που εκκινούν από σταθερή θέση παρουσιάζει μία πτωτική τάση, με το μερίδιο του ΟΤΕ να εκτιμάται στο 46,3% στο τέλος του 2018 σε σχέση με 49,9% που ανέρχονταν το 2013. Επίσης την ίδια περίοδο παρατηρείται συστηματική και σημαντική μείωση της κίνησης που προέρχεται από συνδρομητές έμμεσης πρόσβασης (ΕΦ/ΠΦ).

Προκειμένου η ΕΕΤΤ να εκτιμήσει την επίδραση στην αγορά λιανικής της απουσίας ρύθμισης, θα εξετάσει καταρχήν ποιο ποσοστό των εξερχομένων κλήσεων παρέχεται μέσω προϊόντων χονδρικής εκκίνησης κλήσεων. Σύμφωνα με τον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης αγορών στην αγορά εκκίνησης κλήσεων συμπεριλαμβάνονται:

1. Η χονδρική παροχή εκκίνησης κλήσεων σε παρόχους ΕΦ/ΠΦ για όλες τις κατηγορίες κλήσεων (συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων προς τελικούς χρήστες και των κλήσεων προς αριθμούς παρόχων υπηρεσιών), και
2. Η χονδρική παροχή εκκίνησης κλήσεων για τερματισμό προς μη γεωγραφικούς αριθμούς για τους οποίους υπάρχει περιορισμός από το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης (ΕΣΑ) ή τον Κανονισμό Διαχείρισης και Εκχώρησης Αριθμοδοτικών πόρων του ΕΣΑ, όπως εκάστοτε

ισχύουν, ώστε η ανώτατη λιανική χρέωση να μην είναι υψηλότερη από τη χρέωση για κλήση σε γεωγραφικό αριθμό εντός της ίδιας γεωγραφικής περιοχής (χρέωση αστικής κλήσης) ή να παρέχονται ατελώς. Ενδεικτικά αναφέρονται οι κλήσεις ατελούς χρέωσης, κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης, κλήσεις σε αριθμούς της σειράς 807, κλήσεις προς σύντομους κωδικούς των σειρών 10 και 11 (πλην της 118 και 116) καθώς και των σειρών 181-183.

Σύμφωνα με τον ορισμό της αγοράς εκκίνησης κλήσεων του προηγούμενου κύκλου, ο όγκος κλήσεων ανά κατηγορία που εξυπηρετείται μέσω υπηρεσίας χονδρικής εκκίνησης κλήσεων παρουσιάζεται στον **Πίνακας 10**.

Πίνακας 10: Όγκος κλήσεων (σε λεπτά) ανά κατηγορία (που εξυπηρετείται μέσω υπηρεσίας χονδρικής εκκίνησης κλήσεων)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Κλήσεις ατελούς χρέωσης, μεριζόμενης χρέωσης και προς μη γεωγραφικούς αριθμούς για τους οποίους υπάρχει περιορισμός από το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης (ΕΣΑ) προς άλλα δίκτυα						
Κίνηση ΟΤΕ	55.647.307	45.904.524	30.894.814	31.935.085	24.240.517	27.093.016
Κίνηση OLOs	38.573.918	45.362.078	37.725.540	37.892.343	31.700.182	24.289.595
Σύνολο Κίνησης	94.221.225	91.266.602	68.620.354	69.827.428	55.940.700	51.382.611
Κλήσεις σε αριθμούς της σειράς 807 προς άλλα δίκτυα						
Κίνηση ΟΤΕ			23.075.586	9.827.378	5.671.963	5.123.646
Κίνηση OLOs			15.628.992	8.452.585	12.527.041	19.322.399
Σύνολο Κίνησης			38.704.579	18.279.963	18.199.003	24.446.045
Εκκίνηση Επιλογής Προεπιλογής Φορέα CS / CPS						
Κίνηση ΟΤΕ	403.687.138	279.780.247	25.395.636	72.811.986	56.050.865	39.298.816
Σύνολο εξερχόμενων κλήσεων μέσω υπηρεσίας χονδρικής εκκίνησης κλήσεων						
Κίνηση ΟΤΕ	459.334.445	325.684.771	179.366.036	114.574.449	85.963.345	71.515.478
Κίνηση OLOs	38.573.918	45.362.078	53.354.533	46.344.928	44.227.223	43.611.993
Σύνολο Κίνησης	497.908.363	371.046.849	232.720.569	160.919.377	130.190.568	115.127.472

Στους παρακάτω Πίνακες παρουσιάζεται ο συνολικός όγκος (άμεσης και έμμεσης πρόσβασης) εξερχόμενων κλήσεων από σταθερή θέση, τα αντίστοιχα μερίδια και η σχετική αναλογία του όγκου των κλήσεων που εξυπηρετούνται μέσω χονδρικής εκκίνησης κλήσεων.

Πίνακας 11: Όγκος κλήσεων (σε λεπτά) που εκκινούν από σταθερή θέση

Σύνολο κλήσεων που εκκινούν από σταθερή θέση	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
ΟΤΕ	9.301.514.577	8.467.089.062	8.035.261.844	7.432.638.311	7.230.119.897	6.689.518.498
OLOs	9.378.803.573	8.718.581.700	9.500.518.153	9.043.056.111	8.587.067.168	7.767.468.821

Σύνολο	**18.680.318.150**	**17.185.670.762**	**17.535.779.997**	**16.475.694.422**	**15.817.187.065**	**14.456.987.319**

Πίνακας 12: Μερίδια κλήσεων

Μερίδια	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
ΟΤΕ	49,90%	49,40%	45,90%	45,20%	45,70%	46,26%
OLOs	50,10%	50,60%	54,10%	54,80%	54,30%	53,73%

Πίνακας 13: Ποσοστό κλήσεων που εξυπηρετούνται μέσω χονδρικής εκκίνησης κλήσεων

	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Σύνολο κλήσεων που εκκινούν από σταθερή θέση	18.680.318.150	17.185.670.762	17.535.779.997	16.475.694.422	15.817.187.065	14.456.987.318
Σύνολο κλήσεων μέσω υπηρεσίας χονδρικής εκκίνησης κλήσεων	497.908.363	371.046.849	232.720.569	160.919.376	130.190.567	115.127.472
Ποσοστό κλήσεων που εξυπηρετούνται μέσω χονδρικής εκκίνησης	2,67%	2,16%	1,33%	0,98%	0,82%	0,80%

Από τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται ότι ο όγκος της κίνησης μέσω χονδρικής εκκίνησης συνεχώς μειώνεται με αποτέλεσμα το 2018 να εξυπηρετείται μέσω χονδρικής υπηρεσίας εκκίνησης κλήσεων μόλις το 0,80% του συνόλου των κλήσεων ενώ το 2013 ανέρχονταν σε 2,67%.

Προκειμένου να εκτιμηθεί η επίδραση στην αγορά λιανικής της απουσίας ρύθμισης, η ΕΕΤΤ εξέτασε την επίπτωση στο μερίδιο του ΟΤΕ απουσίας ρύθμισης. Για τον υπολογισμό του μεριδίου του ΟΤΕ η ΕΕΤΤ εξετάζει το ακραίο για τον ανταγωνισμό σενάριο όπου γίνεται η υπόθεση ότι όλη η εκκίνηση που εξυπηρετείται από τον ΟΤΕ μέσω υπηρεσίων χονδρικής εκκίνησης κλήσεων μετατρέπεται σε λιανική κίνηση ΟΤΕ βάσει των ακόλουθων παραδοχών:

- Στον όγκο εξερχομένων κλήσεων του ΟΤΕ προστίθεται όγκος κλήσεων ίσο με τον συνολικό όγκο κίνησης επιλογής / προεπιλογής φορέα
- Στον όγκο εξερχομένων κλήσεων του ΟΤΕ προστίθεται όγκος κλήσεων ίσο με τον συνολικό όγκο κίνησης προς αριθμούς 807 άλλων δικτύων που εξυπηρετεί ο ΟΤΕ
- Ο όγκος κλήσεων ατελούς χρέωσης, μεριζόμενης χρέωσης και προς μη γεωγραφικούς αριθμούς για τους οποίους υπάρχει περιορισμός από το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης (ΕΣΑ) προς άλλα δίκτυα, δεδομένου ότι συνιστά ήδη εξερχομένη κίνηση από το δίκτυο του ΟΤΕ λαμβάνεται ήδη υπόψη στο μερίδιο του ΟΤΕ.

Στο πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η επίπτωση στο μερίδιο του ΟΤΕ απουσίας ρύθμισης στην αγορά εκκίνησης.

Πίνακας 14: Όγκος (σε λεπτά) και μερίδιο κλήσεων ΟΤΕ απουσία ρύθμισης χονδρικής εκκίνησης κλήσεων

Σύνολο κλήσεων ΟΤΕ απουσίας ρύθμισης αγοράς εκκίνησης	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Σύνολο Κλήσεων ΟΤΕ	9.705.201.715	8.746.869.309	8.183.733.066	7.515.277.675	7.291.842.725	6.733.940.960
Σύνολο Κλήσεων που εκκινούν από σταθερή θέση	18.680.318.150	17.185.670.762	17.535.779.997	16.475.694.422	15.817.187.065	14.456.987.318
Ποσοστό ΟΤΕ	51,95%	50,90%	46,67%	45,61%	46,10%	46,58%
Μεταβολή μεριδίου ΟΤΕ	2,05%	1,50%	0,77%	0,41%	0,40%	0,31%

Από τα ανωτέρω η ΕΕΤΤ διαπιστώνει ότι λόγω του πολύ μικρού όγκου των κλήσεων που παρέχονται μέσω χονδρικής εκκίνησης κλήσεων η απουσία ρύθμισης της αγοράς χονδρικής θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του μεριδίου του ΟΤΕ στην λιανική κατά 0,31 % το 2018. Κατά συνέπεια το μερίδιο του ΟΤΕ για το 2018 θα ανέρχονταν σε 46,58%.

Επιπλέον, απουσία ρύθμισης της χονδρικής εκκίνησης κλήσεων ένας πάροχος μπορεί να παρέχει τηλεφωνικές υπηρεσίες μέσω άμεσης σύνδεσης με τις εγκαταστάσεις τελικού χρήστη κυρίως μέσω μίσθωσης ήδη εγκατεστημένου δικτύου πρόσβασης με χρήση υπηρεσιών αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο ή υπηρεσιών VPU Light.

Είναι προφανές τόσο από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην παρούσα ενότητα όσο και από τα στοιχεία της ενότητας 2 ότι η μείωση της ζήτησης CS/CPS συσχετίζεται άμεσα με την ταυτόχρονη αύξηση της ζήτησης προϊόντων χονδρικής πρόσβασης και με τη μετάβαση προς την επόμενη βαθμίδα της επενδυτικής κλίμακας, με τους φορείς εκμετάλλευσης να παράγουν έτσι τις δικές τους υπηρεσίες VoIP αντί να αγοράζουν υπηρεσίες CS/CPS.

Από την εικόνα που έχει η ΕΕΤΤ για τις αγορές μέσω της συλλογής στοιχείων, διαπιστώνονται τα κάτωθι:

Για την παροχή υπηρεσιών αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο, ο αριθμός των συνεγκατεστημένων παρόχων στα Αστικά Κέντρα ΟΤΕ στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2018 παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα:

Αριθμός Συνεγκατεστημένων Παρόχων	**Αριθμός Αστικών Κέντρων ΟΤΕ**
5	1

4	162
3	47
2	83
1	658
0	1.165
Μη διαθέσιμη πληροφορία	11

Στον συγκεκριμένο πίνακα έχουν ληφθεί υπόψη τόσο οι φυσικές, όσο και οι απομακρυσμένες συνεγκαταστάσεις των παρόχων. Οι πάροχοι έχουν εστιάσει στην κάλυψη περιοχών με υψηλή πληθυσμιακή πυκνότητα, έτσι ώστε να μεγιστοποιούν τον αριθμό των συνδρομητών στους οποίους αποκτούν πρόσβαση. Πράγματι, στα 210 ΑΚ ΟΤΕ που έχουν εγκατασταθεί 3 ή περισσότεροι πάροχοι, αντιστοιχούν πάνω από 3,3 εκατ. συνδρομητές, που αντιστοιχούν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 73% του συνόλου των συνδρομητών.

Εκτός από την υποχρέωση παροχής υπηρεσιών αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο η ΕΕΤΤ έχει επιβάλει στο πλαίσιο των υποχρεώσεων πρόσβασης στις χονδρικές αγορές τοπικής και κεντρικής πρόσβασης, την υποχρέωση εικονικού χονδρικού προϊόντος Virtual Partial Unbundled Loop Light (VPU Light) ή Εικονικά Μερικά Αποδεσμοποίητου Βρόχου Light (ΕΜΑ Light) τύπου Γ (DSLAM) και τύπου Β (τύπου BRAS) αντίστοιχα.

Στα προϊόντα αυτά δεν χρησιμοποιείται ο ΠΤοΒ για τη μετάδοση φωνής, αλλά όλες οι υπηρεσίες παρέχονται μέσω της υπηρεσίας bitstream. Συγκεκριμένα, η υπηρεσία VPU light τύπου BRAS περιλαμβάνει την παροχή DSL συνδέσεων μεταξύ του σημείου τερματισμού του ακραίου δικτύου στο χώρο του τελικού χρήστη και του αντίστοιχου BRAS του NGA δικτύου, στο οποίο δρομολογείται η κίνηση από το DSLAM (όπου συνδέεται ο τελικός χρήστης), ενώ η υπηρεσία VPU light τύπου DSLAM στο αντίστοιχο κόμβο συγκέντρωσης που βρίσκεται στο Α/Κ στο οποίο συγκεντρώνεται η κίνηση των DSLAMs. Δηλαδή αποτελούν το λογικό κύκλωμα από το οποίο παρέχονται στον πάροχο υπηρεσίες DSL και συνδέει το DSL modem στο χώρο του τελικού χρήστη με τον BRAS ή τον αντίστοιχο κόμβο συγκέντρωσης DSLAM του ΟΤΕ, χωρίς να απαιτείται ο τελικός χρήστης να λαμβάνει από τον ΟΤΕ υπηρεσίες φωνής ή από τον πάροχο υπηρεσίες ΧΕΓ ή ΑΠΤοΒ. Τα συγκεκριμένα χονδρικά προϊόντα δεν απαιτούν την ύπαρξη συνεγκατάστασης του παρόχου στο ΑΚ του ΟΤΕ (τοπικά στην περίπτωση VPU light τύπου Γ και σε επίπεδο BRAS στην περίπτωση VPU light

τύπου Β), καθώς ο πάροχος μπορεί να συλλέξει την κίνηση των συνδρομητών του με ένα προϊόν ΟΚΣΥΑ.

Με αυτό το τρόπο δίνεται η δυνατότητα στον πάροχο να παρέχει στον τελικό χρήστη DSL συνδέσεις και υπηρεσίες φωνής μέσω του αντίστοιχου εξοπλισμού του ΟΤΕ (DSLAM ΟΤΕ). Το χονδρικό προϊόν VPU light επιτρέπει στους παρόχους να εκμεταλλευτούν πλήρως την τεχνολογία IP και να παρέχουν στους συνδρομητές τους υπηρεσίες VoIP για να καλύψουν τις ανάγκες τους σε υπηρεσίες φωνής.

Με βάση τα στοιχεία που έχει στην διάθεσή της η ΕΕΤΤ, εκτιμάται ότι, μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2021 όπου οριοθετείται η ολοκλήρωση των έργων της δεύτερης ετήσιας ανάθεσης για την εισαγωγή της τεχνολογίας Vectoring, ποσοστό άνω του 85% των συνδρομητικών γραμμών μπορεί να λαμβάνει υπηρεσίες είτε μέσω ΑΠΤΒ, είτε μέσω εικονικών προϊόντων πρόσβασης είτε μέσω των δικτύων RURAL.

Συνεπώς το ποσοστό των συνδρομητικών γραμμών στις οποίες ένας πάροχος, που δεν έχει συνεγκατάσταση στο αντίστοιχο κέντρο του ΟΤΕ, δεν μπορεί να παρέχει υπηρεσίες είτε μέσω ΑΠΤΒ είτε μέσω εικονικών προϊόντων πρόσβασης, αντιστοιχεί σε ποσοστό 10% - 15% του συνόλου των συνδρομητικών γραμμών.

Στην χονδρική αγορά τοπικής πρόσβασης η ΕΕΤΤ έχει επιβάλλει στον ΟΤΕ την υποχρέωση παροχής Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών (ΧΕΓ) καθώς επίσης και ενός συνδυασμένου χονδρικού προϊόντος, της Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών (ΧΕΓ) και ΑΡΥΣ το οποίο παρέχεται τόσο με υπηρεσίες φωνής τεχνολογίας TDM όσο και με υπηρεσίες φωνής VoBB. Το συγκεκριμένο χονδρικό προϊόν εξυπηρετεί συνδυασμένες υπηρεσίες φωνής και σύνδεσης στο διαδίκτυο. Συνεπώς στους συνδρομητές στους οποίους δεν είναι δυνατή η παροχή υπηρεσιών από έναν πάροχο είτε μέσω αδεσμοποίητης πρόσβασης στο τοπικό βρόχο είτε μέσω εικονικών προϊόντων πρόσβασης, είναι δυνατή η παροχή υπηρεσιών φωνής και πρόσβασης μόνο μέσω των χονδρικών προϊόντων WLR ή WLR και ΑΡΥΣ. Στο πλαίσιο παροχής των προϊόντων WLR απαιτείται και η παροχή υπηρεσιών προεπιλογής φορέα, διαφορετικά στα κέντρα όπου κάποιος πάροχος δεν έχει συνεγκατασταθεί και δεν παρέχονται εικονικά προϊόντα πρόσβασης, δεν θα έχει τη δυνατότητα να παρέχει υπηρεσίες πρόσβασης και φωνής.

Επομένως η ΕΕΤΤ, λόγω του πολύ μικρού όγκου των κλήσεων που παρέχονται μέσω χονδρικής εκκίνησης κλήσεων, του γεγονότος ότι , απουσία ρύθμισης της χονδρικής εκκίνησης κλήσεων ένας πάροχος μπορεί να παρέχει τηλεφωνικές υπηρεσίες μέσω άμεσης σύνδεσης με τις εγκαταστάσεις τελικού χρήστη κυρίως μέσω μίσθωσης ήδη εγκατεστημένου δικτύου πρόσβασης με χρήση υπηρεσιών αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο ή υπηρεσιών VPU Light και

λαμβανομένης υπόψη της υφιστάμενης ρύθμισης στην αγορά 3^{α} που επιβλήθηκε με την Απόφαση της 792/09/22.12.16, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν είναι αναγκαία η κανονιστική ρύθμιση της χονδρικής αγοράς εκκίνησης κλήσεων. Σημειώνεται όμως ότι, ως μεταβατικό μέτρο, θα συνεχίσει να παρέχεται υπηρεσία προεπιλογής φορέα ως αναγκαίο λειτουργικό στοιχείο για την παροχή των προϊόντων Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών (ΧΕΓ) που επιβλήθηκαν στην αγορά 3^{α} με την Απόφαση 792/09/22.12.16 της ΕΕΤΤ.

4. Ορισμός και ανάλυση της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σταθερής (αγορά 1 της Νέας Σύστασης).

4.1. Ορισμός σχετικής αγοράς

Η εξέταση της σχέσης μεταξύ των ανάντη αγορών χονδρικής και των κατάντη αγορών λιανικής σύμφωνα με τη Σύσταση 2014 αναλύεται στην ενότητα 1.2. Η παρούσα ενότητα εστιάζει στην προσέγγιση της ΕΕΤΤ αναφορικά με τη σχέση των συγκεκριμένων αγορών της παρούσης ανάλυσης.

Όπως αναφέρεται στο Επεξηγηματικό Σημείωμα της Σύστασης για τις σχετικές αγορές, μία ανάλυση της υποκαταστασιμότητας ζήτησης και προσφοράς δείχνει ότι σήμερα και για το κοντινό μέλλον δεν υπάρχουν υποκατάστατες χονδρικές υπηρεσίες οι οποίες θα περιόριζαν ένα πάροχο στην απόφαση αναφορικά με το τέλος τερματισμού. Σε θεωρητικό επίπεδο το ύψος του τέλους τερματισμού θα μπορούσε να περιοριστεί από υποκατάστατες λιανικές υπηρεσίες, οι οποίες αποτελούν μία λογική εναλλακτική της κλήσης προς τον συγκεκριμένο συνδρομητή. Εντούτοις, ακόμα και μία διευρυμένη αγορά λιανικής η οποία θα περιείχε κλήσεις σε σταθερό και κινητό δεν θα οδηγούσε σε υποκατάσταση στο επίπεδο χονδρικής. Βάσει του συγκεκριμένου σκεπτικού, το Επεξηγηματικό Σημείωμα καταλήγει ότι ο ορισμός της λιανικής αγοράς δεν έχει επίπτωση στον ορισμό της αγοράς χονδρικής, αλλά μπορεί να επηρεάσει την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά.

Η ΕΕΤΤ, ακολουθώντας τη μεθοδολογία της νέας Σύστασης, εκκινεί την εξέταση των χονδρικών αγορών τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε δίκτυα σταθερής από την εξέταση των σχετικών λιανικών αγορών, σε μία μελλοντοστρεφή προοπτική (forward looking), δεδομένου ότι η ζήτηση των χονδρικών προϊόντων προκύπτει από τη ζήτηση σε επίπεδο λιανικής και συνεπώς επηρεάζεται από τα χαρακτηριστικά της.

Προκειμένου να ορίσει την λιανική αγορά προϊόντος η οποία βρίσκεται κατάντη της αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σταθερής τηλεφωνίας (αγορά υπ'αριθ. 1 Νέας Σύστασης), η ΕΕΤΤ εξέτασε τα παρακάτω:

- Εάν οι κλήσεις που τερματίζουν σε σταθερά δίκτυα ανήκουν στην ίδια αγορά με τις κλήσεις σε κινητά δίκτυα.
- Εάν οι κλήσεις managed VoIP ανήκουν στην ίδια αγορά με τις κλήσεις που τερματίζουν σε σταθερά δίκτυα.

4.1.1. Ανήκουν οι κλήσεις προς σταθερό δίκτυο στην ίδια σχετική αγορά με τις κλήσεις προς κινητό δίκτυο;

Λειτουργική Υποκατάσταση

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η αγορά κλήσεων έχει την ιδιαιτερότητα ότι ο συνδρομητής που λαμβάνει την υπηρεσία δεν πληρώνει γι' αυτή, δεδομένου ότι η τιμολόγηση των υπηρεσιών λιανικών κλήσεων βασίζονται στην αρχή «ο καλών πληρώνει». Ο καλούμενος συνδρομητής δεν έχει τη δυνατότητα επιλογής του δικτύου στο οποίο θα τη λάβει (κινητό ή σταθερό) γιατί αυτό είναι απόφαση του συνδρομητή που εκκινεί την κλήση. Ανεξάρτητα εάν ο καλών συνδρομητής εκκινεί την κλήση από το σταθερό ή το κινητό του (υπηρεσία εκκίνησης της κλήσης), εάν γνωρίζει που βρίσκεται ο καλούμενος (π.χ. στο σπίτι του ή στο γραφείο του), τότε η κλήση στη σταθερή γραμμή θα μπορούσε να θεωρηθεί υποκατάστατο της κλήσης στο κινητό. Κατά κανόνα μία κλήση σε σταθερό δεν μπορεί να θεωρηθεί ως υποκατάστατο μιας κλήσης σε κινητό για τους κάτωθι λόγους:

- Οι κλήσεις προς κινητό διαφέρουν από τις κλήσεις προς σταθερό εξαιτίας της βασικής λειτουργικής τους διαφοράς, του στοιχείου της κινητικότητας. Αντίθετα με τις κλήσεις προς κινητά, οι κλήσεις προς σταθερά προϋποθέτουν να βρίσκεται ο καλούμενος σε συγκεκριμένη θέση μία συγκεκριμένη στιγμή. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε καθυστέρηση της επικοινωνίας και σε πολλαπλές προσπάθειες επικοινωνίας. Αντίθετα οι κλήσεις προς κινητό δίνουν την ευκαιρία άμεσης επικοινωνίας, η οποία παίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση ενός τελικού χρήστη για το αν θα πραγματοποιήσει κλήση προς κινητό ή σταθερό αριθμό.
- Το γεγονός ότι το κινητό είναι προσωπικό ενώ τη σταθερή γραμμή τη μοιράζονται συνήθως όλοι οι κάτοικοι του σπιτιού διαφοροποιεί περαιτέρω τους δύο τύπους κλήσης, ιδιαίτερα στην περίπτωση που ο καλών είναι ευαίσθητος όσον αφορά την ιδιωτικότητα της κλήσης του.
- Η ολοκλήρωση μίας κλήσης προς κινητό εξαρτάται άμεσα από την επαρκή κάλυψη του δικτύου κινητής στο σημείο όπου βρίσκεται ο καλούμενος (ιδίως indoor κάλυψη), ενώ η ολοκλήρωση κλήσης προς σταθερό είναι, υπό κανονικές συνθήκες, εξασφαλισμένη.

Τιμολογιακή

Είναι πολύ δύσκολο για έναν συνδρομητή ενός παρόχου σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας, που λαμβάνει υπηρεσίες τηλεφωνίας στο πλαίσιο ενός πακέτου υπηρεσιών (bundle) να αξιολογήσει και να αντιδράσει στην αύξηση της χρέωσης των κλήσεων προς σταθερά, καθώς αυτή δεν μπορεί να

γίνει αντιληπτή λόγω του ότι αποτελεί μέρος του πακέτου υπηρεσιών που συνήθως περιλαμβάνει κλήσεις προς κινητά, κλήσεις προς σταθερά, SMS και πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Συνεπώς, η ΕΕΤΤ συμπεραίνει ότι η υποκαταστασιμότητα σε τιμολογιακό επίπεδο μεταξύ των κλήσεων προς κινητά και των κλήσεων προς σταθερά δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί.

Τέλος, όπως αναφέρει το Επεξηγηματικό Σημείωμα της Σύστασης των σχετικών αγορών, η συμπερίληψη των υπηρεσιών τύπου Homezone στις αγορές τερματισμού κινητής ή σταθερής τηλεφωνίας εξαρτάται από το εάν από την πλευρά του καταναλωτή αποτελούν υποκατάστατο κλήσεων προς σταθερό ή κινητό. Στο πλαίσιο αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη ότι ένας συνδρομητής της συγκεκριμένης υπηρεσίας ενδέχεται να αποκτά τόσο σταθερό, όσο και κινητό αριθμό, οι κλήσεις που τερματίζουν στον κινητό αριθμό της υπηρεσίας αποτελούν μέρος της λιανικής αγοράς τερματισμού κλήσεων προς κινητά, ενώ οι υπόλοιπες κλήσεις αποτελούν μέρος της αγοράς τερματισμού κλήσεων προς σταθερά.

Από την πλευρά της προσφοράς, η εξέταση δεν διαφοροποιείται από αυτήν που αφορά τη λιανική αγορά εκκίνησης των κλήσεων της παραγράφου 3.1.1.

Βάσει της πιο πάνω ανάλυσης, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι κλήσεις προς σταθερά δίκτυα δεν ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά με τις κλήσεις προς κινητό.

4.1.2. Ανήκουν οι κλήσεις managed VoIP στην ίδια αγορά με τις κλήσεις PSTN/ISDN BRA που τερματίζουν σε σταθερά δίκτυα

Στην ενότητα 3.1.2 η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν οι κλήσεις PSTN και οι κλήσεις managed VoIP, ανεξάρτητα από το σε τι δίκτυο τερματίζουν, ανήκουν στην ίδια αγορά και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι κλήσεις που εκκινούν σε δίκτυο μεταγωγής κυκλώματος (PSTN/ISDN BRA) από τη μία πλευρά και οι κλήσεις που εκκινούν σε δίκτυο μεταγωγής πακέτων (managed VoIP) από την άλλη ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

Η θεώρηση και τα συμπεράσματα της παραγράφου 3.1.3 ισχύουν και στην περίπτωση του τερματισμού των κλήσεων, καθώς οι υπηρεσίες σε επίπεδο ζήτησης είναι ταυτόσημες.

4.1.3. Συμπέρασμα Ορισμού Λιανικής Αγοράς

Η ΕΕΤΤ συμπεραίνει ότι η σχετική αγορά για υπηρεσίες λιανικής αφορά τις κλήσεις που τερματίζουν σε σταθερό δίκτυο ανεξαρτήτου τεχνολογίας.

4.2. Ανάλυση της λιανικής αγοράς κλήσεων σε σταθερή θέση απουσία ρύθμισης της αγοράς χονδρικής

Όπως αναφέρεται και στο Επεξηγηματικό Σημείωμα της Σύστασης 2014, στην ενότητα 4.2.1, πριν την ανάλυση της αγοράς χονδρικού τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε σταθερά δίκτυα, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να εκτιμήσει τις συνθήκες του ανταγωνισμού στην σχετιζόμενη αγορά λιανικής, απουσία ρύθμισης.

Στην περίπτωση απουσίας ρύθμισης σε επίπεδο χονδρικής, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η λιανική αγορά κλήσεων προς σταθερά δίκτυα θα χαρακτηριζόταν από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού δεδομένου ότι κάθε πάροχος έχει το απόλυτο μερίδιο στη σχετική χονδρική αγορά και θα μπορούσε να αρνηθεί διασύνδεση με κάποιους – ιδιαίτερα πιο μικρούς - παρόχους ή να θέσει πολύ υψηλό τέλος τερματισμού, εκμεταλλευόμενος τη σημαντική του ισχύ στην αγορά.

Στην περίπτωση όπου οι χρεώσεις των τελών τερματισμού είναι πολύ υψηλές, οι άλλοι πάροχοι τηλεφωνίας εξαναγκάζονται λόγω των υψηλών τελών τερματισμού να ορίσουν υψηλές τιμές για κλήσεις προς αυτό το δίκτυο, με αποτέλεσμα οι συνδρομητές να χρεώνονται με υψηλές τιμές λιανικής.

Επιπρόσθετα, ένας νεοεισερχόμενος παρόχος, κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας του, μέχρι να αποκτήσει έναν σημαντικό αριθμό συνδρομητών, δεν έχει διαπραγματευτική ισχύ σε σχέση με άλλους παρόχους με μεγαλύτερα μερίδια συνδρομητών. Σε περίπτωση υψηλών τελών τερματισμού, τα κόστη χονδρικής για τερματισμό κλήσεων στα άλλα δίκτυα σταθερής θα μπορούσαν να καταστήσουν την δραστηριοποίηση του νεοεισερχόμενου παρόχου ζημιογόνα και να αποτρέψουν την είσοδο του στην αγορά. Συνεπώς, στην περίπτωση ενός νεοεισερχόμενου παρόχου δημιουργούνται ισχυροί διαρθρωτικοί φραγμοί λόγω της αδυναμίας του να διαπραγματευτεί χαμηλότερα τέλη τερματισμού στα υπόλοιπα δίκτυα.

Τέλος, η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι δεν αναμένει μεσοπρόθεσμα η σχετική αγορά να καταστεί υποκείμενο ανταγωνιστικών πιέσεων μέσω της χρήσης κάποιας τεχνολογικής λύσης η οποία θα επέτρεπε τον τερματισμό κλήσεων από άλλο πάροχο στο σταθερό τηλέφωνο του καλούμενου συνδρομητή.

Ως εκ τούτου συμπεραίνεται ότι απαιτείται ρυθμιστική παρέμβαση σε επίπεδο χονδρικής και συγκεκριμένα στην αγορά χονδρικού τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σταθερής για να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες του ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής.

5. Ορισμός σχετικών αγορών χονδρικής

5.1. Ιστορικό

Η Σύσταση Σχετικών Αγορών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφέρει ότι οι ΕΡΑ οφείλουν να αναλύσουν τη σχετική αγορά «τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση». Αναφορικά με την υπηρεσία εκκίνησης κλήσεων, η ΕΕΤΤ κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι η εν λόγω λιανική αγορά είναι ανταγωνιστική. Σύμφωνα με τη Σύσταση, «*…, εάν η εξεταζόμενη αγορά λιανικής έχει προοπτικές να είναι πραγματικά ανταγωνιστική χωρίς εκ των προτέρων ρύθμισή της ή των αντίστοιχων αγορών χονδρικής, αυτό θα πρέπει να οδηγεί την εθνική ρυθμιστική αρχή στο συμπέρασμα ότι δεν χρειάζεται πλέον ρύθμιση σε επίπεδο χονδρικής. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να αξιολογούνται οι αντίστοιχες σημαντικές αγορές χονδρικής με απώτερο σκοπό την άρση της εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης.*». Η ΕΕΤΤ, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζει η Σύσταση οφείλει να υποβάλλει στην τρικριτηριακή δοκιμασία την ανάντη χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων, καθώς η συγκεκριμένη αγορά υπόκειται επί του παρόντος σε ρύθμιση. Η εκκίνηση κλήσεων περιλαμβάνει τη μεταφορά τοπικών κλήσεων και οριοθετείται κατά τρόπο που συμβαδίζει με τα όρια για τις αγορές διαβίβασης κλήσεων και τερματισμού κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση. Αντίστοιχα, ο τερματισμός κλήσεων περιλαμβάνει τη μεταφορά τοπικών κλήσεων και οριοθετείται κατά τρόπο που συμβαδίζει με τα όρια για την αγορά εκκίνησης κλήσεων και την αγορά διαβίβασης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση.

5.2. Καθορισμός ορίων μεταξύ εκκίνησης κλήσεων, τερματισμού κλήσεων και διαβίβασης

Τα δίκτυα τα οποία εξυπηρετούν υπηρεσίες φωνής, υλοποιούν δύο διαφορετικές τεχνολογίες δικτύων: ο κυρίαρχος πάροχος ΟΤΕ βρίσκεται σε διαδικασία μετάβασης σε δίκτυο SIP/ IP από TDM, ενώ οι εναλλακτικοί πάροχοι ως επί το πλείστον υλοποιούν δίκτυο νέας γενιάς (NGN) για την εσωτερική μετάδοση της φωνής στο δίκτυό τους, μετατρέποντας (στην περίπτωση όπου παρέχουν στους συνδρομητές τους POTS τηλεφωνία), την POTS τηλεφωνία σε IP αμέσως μετά το DSLAM, ενώ, για τους σκοπούς της διασύνδεσης κυρίως με το δίκτυο του ΟΤΕ, μετατρέπουν την κίνηση IP σε TDM, διαδικασία που συνεχίζει να συμβαίνει κατά τη διάρκεια της σταδιακής μετάβασης σε διασύνδεση SIP/IP και μέχρι την ολοκλήρωση της μετάβασης.

Η SIP/ IP διασύνδεση με τον ΟΤΕ γίνεται σε 2 σημεία διασύνδεσης (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Με την παραδοσιακή TDM υλοποίηση διασύνδεσης στην Ελλάδα, οι πάροχοι μπορούσαν να

διασυνδεθούν με τον ΟΤΕ τοπικά, σε περίπου 200 αστικά κέντρα, ή σε 11 γεωγραφικές περιοχές. Επίσης, η πλειοψηφία των παρόχων διασυνδέονται μεταξύ τους. Η διασύνδεση των παρόχων μεταξύ τους γίνεται ως επί το πλείστον σε ένα ή δύο υψηλότερα ιεραρχικά σημεία.

Στο σχήμα 1 παρουσιάζεται το δίκτυο κορμού του ΟΤΕ καθώς και η βασική ιεραρχία διασύνδεσης IP για την παροχή τηλεφωνίας, ενώ στο σχήμα 2 παρουσιάζεται το δίκτυο κορμού του ΟΤΕ καθώς και η βασική ιεραρχία διασύνδεσης TDM για την παροχή τηλεφωνίας.

Σχήμα 1: Υλοποίηση IP διασύνδεσης με τον δίκτυο του ΟΤΕ

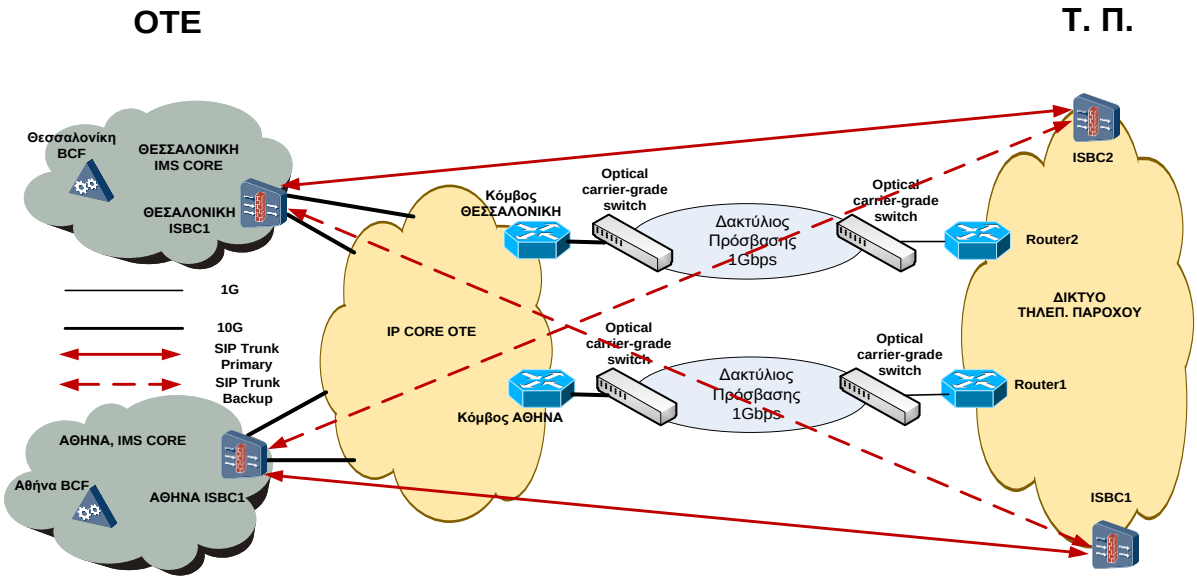

Σχήμα 2: Υλοποίηση TDM διασύνδεσης με τον δίκτυο του ΟΤΕ

TDM ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ

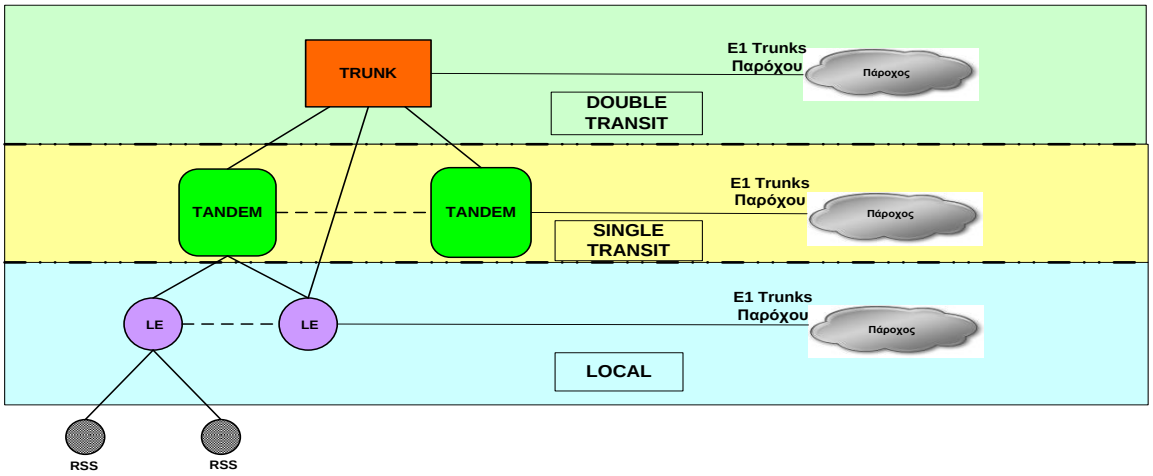

Οι υπηρεσίες διασύνδεσης περιλαμβάνουν την σταθερή εκκίνηση, τη διαβίβαση και τον τερματισμό κλήσεων και συνίστανται στη μεταφορά φωνής μεταξύ διαφορετικών σημείων εντός του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου. Κατά τον καθορισμό των στοιχείων της χονδρικής διασύνδεσης – εκκίνηση κλήσεων, διαβίβαση στα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα και τερματισμό κλήσεων σε σταθερά δίκτυα – λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι τρεις αυτές υπηρεσίες αποτελούν ένα πακέτο υπηρεσιών του οποίου το αποτέλεσμα είναι η διασφάλιση της διασυνδεσιμότητας των δικτύων και το οποίο επιτρέπει την παροχή κλήσεων στους τελικούς χρήστες. Η εκκίνηση και ο τερματισμός κλήσεων είναι αμφότερες συμμετρικές υπηρεσίες όσον αφορά στα φυσικά στοιχεία του δικτύου που χρησιμοποιούνται για την παροχή τους (το τμήμα του δικτύου που διασφαλίζει τη σύνδεση μεταξύ του τελικού χρήστη και του δικτύου) και στο μηχανισμό κατανομής πόρων.

Η εκκίνηση κλήσεων από το δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτρέψει στον πάροχο να προσφέρει στους τελικούς χρήστες του τη δυνατότητα να πραγματοποιούν κλήσεις (μέσω του δικού του δικτύου ή μέσω του δικτύου τρίτου μέρους χρησιμοποιώντας την επιλογή/προ-επιλογή φορέα), ενώ ο τερματισμός κλήσεων παρέχεται από έναν πάροχο προκειμένου να διασφαλισθεί, ότι οι συνδρομητές του έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν κλήσεις. Η υπηρεσία διαβίβασης καθορίζεται με αναφορά στα τμήματα που έχουν ήδη οριστεί για την εκκίνηση και τον τερματισμό.

Κατά τον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης, η ΕΕΤΤ, προκειμένου να καθορίσει τα όρια μεταξύ εκκίνησης, διαβίβασης και τερματισμού, έλαβε υπόψη κυρίως την τοπολογία και την αρχιτεκτονική του δικτύου του ΟΤΕ, ανέλυσε τη δομή και τα χαρακτηριστικά της ζήτησης για τις υπηρεσίες

διασύνδεσης που παρέχονται από τον ΟΤΕ, καθώς και τα χαρακτηριστικά της ζήτησης και της προσφοράς των υπηρεσιών διασύνδεσης που προσφέρουν ή αγοράζουν οι άλλοι πάροχοι, όπως αναφέρονται στις απαντήσεις τους σε σχετικά ερωτηματολόγια της ΕΕΤΤ. Έλαβε επίσης υπόψη της την επικείμενη αλλαγή στη διασύνδεση του ΟΤΕ με άλλους παρόχους από την παραδοσιακή TDM διασύνδεση σε διασύνδεση IP.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά την παραδοσιακή TDM αρχιτεκτονική διασύνδεσης, όρισε το σημείο οριοθέτησης των υπηρεσιών εκκίνησης και τερματισμού στον τότε κόμβο απλής διαβίβασης του δικτύου του ΟΤΕ, ο οποίος είναι ο κόμβος που βρίσκεται ιεραρχικά πάνω από το Αστικό Κέντρο (Local Exchange) ΟΤΕ. Στο πιο πάνω σχήμα ο συγκεκριμένος κόμβος αναφέρεται ως "TANDEM". Όσον αφορά το δίκτυο νέας γενιάς, η οριοθέτηση των υπηρεσιών εκκίνησης και τερματισμού τοποθετείται στον κεντρικό κόμβο του NGN δικτύου. Με βάση την παραπάνω προσέγγιση, οι υπηρεσίες διαβίβασης στο παραδοσιακό TDM δίκτυο περιορίζονται μεταξύ των κέντρωνTANDEM, ενώ στο δίκτυο νέας γενιάς εκλείπει η διαβίβαση αν υφίσταται ένας μόνο κόμβος διασύνδεσης ή περιορίζεται στην διαδρομή μεταξύ των κόμβων διασύνδεσης όταν υπάρχουν περισσότεροι από έναν.

Συνεπώς, στο παραδοσιακό δίκτυο TDM, οι υπηρεσίες εκκίνησης ενσωματώνουν τη μεταφορά από τον τοπικό βρόχο του συνδρομητή, συμπεριλαμβανομένου του «Local Subscriber Unit (LSU)» - Τοπική Μονάδα Συνδρομητή - ή του «Remote Subscriber Unit (RSU)» - Απομακρυσμένη Μονάδα Συνδρομητή -, τη μεταγωγή στο τοπικό κέντρο του ΟΤΕ (LEX) μέχρι και το κέντρο ανώτερης ιεραρχίας (κέντρο tandem). Αντίστοιχα ο τερματισμός περιλαμβάνει όλη τη διαδρομή από το κέντρο TANDEM ως τον τοπικό βρόχο του συνδρομητή, ενώ η διαβίβαση περιλαμβάνει όλα τα λοιπά στοιχεία της δρομολόγησης κλήσεων και εμπλέκεται σε αυτήν τουλάχιστον ένας κόμβος ιεραρχικά ανώτερος από τον κόμβο εκκίνησης ή τερματισμού. Η διαβίβαση μπορεί να λάβει χώρα στο δίκτυο του παρόχου εκκίνησης, στο δίκτυο του παρόχου τερματισμού ή στο δίκτυο ενός τρίτου μέρους.

Αντίθετα, στο δίκτυο νέας γενιάς, η εκκίνηση και ο τερματισμός οριοθετούνται από την γραμμή του συνδρομητή έως τον κόμβο του NGN δικτύου που υλοποιεί τη διασύνδεση IP (SIP).

Δεδομένου ότι η μετάβαση από διασύνδεση TDM σε διασύνδεση IP έχει ξεκινήσει και δεν αναμένεται να ολοκληρωθεί πριν το 2020, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί ο ορισμός του σημείου οριοθέτησης των υπηρεσιών διασύνδεσης ανάλογα με την τεχνολογία, όπως αυτός είχε προταθεί στον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης αγορών. Η ΕΕΤΤ κρίνει επιβεβλημένο προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση από TDM σε IP διασύνδεση να υπάρχει υποχρέωση παράλληλης λειτουργίας και των δύο τύπων διασύνδεσης για όσο διάστημα διαρκεί αυτή η μετάβαση. Κατά το

διάστημα αυτό σταδιακά θα αυξάνεται η κίνηση η οποία ανταλλάσσεται μέσω IP ενώ θα μειώνεται η κίνηση μέσω TDM.

5.3. Χονδρική εκκίνηση κλήσεων από το δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση

Η ΕΕΤΤ έχει καταλήξει στο αρχικό συμπέρασμα ότι η λιανική αγορά κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο από σταθερή θέση δεν θα επηρεαστεί από την απουσία ρύθμισης της αγοράς εκκίνησης. Σημειώνει όμως ότι, παρά το γεγονός αυτό, η υπηρεσία προεπιλογής φορέα θα πρέπει να συνεχίσει να παρέχεται μεταβατικά, ως αναγκαίο λειτουργικό στοιχείο για την παροχή των προϊόντων Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών (ΧΕΓ) και του συνδυασμένου προϊόντος Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών (ΧΕΓ) VoBB και ΑΡΥΣ που επιβλήθηκαν στην αγορά 3α με την Απόφαση 792/09/22.12.16 της ΕΕΤΤ.

Δεδομένου ότι στο πλαίσιο του τρίτου γύρου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ με την Απόφαση της 714/09/10.04.2014 (ΦΕΚ 1049/Β/28.04.2014) «Ορισμός των Αγορών (χονδρικής) Εκκίνησης Κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση και Τερματισμού Κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση, Καθορισμός Επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στις εν λόγω Αγορές και Υποχρεώσεις αυτών (3ος Γύρος Ανάλυσης), (β) Απορρύθμιση της Αγοράς Διαβιβαστικών Υπηρεσιών στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο» επέβαλε στον ΟΤΕ κανονιστικές υποχρεώσεις ως επιχείρηση με Σημαντική Ισχύ στην υπό εξέταση αγορά λόγω έλλειψης αποτελεσματικού ανταγωνισμού και η εν λόγω αγορά δεν περιλαμβάνεται στην Αναθεωρημένη Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές του 2014[22], είναι αναγκαία η εφαρμογή της δοκιμασίας των 3 κριτηρίων προκειμένου να κριθεί εάν η ως άνω αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση εξακολουθεί να χρήζει ex ante ρύθμισης, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες στην Ελλάδα.

Αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς χονδρικής εκκίνησης κλήσεων από το δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, η ΕΕΤΤ παραπέμπει στον αντίστοιχο ορισμό στο πλαίσιο

---

22 Σύμφωνα με την αναθεωρημένη Σύσταση προβλέπεται ότι «Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει επίσης να υποβάλλουν στην τρικριτηριακή δοκιμασία τις αγορές που απαριθμούνται στα παραρτήματα της σύστασης 2003/311/ΕΚ της Επιτροπής και της σύστασης 2007/879/ΕΚ, και δεν περιλαμβάνονται πλέον στο παράρτημα της παρούσας σύστασης, εφόσον αυτές υπόκεινται επί του παρόντος σε ρύθμιση δεδομένων των εθνικών συνθηκών, ώστε να εκτιμούν αν, με βάση τις εθνικές συνθήκες, οι εν λόγω αγορές εξακολουθούν να επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση.»

του τρίτου γύρου ανάλυσης αγορών [23]. Συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υπό εξέταση σχετική αγορά θα πρέπει να οριστεί ως η αγορά χονδρικής εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση στην Ελλάδα και περιλαμβάνει τα εξής:

1. τη χονδρική παροχή εκκίνησης κλήσεων σε παρόχους ΕΦ/ΠΦ για όλες τις κατηγορίες κλήσεων (συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων προς τελικούς χρήστες και των κλήσεων προς αριθμούς παρόχων υπηρεσιών), και
2. τη χονδρική παροχή εκκίνησης κλήσεων σε παρόχους απευθείας σύνδεσης (που δεν είναι πάροχοι ΕΦ/ΠΦ), για τερματισμό κλήσεων προς αριθμούς παρόχων υπηρεσιών, όπου το καλούμενο μέρος πληρώνει τουλάχιστον για ένα τμήμα της κλήσης. Ειδικότερα, η συγκεκριμένη υπηρεσία εκκίνησης κλήσεων περιλαμβάνει τη χονδρική παροχή εκκίνησης κλήσεων για τερματισμό κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς για τους οποίους υπάρχει περιορισμός από το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης (ΕΣΑ) ή τον Κανονισμό Διαχείρισης και Εκχώρησης Αριθμοδοτικών πόρων του ΕΣΑ, όπως εκάστοτε ισχύουν ώστε η ανώτατη λιανική χρέωση να μην είναι υψηλότερη από τη χρέωση για κλήση σε γεωγραφικό αριθμό εντός της ίδιας γεωγραφικής περιοχής (χρέωσης αστικής κλήσης) ή να παρέχονται ατελώς (π.χ. κλήσεις ατελούς χρέωσης, κλήσεις μεριζόμενης χρέωσης, κλήσεις σεαριθμούς της σειρά 807, κλήσεις προς σύντομους κωδικούς των σειρών 10 και 11 (πλην της 118 και 116), καθώς και των σειρών 181-183).

5.3.1. Τεστ τριών κριτηρίων για την αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση

Τα τρία κριτήρια εξετάζουν εάν:

1. Υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου στην υπό εξέταση αγορά
2. Η σχετική αγορά έχει τέτοια χαρακτηριστικά που δεν θα τείνει με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, και

---

[23] Ενότητα 2.3.3 της Κοινοποίησης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το BEREC και τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (Ε.Ρ.Α.) άλλων Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ [σύμφωνα με το Άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως ισχύει τροποποιηθείσα, (Άρθρο 16 του Ν. 4070/2012 [ΦΕΚ 82/Α/10.04.2012])], αναφορικά με τον ορισμό, την ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:
-Χονδρικής εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση
- Χονδρικού Τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση
- Χονδρικής διαβίβασης στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο

3. Το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί από μόνο του για να αντιμετωπίσει τις εκάστοτε αποτυχίες που εντοπίζονται στην αγορά αυτή.

Μια σχετική αγορά πρέπει να πληροί και τα τρία κριτήρια αθροιστικά προκειμένου να υπόκειται σε ex ante ρύθμιση. Η εξέταση των τριών κριτηρίων θα γίνει λαμβάνοντας υπόψη τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί στις χονδρικές αγορές 3^{α} και 3^{β}. Τυχόν αλλαγή στις ως άνω ρυθμιστικές υποχρεώσεις μπορεί να επηρεάσει την ανάλυση και τα συμπεράσματα της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων.

5.3.1.1. Ύπαρξη υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντοπίζει δύο κατηγορίες φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συγκεκριμένα: (α) διαρθρωτικούς φραγμούς, και (β) νομικούς ή ρυθμιστικούς φραγμούς. Ένας διαρθρωτικός φραγμός υφίσταται όταν το επίπεδο ζήτησης, το επίπεδο της τεχνολογίας και η διάρθρωση του σχετικού κόστους είναι τέτοια που δημιουργούν ασύμμετρες συνθήκες μεταξύ κοινοποιημένων φορέων και νεοεισερχόμενων, οι οποίες δυσχεραίνουν ή αποτρέπουν την αποτελεσματική είσοδο στην αγορά. Παραδείγματος χάριν, δύναται να θεωρηθεί ότι υπάρχουν υψηλοί διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου όταν η αγορά χαρακτηρίζεται από σημαντικές οικονομίες κλίμακος και σκοπού σε συνδυασμό με υψηλά μη ανακτήσιμα κόστη. Οι νομικοί ή ρυθμιστικοί φραγμοί δεν βασίζονται σε οικονομικές συνθήκες, αλλά προέρχονται από νομοθετικά, διοικητικά ή άλλα κρατικά μέτρα τα οποία επιδρούν άμεσα στις συνθήκες εισόδου ή/και στην τοποθέτηση των παρόχων στη σχετική αγορά. Η ΕΕΤΤ δεν γνωρίζει κάποιους νομικούς ή ρυθμιστικούς φραγμούς που λειτουργούν ως φραγμοί εισόδου στην αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση. Επομένως, η ΕΕΤΤ εστιάζει στους διαρθρωτικούς φραγμούς και αναλύει την ύπαρξη φραγμών εισόδου νεοεισερχόμενων παρόχων και φραγμών στη μεταστροφή λιανικών πελατών.

Σύμφωνα με το Αιτιολογικό της Σύστασης του 2014, η παροχή εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση απαιτείται από εναλλακτικούς φορείς εκμετάλλευσης, σε συνδυασμό με άλλες υπηρεσίες, όπως η διαβίβαση και ο τερματισμός κλήσεων, για την παροχή υπηρεσιών λιανικής, κυρίως μέσω επιλογής/προεπιλογής φορέα (CS/CPS). Εάν συνδυαστεί με υπηρεσίες χονδρικής πρόσβασης (όπως η Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών), επιτρέπει στους εναλλακτικούς φορείς εκμετάλλευσης να παρέχουν λιανικές υπηρεσίες που περιλαμβάνουν πρόσβαση και κλήσεις.

Μια άμεση εναλλακτική των υπηρεσιών εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση είναι η άμεση σύνδεση με τις εγκαταστάσεις τελικού χρήστη, είτε μέσω της ανάπτυξης δικτύου πρόσβασης στους

τελικούς πελάτες είτε με τη μίσθωση ήδη εγκατεστημένου δικτύου πρόσβασης (για παράδειγμα μέσω LLU ή bitstream σε συνδυασμό με VoIP). Πράγματι, ενώ το CS/CPS εξακολουθεί να ζητείται από εναλλακτικούς φορείς εκμετάλλευσης στην Ευρώπη για την παροχή λιανικών υπηρεσιών (κυρίως σε μη οικιακούς πελάτες), μπορεί να παρατηρηθεί μια σαφής πτωτική τάση. Η ζήτηση των υπηρεσιών CS/CPS έφθασε στο μέγιστο μεταξύ 2003 και 2005 και από τότε έχει γενικά μειωθεί. Η μείωση της ζήτησης CS/CPS μπορεί να συσχετιστεί με την ταυτόχρονη αύξηση της ζήτησης προϊόντων χονδρικής πρόσβασης και με τη μετάβαση προς την επόμενη βαθμίδα της επενδυτικής κλίμακας, με τους φορείς εκμετάλλευσης να παράγουν έτσι τις δικές τους υπηρεσίες VoIP αντί να αγοράζουν υπηρεσίες CS/CPS.

Η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη το αιτιολογικό της Σύστασης εξέτασε τους φραγμούς εισόδου στην αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι απουσίας ρύθμισης της χονδρικής εκκίνησης κλήσεων ένας πάροχος μπορεί να παρέχει υπηρεσίες μέσω άμεσης σύνδεσης με τις εγκαταστάσεις τελικού χρήστη κυρίως μέσω μίσθωσης ήδη εγκατεστημένου δικτύου πρόσβασης με χρήση υπηρεσιών αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο ή υπηρεσιών VLU και VPU Light αλλά και μέσω των χονδρικών προϊόντων ΧΕΓ και του συνδυασμένου προϊόντος ΧΕΓ και ΑΡΥΣ το οποίο παρέχεται τόσο με υπηρεσίες φωνής τεχνολογίας DTM όσο και με υπηρεσίες φωνής VoBB.

Είναι προφανές τόσο από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην ενότητα 3.2 όσο και από τα στοιχεία της ενότητας 2 ότι η μείωση της ζήτησης CS/CPS συσχετίζεται άμεσα με την ταυτόχρονη αύξηση της ζήτησης προϊόντων χονδρικής πρόσβασης και με τη μετάβαση προς την επόμενη βαθμίδα της επενδυτικής κλίμακας, με τους φορείς εκμετάλλευσης να παράγουν έτσι τις δικές τους υπηρεσίες VoIP αντί να αγοράζουν υπηρεσίες CS/CPS.
Όσον αφορά την υποκαταστασιμότητα μεταξύ υπηρεσιών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας, παρά το γεγονός ότι η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει υποκαταστασιμότητα μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας (βλ. ενότητα 3.1.1), σημειώνεται ότι από το 2011 δεν υπάρχει πλέον ρυθμιστικός περιορισμός και οι πάροχοι κινητής έχουν δικαίωμα να παρέχουν μέσω των δικτύων κινητής υπηρεσίες τηλεφωνίας σε σταθερό άκρο. Δεδομένου ότι οι πάροχοι κινητής ήδη παρέχουν υπηρεσίες τηλεφωνίας σε σταθερή θέση μέσω προϊόντων υπηρεσιών τηλεφωνίας οικιακής ζώνης (Homezone) παρόλο που οι εν λόγω υπηρεσίες δεν ανήκουν στην ίδια αγορά, η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι και οι πάροχοι κινητής μπορούν να δημιουργήσουν ανταγωνιστικές πιέσεις στους παρόχους σταθερής τηλεφωνίας. Ειδικότερα ένας πάροχος σταθερής ο οποίος δραστηριοποιείται και στην κινητή θα μπορούσε να προσεγγίσει για την παροχή υπηρεσιών φωνής σε σταθερή θέση

τους συνδρομητές στους οποίους δεν μπορεί να παρέχει υπηρεσίες μέσω συνεγκατάστασης ή εικονικών προϊόντων πρόβασης προσφέροντας υπηρεσίες τηλεφωνίας οικιακής ζώνης (Homezone).

Για τους λόγους αυτούς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η ανάπτυξη της ΑΠΤΒ σε συνδυασμό με τη δυνατότητα πρόσβασης σε εικονικά προϊόντα (VPU Light) και την παροχή υπηρεσιών μέσω των προϊόντων ΧΕΓ είναι επαρκής για να δημιουργήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό στη σχετική αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση εντός του χρονικού ορίζοντα της παρούσας εξέτασης.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι δεν υπάρχουν υψηλοί και μόνιμοι διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου στην αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση.

5.3.1.2. Ζητήματα δυναμικής – Απουσία τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό

Δεδομένου του συμπεράσματος ότι στην υπό εξέταση αγορά δεν υπάρχουν υψηλοί και μόνιμοι διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου, παρέλκει η εξέταση του δεύτερου κατά σειρά κριτηρίου από την ΕΕΤΤ.

5.3.1.3. Ανεπάρκεια μόνου του δικαίου περί ανταγωνισμού

Δεδομένου του συμπεράσματος ότι στην υπό εξέταση αγορά δεν υπάρχουν υψηλοί και μόνιμοι διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου, παρέλκει η εξέταση του τρίτου κατά σειρά κριτηρίου από την ΕΕΤΤ.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει αρχικά στο συμπέρασμα ότι, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών στην Ελλάδα, τα τρία κριτήρια δεν πληρούνται σωρευτικά για την αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση. Συγκεκριμένα, οι διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου δεν είναι πλέον υψηλοί (αποτυχία του πρώτου κριτηρίου) και συνεπώς η αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση δεν πρέπει να εξακολουθήσει να υπόκειται σε ex ante ρύθμιση.

5.4. Χονδρικές αγορές τερματισμού κλήσεων σε χωριστά δίκτυα σε σταθερή θέση

5.4.1. Εισαγωγή

Οι υπό εξέταση υπηρεσίες είναι αυτές του τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες σε χωριστά δίκτυα σταθερής τηλεφωνίας.

Η αγορά χονδρικής παροχής, σε σταθερή θέση, τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα συμπεριλαμβάνεται στις αγορές του παραρτήματος της νέας Σύστασης. Το δίκτυο τερματισμού είναι το δίκτυο στο οποίο είναι απευθείας συνδεδεμένος ένας πελάτης που λαμβάνει μια κλήση. Στην Ελλάδα, όταν πραγματοποιείται μια κλήση προς ένα σταθερό αριθμό, είτε από σταθερό είτε από κινητό δίκτυο είτε από άλλο δίκτυο, η κλήση περνά από τον πάροχο εκκίνησης στον πάροχο τερματισμού (για διευκόλυνση της ανάλυσης θεωρείται σενάριο που δεν περιλαμβάνει τη διαβίβαση της κλήσης). Ο πάροχος τερματισμού χρεώνει ένα χονδρικό τέλος τερματισμού της κλήσης προς τον καλούμενο συνδρομητή του. Το τέλος τερματισμού καταβάλλεται από τον πάροχο εκκίνησης και μεταφέρεται στον καλούντα, ως τμήμα της λιανικής τιμής που πληρώνει ο τελευταίος για την κλήση.

Όπως αναφέρεται στο Επεξηγηματικό Σημείωμα της νέας Σύστασης για τις σχετικές αγορές, μία ανάλυση της υποκαταστασιμότητας ζήτησης και προσφοράς δείχνει ότι σήμερα και για το κοντινό μέλλον δεν υπάρχουν υποκατάστατες χονδρικές υπηρεσίες οι οποίες θα περιόριζαν ένα πάροχο στην απόφαση αναφορικά με το τέλος τερματισμού. Σε θεωρητικό επίπεδο το ύψος του τέλους τερματισμού θα μπορούσε να περιοριστεί από υποκατάστατες λιανικές υπηρεσίες, οι οποίες αποτελούν μία λογική εναλλακτική της κλήσης προς το σταθερό του συγκεκριμένου συνδρομητή. Εντούτοις, ακόμα και μία διευρυμένη αγορά λιανικής η οποία θα περιείχε κλήσεις σε σταθερό και κινητό δεν θα οδηγούσε σε υποκατάσταση στο επίπεδο χονδρικής. Βάσει του συγκεκριμένου σκεπτικού, το Επεξηγηματικό Σημείωμα καταλήγει ότι ο ορισμός της λιανικής αγοράς δεν έχει επίπτωση στον ορισμό της αγοράς χονδρικής, αλλά μπορεί να επηρεάσει την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά.

Κατά την εξέταση του πεδίου των σχετικών αγορών χονδρικού τερματισμού κλήσεων, η ΕΕΤΤ διερεύνησε τα ακόλουθα ζητήματα:

- Εάν η σχετική αγορά υπηρεσιών χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε σταθερή θέση είναι μια αγορά ανά δίκτυο.

- Εάν ο τερματισμός (σε επίπεδο χονδρικής) κλήσεων σε τελικούς χρήστες και ο τερματισμός κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.
- Εάν η ιδιοπαροχή τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες συμπεριλαμβάνεται στην ίδια σχετική αγορά.
- Το εύρος της σχετικής γεωγραφικής αγοράς.

5.4.2. Η σχετική αγορά υπηρεσιών χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε σταθερή θέση είναι μια αγορά ανά δίκτυο;

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Η ΕΕΤΤ θα μπορούσε καταρχήν να ορίσει μια πολύ στενή σχετική αγορά με βάση κάθε χωριστό συνδρομητικό αριθμό σε ένα σταθερό δίκτυο, αλλά θεωρεί ότι αυτό θα αποτελούσε υπερβολικά στενό ορισμό δεδομένου ότι οι πάροχοι σταθερής δεν επιβάλουν διαφορετικές χρεώσεις τερματισμού για κάθε συνδρομητικό αριθμό σε ένα δίκτυο. Συνεπώς, είναι ορθότερο οι σχετικές χονδρικές αγορές προϊόντων τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες να αποτελούν τουλάχιστον ενιαία αγορά ανά δίκτυο, καθώς διαπιστώνεται η ύπαρξη παρόμοιων συνθηκών ανταγωνισμού εντός κάθε συγκεκριμένου σταθερού δικτύου. Για όλους τους συνδρομητές ενός συγκεκριμένου σταθερού δικτύου εφαρμόζεται ο περιορισμός του κοινού τιμολογίου.

Ο αγοραστής χονδρικού τερματισμού, δηλαδή ένας πάροχος που επιθυμεί να τερματίσει μια κλήση σε ένα σταθερό αριθμό σε συγκεκριμένο δίκτυο, δε διαθέτει άμεσα υποκατάστατα της υπηρεσίας. Ο πάροχος πρέπει να ζητήσει τερματισμό της κλήσης στο δίκτυο στο οποίο έχει εκχωρηθεί ο αριθμός, ανεξαρτήτως του εάν η κλήση παραδίδεται στο δίκτυο τερματισμού απευθείας από το δίκτυο εκκίνησης ή από έναν ενδιάμεσο τρίτο πάροχο διαβίβασης. Η κλήση θα ήταν ανεπιτυχής εάν γινόταν προσπάθεια να τερματιστεί στο δίκτυο ενός άλλου παρόχου. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί αρχικά ότι δεν υπάρχει υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης.

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η ΕΕΤΤ δεν έχει κάποια ένδειξη ότι, κατά τη διάρκεια της παρούσας εξέτασης, υπάρχουν τεχνικές εναλλακτικές μέσω των οποίων μια κλήση σε συγκεκριμένο αριθμό θα μπορούσε επιτυχώς να τερματιστεί χωρίς τη συνεργασία του παρόχου τερματισμού. Συνεπώς, είναι εύλογο να θεωρήσει ότι η υπηρεσία τερματισμού κάθε παρόχου εμπίπτει στη δική της χωριστή αγορά και δεν υποκαθίσταται από την υπηρεσία τερματισμού που προσφέρεται από άλλους παρόχους. Συνεπώς, σε περίπτωση που ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος υπηρεσιών χονδρικού τερματισμού

προχωρούσε σε αύξηση των τελών τερματισμού κατά 5 έως 10%, δεν θα ήταν πιθανό να υπάρξει υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι ο χονδρικός τερματισμός κλήσεων σε τελικούς χρήστες, αποτελεί μια σειρά από διακριτές αγορές προϊόντων σταθερών δικτύων (αγορές ανά δίκτυο), και όχι μια ενιαία αγορά προϊόντων που αποτελείται από όλα τα σταθερά δίκτυα.

5.4.3. Ο τερματισμός κλήσεων σε τελικούς χρήστες ανήκει στην ίδια αγορά με τον τερματισμό κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών;

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Οι κλήσεις προς τελικούς χρήστες είναι κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς, οι οποίες τερματίζονται από τον πάροχο σταθερού δικτύου που ελέγχει το σημείο τερματισμού με το οποίο συνδέεται ο καλούμενος αριθμός. Κλήσεις τέτοιου είδους τιμολογούνται με βάση την αρχή «ο καλών πληρώνει».

Οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών είναι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς. Υπάρχει μια σειρά από διαφορετικές κατηγορίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς, συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων χωρίς χρέωση (free-phone), πρόσθετης χρέωσης (premium rate), σύντομων κωδικών, μεριζόμενου κόστους (shared cost), κλήσεις προς προσωπικούς αριθμούς[24] και κλήσεις dial-up, για υπηρεσίες διαδικτύου. Οι εν λόγω κλήσεις χρεώνονται χρησιμοποιώντας διάφορα μοντέλα. Συγκεκριμένα:

- οι χρεώσεις για κλήσεις χωρίς χρέωση καταβάλλονται από τον καλούμενο,
- οι υπηρεσίες πρόσθετης χρέωσης και σύντομων κωδικών χρεώνονται στον καλούντα,
- οι υπηρεσίες μεριζόμενου κόστους χρεώνονται τόσο στον καλούντα όσο και στον καλούμενο.

---

[24] Η υπηρεσία προσωπικών αριθμών δίνει τη δυνατότητα σε συνδρομητές να δέχονται κλήσεις ή/και μηνύματα SMS/MMS, με τη χρήση του προσωπικού αριθμού, σε κάθε τηλεφωνικό αριθμό που τους έχει εκχωρηθεί, όπως γεωγραφικούς και αριθμούς κινητής τηλεφωνίας και συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί υποκατάστατο των αστικών, υπεραστικών και κλήσεων προς κινητά.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η εξέταση της ζήτησης για υπηρεσίες τερματισμού υποδεικνύει ότι, ο τερματισμός κλήσεων σε τελικούς χρήστες και ο τερματισμός κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών αποτελούν λειτουργικά διαφορετικά προϊόντα και το ένα δεν μπορεί να υποκαταστήσει το άλλο.

Το συμπέρασμα αυτό στηρίζεται αφενός στη διαφορετική ανάγκη που εξυπηρετούν τα διαφορετικά είδη κλήσεων και αφετέρου έγκειτε στο γεγονός ότι εφαρμόζουν διαφορετικά μοντέλα χρέωσης καθώς και στο ότι χρησιμοποιούν διαφορετικούς πόρους του δικτύου. Πράγματι, οι κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο τον εμπορικό σκοπό μικρών ή μεγαλύτερων επιχειρήσεων (παραγγελλίες από πελάτες, υπηρεσίες εξυπηρέτησης πελατών, κλπ.) και όχι την επικοινωνία μεταξύ συνδρομητών. Αυτός είναι και ο λόγος που χρησιμοποιούν διαφορετικά μοντέλα χρεώσεων σε όλη τη ροή (μεταξύ της εμπορικής επιχείρησης και του παρόχου που υλοποιεί την υπηρεσία, αλλά και μεταξύ του λιανικού πελάτη και του παρόχου). Παράλληλα, οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών χρησιμοποιούν επιπρόσθετα στοιχεία του δικτύου του παρόχου (λ.χ. κόμβους Intelligent Network), τα οποία διαμορφώνουν τον χειρισμό των κλήσεων.

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η παροχή τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες απαιτεί την ύπαρξη ενός δικτύου τοπικής πρόσβασης. Αντίθετα, ο τερματισμός κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών μπορεί να παρασχεθεί χωρίς πλήρη γεωγραφική δικτυακή κάλυψη. Τα οικονομικά μεγέθη της παροχής σημείων πρόσβασης για κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών, οι οποίοι είναι πιθανό να χειριστούν σημαντικό όγκο κίνησης, είναι διαφορετικά από αυτά της παροχής ενός εθνικού δικτύου γεωγραφικών σημείων τερματισμού χαμηλής κίνησης.

Ενώ ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες θα μπορούσε, θεωρητικά, να εισέλθει στην αγορά υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών, ως αντίδραση σε μια αύξηση τιμών κατά 5 έως 10%, το αντίστροφο δεν ισχύει. Το κόστος ανάπτυξης ενός δικτύου για την παροχή τερματισμού σε τελικούς χρήστες είναι σημαντικά υψηλότερο από το κόστος παροχής υπηρεσίας τερματισμού σε παρόχους υπηρεσιών.

Επίσης, ισχύουν διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού στο χονδρικό τερματισμό κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών σε σύγκριση με το χονδρικό τερματισμό κλήσεων σε τελικούς χρήστες. Αυτό οφείλεται στη δυνατότητα των παρόχων υπηρεσιών να διαπραγματεύονται με τον πάροχο τερματισμού και να μεταστρέφονται σε ανταγωνιστικά δίκτυα για τη φιλοξενία της πλατφόρμας υπηρεσιών τους.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο χονδρικός τερματισμός κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών δεν ανήκει στο πεδίο της σχετικής αγοράς προϊόντων χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες σε σταθερό δίκτυο. Στην έννοια του τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες εμπίπτουν οι κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς.

5.4.4. Η ιδιοπαροχή τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες ανήκει στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

Η ΕΕΤΤ εξέτασε κατά πόσον η ιδιοπαροχή τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες (δηλ. ο τερματισμός κλήσεων on-net) θα πρέπει να συμπεριληφθεί στον ορισμό της αγοράς χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες σε χωριστά σταθερά δίκτυα.

Σύμφωνα με τη θέση της ΕΕ, όπως αυτή περιγράφεται στο Επεξηγηματικό Σημείωμα[25] της Επιτροπής για τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάλυση Αγορών, η ιδιοπαροχή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως τμήμα της ενιαίας αγοράς μαζί με τις υπηρεσίες που διατίθενται εξωτερικά σε τρίτους, όταν δεν μπορεί να διαχωριστεί από την χονδρική παροχή σε τρίτους στην αντίληψη του καταναλωτή και οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι λειτουργικά εναλλάξιμες.

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι η ιδιοπαρεχόμενη υπηρεσία τερματισμού κλήσεων που χρησιμοποιεί κάθε πάροχος (τερματισμός κλήσεων που εκκινούν στο δίκτυό του σε συνδρομητές του) είναι ταυτόσημη με τη χονδρική υπηρεσία τερματισμού που παρέχει σε οποιονδήποτε άλλο πάροχο. Ο συνδρομητής δεν αντιλαμβάνεται καμία διαφορά στον τερματισμό μέσω ιδιοπαροχής ή μέσω χονδρικής υπηρεσίας και μάλιστα δεν ενδιαφέρεται για τη συγκεριμένη υπηρεσία, καθώς δεν πληρώνει για την πραγματοποίηση της κλήσης.

Παράλληλα, η ΕΕΤΤ υιοθετεί το αρχικό συμπέρασμα ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη τόσο η ιδιοπαροχή του ΟΤΕ, όσο και των εναλλακτικών παρόχων, καθώς οι υπηρεσίες των τελευταίων δεν πληρούν τα κριτήρια «εξαίρεσης» που έχει θεσπίσει η ΕΕ. Πράγματι, οι πάροχοι προσφέρουν υπηρεσίες χονδρικού τερματισμού σε όλη την περιοχή που καλύπτει το δίκτυό τους, δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα έλλειψης χωρητικότητας, ενώ είναι ήδη ενεργοί στην αγορά.

---

[25] COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document COMMUNICATION FROM THE COMMISSION «Guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the EU regulatory framework for electronic communications networks and services»{C(2018) 2374 final}

5.4.5. Συμπέρασμα

Για τους λόγους που αναλύθηκαν ανωτέρω η ΕΕΤΤ θεωρεί πρέπει να συμπεριληφθεί στην αγορά ο ιδιοπαρεχόμενος τερματισμός του ΟΤΕ και των εναλλακτικών παρόχων.

5.4.6. Σχετική γεωγραφική αγορά

Μια σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι εν λόγω επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και προμήθεια υπηρεσιών σχετικά με τις οποίες οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς ούτως ώστε να διαχωρίζονται από γειτονικές περιοχές.

Οι υπηρεσίες τερματισμού προσφέρονται προς και από κάθε σταθερό πάροχο δικτύου στην Ελλάδα υπό όρους που δεν διαφοροποιούνται με αναφορά στη γεωγραφική θέση. Ενώ οι πελάτες ενός παρόχου σταθερού δικτύου μπορεί να μην είναι εγκατεστημένοι σε όλη την Επικράτεια, εάν, παραδείγματος χάριν, οι λιανικές υπηρεσίες παρέχονται κυρίως σε πελάτες στην περιοχή της Αττικής, ο τερματισμός κλήσεων δεν διαφοροποιείται μεταξύ περιοχών. Δεν είναι πιθανό οι πελάτες λιανικής να ικανοποιούνταν από μια υπηρεσία που επέτρεπε τον τερματισμό κλήσεων (και συνεπώς τη λήψη κλήσεων) μόνο από μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για την αγορά προϊόντων χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες αφορά ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.

5.4.7. Συμπέρασμα

Τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ είναι τα εξής:

- ο χονδρικός τερματισμός κλήσεων σε τελικούς χρήστες είναι μια αγορά ανά δίκτυο και περιλαμβάνει κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς.
- ο χονδρικός τερματισμός κλήσεων σε παρόχους υπηρεσιών δεν εμπίπτει στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με το χονδρικό τερματισμό κλήσεων σε τελικούς χρήστες στο σταθερό δίκτυο,
- η ιδιοπαροχή τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες σε ένα σταθερό δίκτυο συμπεριλαμβάνεται στη σχετική αγορά προϊόντων, και
- το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η περιοχή που καλύπτει κάθε δίκτυο.

6. Ανάλυση αγοράς χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε σταθερά δίκτυα

6.1. Μεθοδολογία ανάλυσης

Έχοντας ήδη ορίσει την σχετική αγορά τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διεξάγει ανάλυση σχετικά με το εάν η εν λόγω αγορά είναι επαρκώς ανταγωνιστική και συγκεκριμένα εάν κάποια επιχείρηση ή επιχειρήσεις κατέχουν ΣΙΑ στη σχετική αγορά. Στο σημείο 27 του Προοιμίου της Οδηγίας Πλαίσιο ορίζεται ότι μια σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική "*όταν υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στην αγορά*". Το Άρθρο 14 της Οδηγίας Πλαίσιο, το οποίο αντανακλά την υπάρχουσα νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου, ορίζει ότι:

"*Μια επιχείρηση θεωρείται ότι κατέχει σημαντική ισχύ στην αγορά εφόσον, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, ευρίσκεται σε θέση ισοδύναμη προς δεσπόζουσα θέση, ήτοι σε θέση οικονομικής ισχύος που της επιτρέπει να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και, τελικά, τους καταναλωτές* ".

Επίσης, όταν μια επιχείρηση έχει ΣΙΑ σε μια σχετική αγορά, μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει ΣΙΑ και σε μια στενά συνδεδεμένη αγορά, εάν η σύνδεση μεταξύ των δύο αγορών είναι τέτοια που επιτρέπει η ισχύς στη μία αγορά να επεκτείνεται στην άλλη αγορά, ενισχύοντας έτσι την ισχύ της εν λόγω επιχείρησης στην αγορά.[26]

Σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 1 του Νόμου και την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να εκτιμήσει τη ΣΙΑ σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό δίκαιο και να λάβει υπόψη «στο μέγιστο δυνατό βαθμό» τις Κατευθυντήριες Γραμμές.[27] Τα κριτήρια τα οποία θα πρέπει να ερευνηθεί εάν πληρούνται προκειμένου να εξεταστεί η ύπαρξη ΣΙΑ σε σχέση την αγορά χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση αναλύονται κατωτέρω, και περιλαμβάνουν τα εξής:

- Την ισχύ στην αγορά του(ων) ισχυρότερου(ων) παρόχου(ων) με αναφορά στο μερίδιο αγοράς, τόσο σε σχέση με τους λοιπούς που δραστηριοποιούνται στην αγορά, όσο και ενόψει της εξέλιξης της αγοράς.

---

[26] *Οδηγία Πλαίσιο*, Άρθρο 14(3).

[27] Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16(1).

- Την πιθανότητα δυνητικού ανταγωνισμού ο οποίος θα μπορούσε να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση στους παρόχους, ιδίως ενόψει των υφιστάμενων φραγμών εισόδου και επέκτασης.
- Την αντισταθμιστική αγοραστική ισχύ των παρόχων που αγοράζουν τις σχετικές υπηρεσίες χονδρικής.

6.2. Εξέλιξη των Μεριδίων Αγοράς

Στο Επεξηγηματικό Σημείωμα για τις Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ καθίσταται σαφές ότι τα μερίδια αγοράς αποτελούν μία χρήσιμη πρώτη ένδειξη της δομής της αγοράς και της σχετικής σημαντικότητας των διαφόρων παρόχων που λειτουργούν σε αυτή. Όμως, συνεχίζει η ΕΕ, τα μερίδια αγοράς λαμβάνονται υπόψη από την ίδια υπό το πρίσμα των σχετικών συνθηκών στην αγορά και ιδιαίτερα της δυναμικής της αγοράς και του βαθμού στον οποίο υπάρχει διαφοροποίηση των προϊόντων. Στο ίδιο πλαίσιο, η ΕΕ σημειώνει ότι, σύμφωνα με την υπάρχουσα νομολογία, ένα πολύ υψηλό μερίδιο αγοράς –μεγαλύτερο από 50%- το οποίο διατηρεί ένας πάροχος για αρκετό χρονικό διάστημα, αποτελεί από μόνο του –εκτός από ειδικές περιπτώσεις- τεκμήριο ύπαρξης κυρίαρχης θέσης[28]. Η μέχρι τώρα εμπειρία υποδεικνύει ότι όσο υψηλότερο είναι το μερίδιο αγοράς και όσο μακρύτερη είναι η περίοδος που το διατηρεί ο πάροχος, τόσο πιο πιθανό είναι ότι αποτελεί μία σημαντική αρχική ένδειξη ύπαρξης Σημαντικής Ισχύος στην Αγορά (ΣΙΑ). Επίσης, σύμφωνα με την εμπειρία της ΕΕ, δεν είναι πιθανή η ύπαρξη ΣΙΑ σε περίπτωση που το μερίδιο αγοράς του παρόχου είναι μικρότερο από 40%[29]. Παρόλα αυτά, μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις με μικρότερα μερίδια αγοράς όπου οι ανταγωνιστές δεν είναι σε θέση να περιορίσουν αποτελεσματικά τον κυρίαρχο πάροχο.

Η ΕΕΤΤ έχει ορίσει αγορές ανά δίκτυο για την παροχή υπηρεσιών χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες. Κανένας πάροχος, εκτός του παρόχου που ελέγχει το σημείο τερματισμού του δικτύου σε έναν συγκεκριμένο τελικό χρήστη και συνδρομητικό αριθμό, δεν μπορεί να τερματίσει κλήσεις σε αυτόν. Συνεπώς, κάθε πάροχος σταθερού δικτύου κατέχει μερίδιο 100% στον χονδρικό τερματισμό σε τελικούς χρήστες του δικτύου του.

---

28 AKZO Chemie κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 60. υπόθεση T-228/97, Irish Sugar κατά Επιτροπής, EU:T:1999:246, σκέψη 70, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 41, AAMS κ.λπ. κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 51, βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, υποσημείωση 50

29 Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, υποσημείωση 55

6.3. Φραγμοί εισόδου και δυνητικός ανταγωνισμός

Παρά το απόλυτο μερίδιο αγοράς (100%) στην παροχή χονδρικών υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων, οι πάροχοι σταθερής τηλεφωνίας μπορούν θεωρητικά να αντιμετωπίσουν ανταγωνιστικές πιέσεις εάν είναι εφικτή η είσοδος νέων παρόχων στην αγορά. Η απειλή εισόδου στην αγορά, είτε μακροπρόθεσμα είτε για ένα σύντομο χρονικό διάστημα, είναι ένας από τους βασικούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς, τουλάχιστον όπου η είσοδος αυτή είναι πιθανή (και όχι υποθετική), έγκαιρη και ουσιαστική.

Δεδομένης της ύπαρξης απόλυτων φραγμών εισόδου που αντιμετωπίζουν όσοι προμηθεύονται χονδρικά τερματισμό κλήσεων σταθερής τηλεφωνίας, η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική θέση ότι η ισχύς κάθε παρόχου δικτύου σταθερής που απολαμβάνει μονοπωλιακή θέση στην παροχή τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες στο δίκτυό του δεν θα αλλάξει κατά την περίοδο της παρούσας εξέτασης. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι δεν φαίνεται να υπάρχουν βιώσιμα υποκατάστατα του χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες σε σταθερή θέση. Οι πάροχοι σταθερών δικτύων δεν απειλούνται από δυνητικό ανταγωνισμό στην παροχή των υπηρεσιών τερματισμού, καθώς κάθε πάροχος σταθερού δικτύου έχει τον έλεγχο της υποδομής που δεν μπορεί εύκολα να αναπαραχθεί (καθώς δεν είναι δυνατή η αντιγραφή της πρόσβασης για τον τερματισμό μιας κλήσης σε έναν συγκεκριμένο τελικό χρήστη που συνδέεται με ένα συγκεκριμένο αριθμό).

6.4. Ισχύς επί των τιμών

Η δυνατότητα ενός παρόχου να ασκεί ισχύ επί των τιμών συνήθως αποτελεί ισχυρή ένδειξη του ότι ο πάροχος έχει σημαντική ισχύ στην αγορά σε σχέση με τις εν λόγω υπηρεσίες. Οι ισχύουσες τιμές τερματισμού των παρόχων δικτύων σταθερής ρυθμίζονται από την ΕΕΤΤ. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ωστόσο, ότι εάν δεν υπήρχε ρύθμιση, οι πάροχοι δικτύων σταθερής θα είχαν ισχύ επί των τιμών στις διαπραγματεύσεις τους με άλλους παρόχους, δεδομένου ότι κάθε πάροχος σταθερού δικτύου βρίσκεται σε μονοπωλιακή θέση κατά την παροχή υπηρεσιών τερματισμού στο δίκτυο του.

6.5. Αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς

Η ύπαρξη αντισταθμιστικής αγοραστικής δύναμης διαπιστώνεται όταν ο αγοραστής ενός προϊόντος ή υπηρεσίας δύναται να επηρεάσει την τιμή που χρεώνεται για το προϊόν ή την υπηρεσία αυτή από τον προμηθευτή του. Η πίεση στον προμηθευτή μπορεί να ασκηθεί εάν ο αγοραστής μπορεί να θέσει μια αξιόπιστη απειλή ως προς την αγορά των υπηρεσιών εν όψει μιας απόφασης αύξησης των τιμών ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας που πωλείται.

Η αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς μπορεί να λάβει τις ακόλουθες μορφές: άρνηση αγοράς υπηρεσιών τερματισμού (ενώ συνεχίζεται η παροχή τερματισμού κλήσεων), άρνηση διασύνδεσης, ή αμοιβαία αύξηση του τέλους τερματισμού. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι καμία από αυτές τις στρατηγικές δεν αποτελεί σοβαρή απειλή που θα μπορούσε να περιορίσει την ισχύ ενός παρόχου (από την πλευρά της προσφοράς) στην αγορά τερματισμού κλήσεων.

- *Άρνηση αγοράς υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων:* οι διασυνδεδεμένοι πάροχοι δεν έχουν οικονομικό κίνητρο να σταματήσουν να αγοράζουν υπηρεσίες σταθερού τερματισμού λόγω μιας αύξησης του τέλους τερματισμού. Εάν ένας πάροχος αποφάσιζε να σταματήσει να παραδίδει κλήσεις για τερματισμό σε ένα σταθερό πάροχο, αυτό θα έβλαπτε τους ίδιους τους συνδρομητές του, που δεν θα μπορούσαν πλέον να εξασφαλίσουν συνδεσιμότητα από άκρο σε άκρο. Η ζημία αυτή θα ήταν σημαντικότερη όταν ένας μικρός πάροχος θα έπαυε να παραδίδει κλήσεις σε έναν μεγάλο πάροχο (όπως ο ΟΤΕ). Στην περίπτωση αυτή, θα μπορούσε να υποτεθεί ότι οι συνδρομητές που στερούνται τη συνδεσιμότητα από άκρο σε άκρο θα μετέβαιναν σε ανταγωνιστές παρόχους.
- *Άρνηση διασύνδεσης*: Επίσης, είναι απίθανο ένας πάροχος να διακόψει τη διασύνδεση ως αποτέλεσμα αύξησης του τέλους τερματισμού ενός παρόχου σταθερής. Όλοι οι πάροχοι που ελέγχουν την πρόσβαση προς τελικούς χρήστες, ανεξάρτητα από την ισχύ τους στην αγορά, υπέχουν μια γενική υποχρέωση να διασυνδέονται προκειμένου να διασφαλίζουν τη συνδεσιμότητα από άκρο σε άκρο και τη διαλειτουργικότητα της υπηρεσίας.[30] Επιπλέον, οι πάροχοι σταθερής θα έχαναν πελάτες εάν δεν είχαν πλέον τη δυνατότητα να παρέχουν συνδεσιμότητα από άκρο-σε-άκρο για όλες τις κλήσεις που εκκινούν στα δίκτυά τους.
- *Αμοιβαία αύξηση του τέλους τερματισμού:* Η απειλή ενός διασυνδεδεμένου παρόχου ότι θα αυξήσει το τέλος τερματισμού του είναι επίσης απίθανο να περιορίσει την αύξηση του τέλους τερματισμού του διασυνδεόμενου παρόχου σταθερής τηλεφωνίας σε ανταγωνιστικό επίπεδο.

30 Το Άρθρο 8.3 (β) της *Οδηγίας Πλαίσιο* ορίζει ότι θα πρέπει οι ΕΡΑ να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς «ενθαρρύνοντας τη δημιουργία και ανάπτυξη Ευρωπαϊκών δικτύων και τη διαλειτουργικότητα των πανευρωπαϊκών υπηρεσιών και τη συνδεσιμότητα από άκρο σε άκρο». Το Άρθρο 5.1 (α) της Οδηγίας για την Πρόσβαση ορίζει ότι οι ΕΡΑ θα πρέπει να επιβάλλουν «στο βαθμό που είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της συνδεσιμότητας από άκρο σε άκρο, υποχρεώσεις στις επιχειρήσεις που ελέγχουν την πρόσβαση στους τελικούς χρήστες, συμπεριλαμβανομένης της αιτιολογημένης επιβολής της υποχρέωσης διασύνδεσης των δικτύων τους όπου αυτό δεν συμβαίνει ήδη».

6.6. Συμπέρασμα

Κάθε σταθερός πάροχος που αναφέρεται στο Παράρτημα Α της παρούσας κοινοποίησης, θα πρέπει να καθορισθεί ως έχων ΣΙΑ στη χονδρική παροχή τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυό του. Για τους λόγους που αναφέρονται ανωτέρω, οι πάροχοι που αναφέρονται στο Παράρτημα Α, οι οποίοι είναι μονοπωλιακοί πάροχοι υπηρεσιών τερματισμού στους ανταγωνιστές τους, δεν υπόκεινται σε κάποιον αποτελεσματικό ανταγωνιστικό περιορισμό, είτε τώρα είτε μελλοντικά, και συνεπώς είναι αναγκαία η ex ante ρύθμιση των υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο τους.

7. Κανονιστικές Υποχρεώσεις

7.1. Ανάγκη Ex ante Ρύθμισης

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές[31]ορίζουν ότι «…*σκοπός των εκ των προτέρων υποχρεώσεων που επιβάλλονται από ΕΡΑ σε επιχειρήσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως έχουσες σημαντική ισχύ στην αγορά είναι η αντιμετώπιση των προσδιορισμένων ανεπαρκειών της αγοράς και η επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων που ορίζονται στο πλαίσιο. Από την άλλη πλευρά, τα μέσα του ενωσιακού δικαίου περί ανταγωνισμού χρησιμεύουν για την αντιμετώπιση και εξάλειψη των ανησυχιών σχετικά με παράνομες συμφωνίες, εναρμονισμένες πρακτικές ή μονομερείς καταχρηστικές συμπεριφορές που περιορίζουν ή στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.*»
Όπως αναφέρεται στο σημείο 6 του προοιμίου της Σύστασης 2014 για τις σχετικές αγορές: «*Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ, εκ των προτέρων κανονιστικές υποχρεώσεις επιβάλλονται μόνο σε αγορές που δεν είναι πραγματικά ανταγωνιστικές. Όπως εξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας, πρόκειται για αγορές στις οποίες μία ή περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά και όπου δεν αρκούν μόνο επανορθωτικά μέτρα βάσει του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση του προβλήματος ανταγωνισμού που έχει εντοπιστεί. Επιπλέον, η ανάλυση του πραγματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση του κατά πόσον η αγορά θα είναι ανταγωνιστική στο μέλλον και, κατ' επέκταση, του κατά πόσον η τυχόν απουσία πραγματικού ανταγωνισμού έχει διαρκή χαρακτήρα.*»

Όταν οι αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές, η *ex post* εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές επαρκής για την αποτροπή της δημιουργίας δεσπόζουσας θέσης και καταχρηστικής εκμετάλλευσης αυτής από ένα ή περισσότερα μέρη.

Σύμφωνα με το σημείο (16) του προοιμίου της Σύστασης 2014 για τις σχετικές αγορές: «…*Οι παρεμβάσεις βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού πιθανότατα δεν επαρκούν στις περιπτώσεις όπου, λόγου χάριν, μια παρέμβαση που αποσκοπεί στη διόρθωση διαρκών αδυναμιών της αγοράς επιβάλλει ευρείες απαιτήσεις συμμόρφωσης ή όταν χρειάζονται απαραιτήτως συχνές και/ή έγκαιρες παρεμβάσεις. Ως εκ τούτου, η εκ των προτέρων ρύθμιση θα πρέπει να θεωρείται κατάλληλο συμπλήρωμα του δικαίου του ανταγωνισμού όταν το τελευταίο αυτό δεν αρκεί καθεαυτό για την επαρκή αντιμετώπιση των διαρκών αδυναμιών της αγοράς που έχουν εντοπιστεί.*».

Το Άρθρο 8 (2) της *Οδηγίας Πρόσβασης* ορίζει ότι οι ΕΡΑ θα πρέπει να επιβάλουν τουλάχιστον μία (1) κανονιστική υποχρέωση στην επιχείρηση που έχει ορισθεί ως κατέχουσα ΣΙΑ (βλ και άρθρο 43 παρ. 1 Ν.4070/2012 ως ισχύει).

---

[31]Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής, παράγραφος 12

Οι ex ante ρυθμίσεις απαιτούνται στις υπό εξέταση συνθήκες προκειμένου να προωθήσουν και να διευκολύνουν την ανάπτυξη ανταγωνισμού, καθώς οι ex post ρυθμίσεις του δικαίου του ανταγωνισμού δεν είναι αποτελεσματικές προκειμένου να εδραιωθεί ένα επαρκές επίπεδο ανταγωνισμού, δεδομένου ότι οι αποτυχίες της αγοράς που σχετίζονται με την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης θα παραμείνουν.

Για τους λόγους που εξηγούνται στην ενότητα**Σφάλμα! Το αρχείο προέλευσης της αναφοράς δεν ρέθηκε.** 6 **Σφάλμα! Το αρχείο προέλευσης της αναφοράς δεν βρέθηκε.Σφάλμα! Το αρχείο προέλευσης της αναφοράς δεν βρέθηκε.** ανωτέρω, η ΕΕΤΤ διαπίστωσε ότι κάθε πάροχος σταθερής τηλεφωνίας έχει ΣΙΑ στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο δίκτυό του στην Ελληνική Επικράτεια. Ο χονδρικός τερματισμός φωνητικών κλήσεων στα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση που παρέχουν οι έχοντες ΣΙΑ, στο λιανικό τους τμήμα και στους άλλους σταθερούς και κινητούς παρόχους είναι απαραίτητος για να διασφαλιστεί η επικοινωνία μεταξύ των συνδρομητών διαφορετικών δικτύων. Λαμβάνοντας υπόψη τους σημαντικούς και μη παροδικούς φραγμούς εισόδου στην αγορά τερματισμού σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση, οι οποίοι είναι διαρθρωτικής φύσης, είναι ζωτικής σημασίας να παρέχεται στους παρόχους η σχετική χονδρική υπηρεσία από τον εκάστοτε πάροχο σταθερής υπό ρυθμισμένους όρους ιδίως αναφορικά με το κόστος της υπηρεσίας καθώς και την τήρηση της αρχής της αμεροληψίας αναφορικά με τους επιμέρους όρους παροχής της.

7.2. Προβλήματα ανταγωνισμού ελλείψει ex ante ρύθμισης

Η κατωτέρω ανάλυση περιγράφει τόσο τα υπαρκτά όσο και τα πιθανολογούμενα προβλήματα ανταγωνισμού που μπορεί να ανακύψουν στην αγορά τερματισμού κλήσεων. Σημειώνεται δε ότι η απαρίθμηση των προβλημάτων αυτών δεν είναι εξαντλητική, αλλά ενδεικτική των προβλημάτων ανταγωνισμού που εντόπισε η ΕΕΤΤ κατά την ανάλυση της αγοράς τερματισμού. Ορισμένα από τα προβλήματα ανταγωνισμού ή/ και οι αποτυχίες της αγοράς φαίνονται υποθετικές στο πλαίσιο εξέτασης μιας αγοράς, ουσιαστικά επειδή αντιμετωπίζονται/ προλαμβάνονται από τις ισχύουσες κανονιστικές υποχρεώσεις.

Τα προβλήματα ανταγωνισμού που συνήθως συνδέονται με την αγορά τερματισμού κλήσεων κατά κύριο λόγο εμπίπτουν στη γενικότερη κατηγορία της κάθετης επέκτασης ισχύος στην αγορά (vertical leveraging of market power). Επίσης, τα ανωτέρω προβλήματα ανταγωνισμού δύνανται να εντοπίζονται σε περιπτώσεις ύπαρξης οριζόντιας επέκτασης, ήτοι όταν η ισχύς μιας επιχείρησης στην αγορά επεκτείνεται σε μια άλλη, συνδεδεμένη, ενδεχόμενα ανταγωνιστική, αγορά που βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής.

7.3. Άρνηση παροχής/άρνηση πρόσβασης

Είναι πιθανό ένας καθετοποιημένος πάροχος με ΣΙΑ σε μία (ή περισσότερες) αγορές χονδρικής που παρέχει ένα ουσιώδες στοιχείο (ουσιώδη ευκολία) σε ανταγωνιστές, σε αγορές κατωτέρων σταδίων, να περιορίσει την πρόσβαση στο προϊόν της αγοράς χονδρικής. Αυτό συμβαίνει επειδή η είσοδος στις αγορές λιανικής που θα προέκυπτε από την παροχή της πρόσβασης, θα περιόριζε την ισχύ του παρόχου με ΣΙΑ στην αγορά λιανικής και, συνεπώς, και τα έσοδά του. Μακροπρόθεσμα, ο ανταγωνισμός στην αγορά λιανικής, την οποία η χονδρική πρόσβαση θα διευκόλυνε, δύναται να επιτρέψει κάποιο βαθμό κάθετης ενοποίησης στην αγορά χονδρικής από τους ανταγωνιστές λιανικής.

Αρνούμενη την πρόσβαση σε ουσιώδη προϊόντα χονδρικής, η δεσπόζουσα επιχείρηση μπορεί να εδραιώσει την ισχύ της στις αγορές χονδρικής και λιανικής. Μπορεί να επεκτείνει την ισχύ της από τη χονδρική αγορά στη δυνητικά ανταγωνιστική λιανική αγορά και μπορεί επίσης να προστατεύει τη δεσπόζουσα θέση της στη χονδρική από μεταγενέστερη είσοδο των ανταγωνιστών της (σε επίπεδο λιανικής αγοράς) σε αυτή (η οποία αναφέρεται και ως «αντίστροφη ενοποίηση»). Οι συνέπειες μια τέτοιας πρακτικής είναι προφανώς αρνητικές τόσο για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού, όσο και για τους καταναλωτές .

Οι κάθετα ενοποιημένοι κοινοποιημένοι πάροχοι που κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην αγορά μπορούν να εμποδίσουν τον ανταγωνισμό σε αγορές λιανικής αρνούμενοι να παρέχουν πρόσβαση σε ευκολίες που δεν μπορούν να αναπαραχθούν και σε υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για τους εναλλακτικούς παρόχους. Η υπηρεσία τερματισμού κλήσεων είναι παράδειγμα τέτοιων ευκολιών και υπηρεσιών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι εάν δεν παρεχόταν τερματισμός κλήσεων από ένα δεσπόζον δίκτυο, οι αγορές κατωτέρων σταδίων θα οδηγούνταν σε μονοπώλιο.

7.4. Κάθετη επέκταση με άλλα μέσα πλην της τιμολόγησης

Υπάρχουν διάφορες στρατηγικές επέκτασης ισχύος με μέσα εκτός της τιμολόγησης που εφαρμόζουν συχνά οι καθετοποιημένες εταιρείες. Οι πρακτικές της μορφής αυτής συνήθως προκύπτουν από περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης και υιοθετούνται συχνά όταν οι ρυθμιζόμενες τιμές πρόσβασης δεν επιτρέπουν τις τιμολογιακές διακρίσεις. Οι στρατηγικές αυτές επιτρέπουν στον καθετοποιημένο πάροχο με δεσπόζουσα θέση να επωφεληθεί από το πλεονέκτημα της «πρώτης κίνησης». Οι πιθανές στρατηγικές από έναν δεσπόζοντα πάροχο που δεν συνδέονται με την τιμολόγηση μπορεί περιλαμβάνουν τις εξής πρακτικές: Μη παροχή της ίδιας ποιότητας υπηρεσίας σε πελάτες χονδρικής με αυτή που παρέχεται στο δικό του δίκτυο.

- Τακτικές καθυστέρησης, όπως η απόκρυψη πληροφοριών που χρειάζεται ένας εναλλακτικός πάροχος για να διασυνδεθεί, χρονοβόρες διαπραγματεύσεις συμβάσεων ή παροχή βασικών υπηρεσιών διασύνδεσης και πληροφοριών μόνο μετά από χρονοβόρες διαπραγματεύσεις.
- Επιβολή μη εύλογων συμβατικών όρων, όπως υπέρμετρες εγγυήσεις, πιστοληπτικοί έλεγχοι, περιορισμός προσφερόμενων υπηρεσιών ή επιτρεπόμενων σημείων διασύνδεσης και πρακτικές μη εύλογης σύζευξης.
- Σχεδιασμός σημείων διασύνδεσης και προϊόντων ανάλογα με την τοπολογία δικτύου του κοινοποιημένου φορέα εκμετάλλευσης και τους περιορισμούς των προμηθευτών του, που αυξάνουν το κόστος διασύνδεσης για τους ανταγωνιστές τους.
- Απαίτηση να χρησιμοποιούν οι διασυνδεδεμένοι ανταγωνιστές την ίδια αρχιτεκτονική δικτύου, και
- Διακριτική χρήση πληροφοριών που λαμβάνονται όταν παρέχεται σε ένα νεοεισερχόμενο διασύνδεση, προκειμένου η επιχείρηση κατέχουσα ΣΙΑ να στοχεύσει στους λιανικούς πελάτες του νεοεισερχόμενου (παραδείγματος χάριν για το σκοπό επαναπροσέλκυσης πελατών ή προκειμένου να πωλήσει ένα ανταγωνιστικό προϊόν).

7.5. Κάθετη επέκταση μέσω τιμολόγησης

Η επιβολή παροχής πρόσβασης σε προϊόντα που είναι απαραίτητα για τους ανταγωνιστές είναι συνήθως ένα αναποτελεσματικό μέτρο χωρίς την προηγούμενη ρύθμιση των όρων και προϋποθέσεων παροχής αυτής (της πρόσβασης). Η επέκταση ισχύος στην αγορά με τη χρέωση υπερβολικά υψηλών τιμών για την επιβληθείσα πρόσβαση, οδηγεί σε αύξηση του κόστους των ανταγωνιστών, αναποτελεσματικότητα και γενικότερα σε αρνητικές συνέπειες στην κοινωνική ευημερία. Αυτές οι στρατηγικές τιμολόγησης δύνανται να περιλαμβάνουν ιδίως τα εξής:

- *Υπερβολικές τιμές/ διεπιδότηση:* εάν επιβαλλόταν η παροχή υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων χωρίς να ρυθμίζονται οι τιμές τους, ο πάροχος με ΣΙΑ είναι πιθανό να όριζε υπερβολικά υψηλές τιμές. Πράγματι, εάν ο πάροχος με ΣΙΑ θεωρούσε ότι δεν θα υπήρχε ρυθμιστική αντίδραση, θα ήταν πιθανό να ορίσει μια τιμή τόσο υψηλή, ώστε ουσιαστικά να συνιστά άρνηση παροχής.
- *Τιμολογιακές Διακρίσεις:* Ένας κάθετα ενοποιημένος πάροχος με ΣΙΑ στην αγορά τερματισμού κλήσεων θα μπορούσε να προβαίνει σε τιμολογιακές διακρίσεις για τις υπηρεσίες αυτές, χρεώνοντας υψηλότερες τιμές στους εναλλακτικούς παρόχους από αυτές που εμμέσως χρεώνει στον ίδιο ή το θυγατρικό αυτού άκρο, για τις ίδιες υπηρεσίες. Αυτό θα αύξανε συγκριτικά το

κόστος των εναλλακτικών παρόχων, γεγονός το οποίο θα δυσχέραινε τον ανταγωνισμό σε λιανικές αγορές κατωτέρων σταδίων.

- *Ληστρική (επιθετική) τιμολόγηση*: οι πάροχοι με ΣΙΑ μπορούν να προσφέρουν υπερβολικά χαμηλές τιμές στους τελικούς χρήστες με σκοπό να αποκλείσουν την είσοδο των ανταγωνιστών τους στην αγορά λιανικής. Μπορεί να υπάρχει κίνητρο επέκτασης ισχύος στις λιανικές αγορές κατώτερων σταδίων, σε μια προσπάθεια εξάλειψης ή περιορισμού ανταγωνιστικών πιέσεων μακροπρόθεσμα.

- *Συμπίεση περιθωρίου:* Συμπίεση περιθωρίου μπορεί να υπάρξει στις περιπτώσεις όπου μια εταιρεία με ΣΙΑ η οποία έχει στην κυριότητά της ένα προϊόν το οποίο είναι αναγκαίο για την παροχή ενός προϊόντος λιανικής, το πωλεί σε κάποιους εναλλακτικούς παρόχους κατωτέρων σταδίων και ταυτόχρονα παρέχει ένα προϊόν κατωτέρων σταδίων ανταγωνιζόμενη τους ίδιους εναλλακτικούς παρόχους στην αγορά λιανικής. Συμπίεση περιθωρίου υφίσταται όταν το περιθώριο ανάμεσα στην τιμή του προϊόντος κατωτέρων σταδίων του παρόχου με ΣΙΑ και στην τιμή του προϊόντος χονδρικής είναι τόσο μικρό που αποδοτικές ανταγωνιστικές εταιρείες δεν μπορούν να παραμείνουν κερδοφόρες. Η συμπίεση περιθωρίου μπορεί να επιτευχθεί, είτε ορίζοντας την τιμή της χονδρικής εκκίνησης υπερβολικά υψηλά, είτε ορίζοντας την τιμή της υπηρεσίας κατωτέρων σταδίων υπερβολικά χαμηλά, είτε σε συνδυασμό και των δύο. Η συμπίεση περιθωρίου έχει αποτελέσει μια από τις πιο συνήθεις μορφές πρακτικών που βλάπτουν τον ανταγωνισμό σε διάφορα Κράτη Μέλη της ΕΕ.

7.6. Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Η ΕΕΤΤ υποχρεούται σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 1 του Νόμου και το Άρθρο 8 (2) της Οδηγίας Πρόσβασης, να επιβάλει μία ή περισσότερες κατάλληλες και αναλογικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις με ΣΙΑ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 46 έως 54 του Νόμου και 9-13 της Οδηγίας για την Πρόσβαση . Οι υποχρεώσεις αυτές είναι οι εξής:

- Υποχρέωση πρόσβασης σε και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου (Άρθρο 12 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 51 Νόμου);
- Υποχρέωση διαφάνειας (Άρθρο 9 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 50 παρ. 1 (α) Νόμου),
- Υποχρέωση αμεροληψίας (Άρθρο 10 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 50 παρ. 1 (β) Νόμου),
- Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού (Άρθρο 11 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 50 παρ. 1 (γ) Νόμου), και

- Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης (Άρθρο 13 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 52 Νόμου).

7.6.1. Υποχρέωση πρόσβασης σε και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου

Το Άρθρο 51 του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το άρθρο 12 της Οδηγίας για την Πρόσβαση την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις βασικές απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση για πρόσβαση ή χρήση ειδικών στοιχείων του δικτύου και συναφών υποδομών και περιλαμβάνει τα εξής ζητήματα:

- την παροχή σε τρίτους πρόσβασης σε καθορισμένα στοιχεία ή /και ευκολίες του δικτύου, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε μη ενεργά στοιχεία του δικτύου ή/και της αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο, ώστε ανάμεσα σε άλλα, να είναι εφικτή η επιλογή ή η προεπιλογή φορέα ή/και η μεταπώληση της συνδρομητικής γραμμής,
- την καλόπιστη διαπραγμάτευση με επιχειρήσεις που ζητούν πρόσβαση,
- τη μη ανάκληση ήδη χορηγηθείσας πρόσβασης σε ευκολίες,
- την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών σε επίπεδο χονδρικής για μεταπώληση από τρίτους,
- την παροχή ανοικτής πρόσβασης σε τεχνικές διεπαφές, πρωτόκολλα ή άλλες βασικές τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για τη διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών, ή των υπηρεσιών εικονικού δικτύου,
- την παροχή συνεγκατάστασης ή άλλων μορφών από κοινού χρήσης συναφών ευκολιών,
- την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών που είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας διατερματικών υπηρεσιών που παρέχονται σε χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των ευκολιών για υπηρεσίες ευφυών δικτύων ή περιαγωγής σε κινητά δίκτυα, την παροχή πρόσβασης σε συστήματα λειτουργικής υποστήριξης ή παρόμοια συστήματα λογισμικού, απαραίτητα για την εξασφάλιση ισότιμου ανταγωνισμού στην παροχή των υπηρεσιών·
- τη διασύνδεση δικτύων ή ευκολιών δικτύου,
- την παροχή πρόσβασης σε συναφείς υπηρεσίες, όπως υπηρεσία ταυτοποίησης, εντοπισμού θέσης και παρουσίας.

7.6.2. Υποχρέωση διαφάνειας

Το Άρθρο 50 παρ. 1 (α) του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το άρθρο 9 της Οδηγίας για την Πρόσβαση, την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση διαφάνειας, βάσει των οποίων:

α) απαιτείται από τους φορείς εκμετάλλευσης με ΣΙΑ η δημοσίευση συγκεκριμένων πληροφοριών, τεχνικών προδιαγραφών, χαρακτηριστικών δικτύου, όρων και προϋποθέσεων παροχής και χρήσης, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε όρων περιορισμού στη πρόσβαση και/ή στη χρήση εφόσον επιτρέπονται οι εν λόγω όροι από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, λογιστικών πληροφοριών και τιμών.

β) ιδίως, εάν ένας πάροχος με ΣΙΑ υπόκειται σε υποχρέωση αμεροληψίας, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει στον πάροχο την υποχρέωση δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Πρόσβασης ή διασύνδεσης, η οποία (Προσφορά), εφόσον ο εν λόγω πάροχος υπέχει υποχρεώσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε δίκτυο υποδομής χονδρικής, πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία που εκτίθενται στο Παράρτημα Β. Η Προσφορά θα πρέπει να είναι επαρκώς αναλυτική, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις δεν θα εξαναγκάζονται να πληρώνουν για ευκολίες οι οποίες δεν είναι απαραίτητες για τις αιτούμενες υπηρεσίες. Η εν λόγω Προσφορά Αναφοράς θα πρέπει να περιλαμβάνει την περιγραφή των προσφερόμενων προϊόντων/ υπηρεσιών ανά στοιχείο σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς, και μια περιγραφή των σχετικών όρων και προϋποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των τιμών.

7.6.3. Υποχρέωση αμεροληψίας

Το Άρθρο 50 παρ. 1 (β) του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το 10 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση αμεροληψίας και ορίζει ότι οι πάροχοι με ΣΙΑ υποχρεούνται να εφαρμόζουν ισοδύναμους όρους, σε ισοδύναμες περιστάσεις, σε άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες, και διασφαλίζει ότι οι πάροχοι παρέχουν υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές τους υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών τους ή των εταίρων τους.

7.6.4. Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού

Το Άρθρο 50 παρ. 1 (γ) του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το άρθρο 11 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την

υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού, σύμφωνα με το λογιστικό σύστημα του παρόχου, σε σχέση με ορισμένες δραστηριότητες που συνδέονται με τη διασύνδεση δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών.[32] Η ΕΕΤΤ δύναται να υποχρεώσει έναν κάθετα ενοποιημένο πάροχο να καθιστά διαφανείς τις τιμές χονδρικής πώλησης και τις εσωτερικές τιμολογήσεις προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση της υποχρέωσης αμεροληψίας και να αποφεύγεται ενδεχόμενη άδικη σταυροειδής επιδότηση. Επιπλέον, προκειμένου να διευκολυνθεί η διαπίστωση συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και αμεροληψίας, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει σε παρόχους με ΣΙΑ την υποχρέωση παροχής, κατόπιν σχετικού αιτήματος, των λογιστικών αρχείων, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων σχετικά με τα έσοδα από τρίτα μέρη. Προκειμένου να προωθήσει μια ανοικτή και ανταγωνιστική αγορά, η ΕΕΤΤ μπορεί να δημοσιεύει τέτοιες λογιστικές πληροφορίες, υπό τις

---

[32] Σύμφωνα με τη Σύσταση της Επιτροπής της 19ης Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με τα συστήματα λογιστικού διαχωρισμού και κοστολόγησης υπό το κανονιστικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (2005/698/ΕΚ), οι υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού και κοστολόγησης εφαρμόζονται σε εκείνους τους παρόχους, οι οποίοι χαρακτηρίστηκαν ως έχοντες Σημαντική Ισχύ σε μία «σχετική αγορά» κατόπιν της διαδικασίας ανάλυσης αγορών, χωρίς να καθορίζεται ότι η εφαρμογή των εν λόγω υποχρεώσεων αφορά αποκλειστικά τις συγκεκριμένες αγορές που εξετάζονται. Αυτό καθίσταται προφανές στην εισαγωγική παράγραφο 5 της εν λόγω Σύστασης η οποία αναφέρει σχετικά: *«Φορείς εκμετάλλευσης είναι δυνατόν να δραστηριοποιούνται σε αγορές στις οποίες έχουν χαρακτηρισθεί ότι διαθέτουν σημαντική ισχύ, καθώς και σε ανταγωνιστικές αγορές για τις οποίες δεν έχουν λάβει αυτό το χαρακτηρισμό. Για να εκτελεί τα ρυθμιστικά της καθήκοντα, η εθνική ρυθμιστική αρχή ενδεχομένως να χρειάζεται πληροφορίες σχετικά με αγορές όπου οι φορείς εκμετάλλευσης δεν έχουν σημαντική ισχύ. Όταν έχει επιβληθεί υποχρέωση διαχωρισμού λογαριασμών σε κοινοποιημένο φορέα εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ σε μία ή περισσότερες αγορές, η επιβολή της υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού ενδεχομένως να καλύπτει αγορές όπου ο φορέας εκμετάλλευσης δεν έχει σημαντική ισχύ, π.χ. ώστε να εξασφαλιστεί η συνοχή των δεδομένων.»*

Η πιο πάνω θέση υποστηρίζεται από την εφαρμοσθείσα με συνέπεια διοικητική πρακτική της Ευρωπαικής Επιτροπής κατά τη διαδικασία εξέτασης σύμφωνα με το «Άρθρο 7», υπό το πρίσμα του άρθρου 11 της Οδηγίας για την Πρόσβαση (το οποίο αναφέρει την εφαρμογή της υποχρέωσης «σε σχέση με τη διασύνδεση και την πρόσβαση» με γενικούς όρους, και ως συμπληρωματικό μέτρο των υποχρεώσεων διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης, το οποίο μέτρο εμφανώς επεκτείνεται από κοινού στις ρυθμιζόμενες και μη ρυθμιζόμενες αγορές), καθώς και υπό το πρίσμα του άρθρου 13 της Οδηγίας Πλαίσιο (το οποίο αναφέρεται σε «δημόσιες επιχειρήσεις που παρέχουν δημόσια δίκτυα επικοινωνιών ή διαθέσιμες στο κοινό υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» σε σχέση με τις υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού και οικονομικών εκθέσεων, χωρίς να καθορίζει την ανάγκη προσδιορισμού σημαντικής ισχύος σε σχετική αγορά).

Πρόσθετη υποστήριξη υπάρχει στη μεταρρύθμιση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό κοινονοβούλιο και το Συμβούλιο στις 25 Νοεμβρίου 2009, σύμφωνα με το οποίο το Άρθρο 14(3) της ισχύουσας Οδηγίας Πλαίσιο αντικαθίσταται με το ακόλουθο κείμενο: «*Εάν επιχείρηση έχει σημαντική ισχύ σε μια συγκεκριμένη αγορά (πρώτη αγορά), είναι δυνατόν να οριστεί ως έχουσα σημαντική ισχύ και σε μια στενά συνδεδεμένη με αυτήν αγορά (δεύτερη αγορά), εάν οι δεσμοί μεταξύ των δύο αγορών είναι τέτοιοι ώστε να είναι δυνατή η εκμετάλλευση της ισχύος στη πρώτη αγορά στο πλαίσιο της δεύτερης αγοράς, με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της θέσης ισχύος της επιχείρησης στην αγορά. Κατά συνέπεια είναι δυνατόν να ληφθούν στη δεύτερη αγορά επανορθωτικά μέτρα με στόχο την αποτροπή της εκμετάλλευσης αυτής σύμφωνα με τα άρθρα 9, 10, 11 και 13 της οδηγίας 2002/19/ΕΚ (οδηγία για την πρόσβαση) και, εάν τα εν λόγω μέτρα αποδειχθούν ανεπαρκή, είναι δυνατόν να επιβληθούν επανορθωτικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 17 της οδηγίας 2002/22/ΕΚ (οδηγία για την καθολική υπηρεσία).»*

Επιπρόσθετα το αναθεωρημένο Άρθρο 13(1) της Οδηγίας για την Πρόσβαση προβλέπει σαφώς τη χρήση της υποχρέωσης κοστολόγησης ως μέτρο για τον έλεγχο περιπτώσεων «συμπίεσης περιθωρίου», και συνεπώς εμπλέκει από κοινού λιανικές και χονδρικές αγορές.

προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο (ιδίως τήρηση διατάξεων περί επιχειρηματικού απορρήτου και εμπιστευτικότητα των πληροφοριών).

7.6.5. Έλεγχος τιμών και κοστολόγηση

Το Άρθρο 52 του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το άρθρο 13 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση* την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης και καλύπτει τα εξής ζητήματα:

α. Την αρμοδιότητα της ΕΕΤΤ να επιβάλει υποχρέωση κοστοστρέφειας τιμών και υποχρεώσεις σχετικά με τα κοστολογικά συστήματα, για την παροχή ειδικών τύπων διασύνδεσης και/ή πρόσβασης, σε περιπτώσεις όπου η διαπίστωση της έλλειψης πραγματικού ανταγωνισμού σημαίνει ότι ένας πάροχος μπορεί να διατηρεί τις τιμές σε υπερβολικά υψηλά επίπεδα ή να συμπιέζει τις τιμές.

β. Προκειμένου να ενθαρρύνει την επένδυση, μεταξύ άλλων, στα δίκτυα νεώτερης γενεάς, την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να λαμβάνει υπόψη την επένδυση του φορέα εκμετάλλευσης και να επιτρέπει στον πάροχο που έχει ορισθεί ως έχων ΣΙΑ έναν εύλογο συντελεστή απόδοσης επί του επαρκούς επενδεδυμένου κεφαλαίου, συνεκτιμώντας τους κινδύνους που σχετίζονται με το συγκεκριμένο επενδυτικό πλάνο δικτύου.

γ. Την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να διασφαλίζει ότι ο μηχανισμός ανάκτησης του κόστους ή η επιβαλλόμενη μεθοδολογία τιμολόγησης προάγει την οικονομική απόδοση και τον βιώσιμο ανταγωνισμό, και μεγιστοποιεί το όφελος για τους καταναλωτές.

δ. Την αρμοδιότητα της ΕΕΤΤ να απαιτεί από έναν πάροχο να αιτιολογεί πλήρως τις τιμές που επιβάλλει και να δύναται να απαιτεί προσαρμογή των τιμών.

ε. Σε περίπτωση υποχρέωσης καθορισμού υποχρέωσης κοστοστρέφειας, τον κανόνα ότι ο πάροχος που έχει ορισθεί ως κατέχων ΣΙΑ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι τα τέλη υπολογίζονται βάσει του κόστους, λαμβανομένου υπόψη ενός εύλογου συντελεστή απόδοσης της επένδυσης.

στ. Την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να εξασφαλίσει ότι όταν η εφαρμογή του συστήματος κοστολόγησης επιβάλλεται, πρέπει να τίθεται στην διάθεση του κοινού περιγραφή του συστήματος κοστολόγησης, του οποίου η καταλληλότητα θα επιβεβαιώνεται και θα δημοσιεύεται σε ετήσια βάση δήλωση σχετικά με τη συμμόρφωση.

ζ. Την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να εξασφαλίσει ότι η συμμόρφωση με το σύστημα κοστολόγησης ελέγχεται από αρμόδιο ανεξάρτητο φορέα και ότι δημοσιεύεται σε ετήσια βάση δήλωση σχετικά με τη εν λόγω συμμόρφωση.

Η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλλει υποχρεώσεις εκτός αυτών που αναφέρονται ανωτέρω ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, υποχρεώσεις εκτός των οριζομένων στην Οδηγία για την Πρόσβαση, υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνει προηγουμένως την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 47 παρ. 5 του Ν.4070/2012, ως ισχύει.[33]

Κατά την επιλογή των κατάλληλων κανονιστικών υποχρεώσεων για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς που έχει εντοπισθεί, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη τους στόχους που παρατίθενται στο άρθρο 3 του Νόμου (Άρθρα 8 (2), (3) και (4) της Οδηγίας Πλαίσιο (την προώθηση του ανταγωνισμού, τη συνεισφορά στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών)). Αυτό προϋποθέτει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 43 και 47 παρ. 4 του Νόμου οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την ΕΕΤΤ πρέπει να βασίζονται στη φύση του προβλήματος ανταγωνισμού που έχει εντοπιστεί, και πρέπει να είναι αναλογικές και αιτιολογημένες εν όψει των στόχων που ορίζονται στο Άρθρο 8 (4) της Οδηγίας Πλαίσιο.

7.7. Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις βάσει της Απόφασης της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 714/09/10.04.2014 (3ος γύρος ανάλυσης)

Με την Απόφαση της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 714/09/10.04.2014[34] σχετικά με τον *«(α) Ορισμό των Αγορών (χονδρικής) Εκκίνησης Κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση και Τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση, Καθορισμός Επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στις εν λόγω αγορές και Υποχρεώσεις αυτών (3ος γύρος ανάλυσης). (β) Απόρρύθμιση της Αγοράς Διαβιβαστικών Υπηρεσιών στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο»*, η ΕΕΤΤ όρισε τις εξής αγορές διασύνδεσης δημοσίων σταθερών δικτύων*:*

- Χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση.
- Διακριτές αγορές χονδρικής για τον τερματισμό κλήσεων προς τελικούς χρήστες σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση.

33 *Οδηγία για την Πρόσβαση*, Άρθρο 8(3).
34 ΦΕΚ 1049/Β/28.04.2014

Σε συνέχεια, κατόπιν ανάλυσης του επιπέδου του ανταγωνισμού, η ΕΕΤΤ συμπέρανε ότι οι ορισθείσες αγορές χαρακτηρίζονται από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και όρισε τον ΟΤΕ ως επιχείρηση με ΣΙΑ στις σχετικές αγορές χονδρικής για:

(α) την εκκίνηση κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, και

(β) τον τερματισμό κλήσεων προς τελικούς χρήστες στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυό του που παρέχεται σε σταθερή θέση.

Επίσης, η ΕΕΤΤ καθόρισε τους εξής παρόχους ως έχοντες ΣΙΑ στις σχετικές αγορές τερματισμού κλήσεων στο αντίστοιχο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυό τους σε σταθερή θέση:

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	**ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ**
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΛΩΔΙΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	ΕΔΚ ΜΕΠΕ
ΙΝΤΕΡΚΟΝΝΕΚΤ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΕΠΕ	ΙΝΤΕΡΚΟΝΝΕΚΤ ΕΠΕ
VENTZISLAV NIKOLOV	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ - ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	-
COSMOLINE ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	COSMOLINE
COSMOTE ΚΙΝΗΤΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΕ	COSMOTE
CRAIG ΑΣΥΡΜΑΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	CRAIG WIRELESS HELLAS
CYTA ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ Α.Ε.	CYTA (HELLAS)
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	FORTHNET AE
HELLAS ONLINE ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	HELLAS ONLINE
ΜΕΝΤΙΑΤΕΛ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΑΕ	MEDIATEL SA
NEW SPRING ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	NEW SPRING TELECOMS AE
ON TELECOMS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ON TELECOMS A.E.

ΡΟΛΑΟΥΕΡ ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ - ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ROLAWARE HELLAS
VIVA ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	VIVA ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
VODAFONE-ΠΑΝΑΦΟΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	VODAFONE-PANAFON
VOICENET ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	VOICENET
WIND ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	WIND ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΕΒΕ

7.7.1. Κανονιστικές Υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν στον ΟΤΕ

Με την Απόφαση της υπ' αριθμ. 714/09/10.04.2014, η ΕΕΤΤ επέβαλε τη διατήρηση των κανονιστικών υποχρεώσεων που είχε επιβάλλει στον ΟΤΕ, δυνάμει του δεύτερου γύρου ανάλυσης των εν λόγω σχετικών αγορών (ΑΠ ΕΕΤΤ 573/017/22.07.2010 – ΦΕΚ 1353/Β/1.09.2010), δηλ.:

- Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου, για τις αγορές εκκίνησης και τερματισμού κλήσεων. Η συγκεκριμένη υποχρέωση αναλύεται μεταξύ άλλων στις υποχρεώσεις παροχής χονδρικής εκκίνησης κλήσεων, χονδρικού τερματισμού κλήσεων, καθώς και σε υποχρέωση παροχής συναφών ευκολιών, συμπεριλαμβανομένης της συνεγκατάστασης. Επίσης, ο ΟΤΕ οφείλει να συνάπτει Συμφωνίες Επιπέδου Υπηρεσιών ("Basic Service Level Agreements" (εφεξής SLAs)) για όλες τις υπηρεσίες διασύνδεσης και για όλες τις σχετικές διαδικασίες, καθώς και να διαπραγματεύεται καλόπιστα κάθε εύλογο αίτημα για την παροχή SLAs «πέραν του Βασικού» (Advanced SLAs).
- Υποχρέωση αμεροληψίας (μη διακριτικής μεταχείρισης) για τις αγορές εκκίνησης και τερματισμού κλήσεων. Σύμφωνα με την εν λόγω υποχρέωση, ο ΟΤΕ οφείλει να παρέχει τις ως άνω υπηρεσίες διασύνδεσης, συναφείς υπηρεσίες και πληροφορίες, με τους ίδιους όρους και με την ίδια ποιότητα που παρέχει και στις δικές του υπηρεσίες ή σε αυτές των θυγατρικών του ή σε αυτές των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων, καθώς και να μη διακρίνει μεταξύ των χονδρικών πελατών του.
- Υποχρέωση διαφάνειας για τις αγορές εκκίνησης και τερματισμού κλήσεων, συμπεριλαμβανομένης της δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης. Η ΕΕΤΤ με

την ΑΠ 750/05/19-2-2015[35] ενέκρινε την υποβληθείσα από τον ΟΤΕ Προσφορά Αναφορά Διασύνδεσης 2014 και με την ΑΠ 791/03/15-12-2016[36] ενέκρινε την υποβληθείσα από τον ΟΤΕ Προσφορά Αναφορά Διασύνδεσης IP ΟΤΕ σε εφαρμογή της ΑΠ ΕΕΤΤ 714/09/10.04.2014.

- Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης των υπηρεσιών εκκίνησης και τερματισμού κλήσεων και των συναφών ευκολιών. Συγκεκριμένα ο ΟΤΕ έχει υποχρέωση παροχής κοστοστρεφών τιμών για τις υπηρεσίες εκκίνησης και τερματισμού και για τις συναφείς ευκολίες, ιδίως σηματοδοσία και πόρτες διασύνδεσης καθώς και τις υπηρεσίες Επιλογής, Προεπιλογής Φορέα βάσει της Μεθοδολογίας Μέσου Μακροπρόθεσμου Επαυξητικού Κόστους με μοντέλο top down, καθώς και για τις υπόλοιπες συναφείς ευκολίες, όπως η συνεγκατάσταση, βάσει της μεθοδολογίας ΜΜΕΚ – ΤΚ με μοντέλα bottom up.
- Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού του ΟΤΕ για τις αγορές εκκίνησης και τερματισμού κλήσεων.

7.7.2. Κανονιστικές υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν στους εναλλακτικούς

Στις εταιρείες ΕΔΚ ΜΕΠΕ, ΙΝΤΕΡΚΟΝΝΕΚΤ ΕΠΕ, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ - ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, COSMOLINE, COSMOTE, CRAIG WIRELESS HELLAS, CYTA (HELLAS), FORTHNET AE,HELLAS ONLINE, MEDIATEL SA, NEW SPRING TELECOMS AE, ON TELECOMS A.E., ROLAWARE HELLAS, VIVA ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, VODAFONE-PANAFON, VOICENET και WIND ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΕΒΕ επιβλήθηκαν οι εξής κανονιστικές υποχρεώσεις:

- Υποχρέωση χονδρικής παροχής τερματισμού κλήσεων σε άλλους παρόχους δικτύων για κλήσεις σε τελικούς χρήστες, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στα σχετικά συστήματα πληροφορικής και υποστήριξη λογισμικού.
- Υποχρέωση διαφάνειας, υπο την οποία οφείλουν:
    - Να παρέχουν άμεσα στην ΕΕΤΤ κάθε πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών πληροφοριών, αναφορικά με τις υπηρεσίες εκκίνησης και τερματισμού καθώς και τις συναφείς ευκολίες κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματός της και σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα και το επίπεδο λεπτομέρειας που αναφέρονται στο σχετικό αίτημα της ΕΕΤΤ.

---

[35] ΦΕΚ 442/Β/24.03.2015

[36] ΦΕΚ 4385/Β/30.12.2016

- Να δημοσιεύουν στο δικτυακό τους τόπο το αριθμοδοτικό τους φάσμα και τις χονδρικές χρεώσεις τερματισμού τους. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να επικαιροποιούνται, το αργότερο την ημέρα κατά την οποία πραγματοποιείται οποιαδήποτε αλλαγή τιμών.

- Υποχρέωση αμεροληψίας (μη διακριτικής μεταχείρισης) υπο την οποία οφείλουν:
  - Να χρεώνουν το ίδιο τέλος τερματισμού στο λιανικό τους άκρο και σε όλους τους παρόχους στους οποίους παρέχεται μια ισοδύναμη υπηρεσία. Οι πάροχοι δύνανται να παρέχουν εκπτώσεις (πχ όγκου) αναφορικά με την παροχή χονδρικών υπηρεσιών τερματισμού υπό όρους αμεροληψίας και διαφάνειας.
  - Να εφαρμόζουν όμοιους όρους, σε όμοιες περιπτώσεις, σε όλους τους παρόχους στους οποίους προσφέρουν υπηρεσίες τερματισμού για κλήσεις σε τελικούς χρήστες και υποχρέωση παροχής υπηρεσιών και πληροφοριών σε αυτούς υπό τους ίδιους όρους και με την ίδια ποιότητα.
  - Τις πληροφορίες που λαμβάνουν στα πλαίσια της παροχής υπηρεσιών τερματισμού από άλλον πάροχο να μην τις χρησιμοποιούν με οποιοδήποτε τρόπο.

- Υποχρέωση ελέγχου τιμών για τον χονδρικό τερματισμό σε τελικούς χρήστες, η οποία αφορά στην επιβολή μιας ανώτατης τιμής τερματισμού για κλήσεις προς τελικούς χρήστες (τιμή οροφής) βάσει των τιμών που προκύπτουν από το οικονομοτεχνικό μοντέλο Μακροπρόθεσμου Καθαρού Επαυξητικού Κόστους υπολογισμού τελών τερματισμού χονδρικής σε σταθερά δίκτυα.

- Υποχρέωση υποβολής πληροφοριών, στην ΕΕΤΤ, από τους παρόχους σχετικά με τα έσοδα και την κίνηση των εισερχόμενων φωνητικών κλήσεων σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της ΕΕΤΤ.

7.8. Προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις του ΟΤΕ

Δεδομένης της διαπίστωσης ΣΙΑ στην αγορά χονδρικού τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο του ΟΤΕ, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να επιβάλει υποχρεώσεις που διασφαλίζουν ότι οι πάροχοι μπορούν να διασυνδεθούν κατάλληλα με το δίκτυό του. Η εξέταση της ΕΕΤΤ σχετικά με τις κατάλληλες κανονιστικές υποχρεώσεις που παρατίθεται κατωτέρω αφορά τις εξής υποχρεώσεις:

- Πρόσβασης και χρήσης ειδικών στοιχείων δικτύου και συναφών ευκολιών.

- Διαφάνειας.
- Αμεροληψίας.
- Ελέγχου τιμών και κοστολόγησης.
- Λογιστικού διαχωρισμού.

7.8.1. Η υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών στοιχείων του δικτύου και συναφών ευκολιών

Σύμφωνα με το Άρθρο 12 της Οδηγίας 2002/19/ΕΚ για την Πρόσβαση, όπως ισχύει, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει στους παρόχους με ΣΙΑ υποχρέωση παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών στοιχείων του δικτύου και της συναφούς υποδομής, ιδίως σε περιπτώσεις που θεωρεί ότι η άρνηση πρόσβασης ή η επιβολή όρων και προϋποθέσεων με παρόμοιο αποτέλεσμα, θα οδηγούσε στην παρεμπόδιση της ανάπτυξης μιας ανταγωνιστικής αγοράς σε επίπεδο λιανικής ή θα έβλαπτε τα συμφέροντα των τελικών χρηστών. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι απουσία της υποχρέωσης πρόσβασης στην αγορά τερματισμού κλήσεων, δεν θα διασφαλίζεται η διασύνδεση μεταξύ των δικτύων, η οποία θα εξασφαλίσει την ολοκλήρωση κλήσεων των συνδρομητών διαφορετικών δικτύων. Περαιτέρω, δεδομένου ότι οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις της διαφάνειας, μη-διακριτικής μεταχείρισης ή του λογιστικού διαχωρισμού δεν επαρκούν, είτε από μόνες τους, είτε συνδυαστικά, προκειμένου να μπορέσει να αναπτυχθεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στις αγορές λιανικής, απαιτείται κάποια άλλη περισσότερο παρεμβατική ρύθμιση. Ειδικότερα, η ΕΕΤΤ προτείνει συνεπώς να διατηρηθούν ήδη επιβληθείσες υποχρεώσεις πρόσβασης για την αγορά τερματισμού στον ΟΤΕ και συγκεκριμένα οι κάτωθι:

1. Να παρέχει υπηρεσίες χονδρικού τερματισμού κλήσεων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου[37], και να ανταποκρίνεται σε κάθε γραπτό αίτημα που υποβάλλεται από παρόχους δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
2. Να μην ανακαλεί τις υπηρεσίες τερματισμού που ήδη παρέχει.
3. Η παροχή πρόσβασης να λαμβάνει χώρα το συντομότερο δυνατό και να παρέχεται επί τη βάση δίκαιων και εύλογων όρων, προϋποθέσεων και τελών που ορίζονται από την ΕΕΤΤ.

[37] Η Οδηγία Πλαίσιο, ορίζει τις 'συναφείς ευκολίες' ως 'τις ευκολίες εκείνες που συνδέονται με ένα δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, και/ή υπηρεσία ηλεκτρονικών επικοινωνιών και επιτρέπουν ή/και υποστηρίζουν την παροχή υπηρεσιών μέσω του δικτύου ή/και υπηρεσίας'

4. Να διαπραγματεύεται με καλή πίστη και να ικανοποιεί όλα τα εύλογα αιτήματα των παρόχων αναφορικά με επιπρόσθετα προϊόντα πρόσβασης.
5. Να παρέχει στους εναλλακτικούς παρόχους ανοικτή πρόσβαση σε τεχνικές διεπαφές, πρωτόκολλα και άλλες βασικές τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για την διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών ή εικονικών υπηρεσιών δικτύου. Επιπρόσθετα, ο ΟΤΕ υποχρεούται να παρέχει πρόσβαση σε όλα τα συστήματα πληροφορικής που απαιτούνται ώστε να διασφαλίζεται δίκαιος ανταγωνισμός κατά την παροχή των υπηρεσιών.
6. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι ως άνω υποχρεώσεις θα πρέπει να συνοδεύονται με όρους ισότιμου, εύλογου και έγκαιρου χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται η ύπαρξη Συμφωνιών Επιπέδου Υπηρεσίας (Service Level Agreements (SLAs)) μόνο σε περίπτωση παροχής από τον ΟΤΕ κυκλωμάτων διασύνδεσης που δεν εμπίπτουν στην εκάστοτε ισχύουσα Προσφορά Αναφοράς Μισθωμένων Γραμμών Χονδρικής του ΟΤΕ.

Μέχρι την πλήρη μετάβαση σε διασύνδεση με τεχνολογία IP, η διασύνδεση μεταξύ των δικτύων των παρόχων μπορεί να υλοποιείται είτε με τεχνολογία TDM, είτε με τεχνολογία IP. Συνεπώς, και σύμφωνα με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, όλες οι ανωτέρω υποχρεώσεις αφορούν τη διασύνδεση, ανεξαρτήτως της τεχνολογίας με την οποία υλοποιείται.

Αν και το σημείο οριοθέτησης, στην περίπτωση του TDM δικτύου, για τον τερματισμό ορίζεται με την παρούσα στο επίπεδο του κόμβου TANDEM, οι πάροχοι δύνανται να λαμβάνουν ήδη τις ανωτέρω χονδρικές υπηρεσίες τερματισμού και σε επίπεδο τοπικού κόμβου (Local Exchange) και συνεπώς η ΕΕΤΤ προτείνει οι ανωτέρω υποχρεώσεις πρόσβασης να επιβληθούν και για τις υπηρεσίες τερματισμού που παρέχονται σε τοπικό κέντρο του ΟΤΕ.

Ωστόσο, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση πρόσβασης, δεν επαρκεί αφεαυτής για την αντιμετώπιση της αστοχίας/ προβλημάτων που εντοπίζονται στην εν λόγω αγορά.

7.8.2. Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης

Σύμφωνα με το Άρθρο 10 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση,* η ΕΕΤΤ δύναται, όπου το θεωρεί κατάλληλο, να επιβάλει υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης σχετικά με την παροχή χονδρικής υπηρεσίας τερματισμού κλήσεων και συναφών ευκολιών.

Υπάρχουν δύο τύποι διακριτικής μεταχείρισης τους οποίους η ΕΕΤΤ επιδιώκει να αποτρέψει μέσω της διατήρησης των υπαρχουσών ρυθμιστικών υποχρεώσεων μη διακριτικής μεταχείρισης:

(i) περιπτώσεις όπου ο πάροχος με ΣΙΑ διακρίνει μεταξύ εναλλακτικών παρόχων και

(ii) περιπτώσεις στις οποίες ο πάροχος με ΣΙΑ προβαίνει σε διάκριση μεταξύ των λιανικών του υπηρεσιών (ή αυτών των θυγατρικών του), και αυτών των εναλλακτικών παρόχων που τον ανταγωνίζονται στην αγορά λιανικής.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η μόνη ρυθμιστική υποχρέωση η οποία μπορεί να στοχεύσει άμεσα τα παραπάνω προβλήματα ανταγωνισμού, δηλαδή να διασφαλίσει ότι ο ΟΤΕ δεν κάνει διακρίσεις τόσο μεταξύ των εναλλακτικών παρόχων, όσο και προς όφελος του λιανικού του άκρου (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών του και των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων), είναι η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης.

Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προσδιορίζει κατωτέρω τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις μη διακριτικής μεταχείρισης που πρέπει να διατηρηθούν για τον ΟΤΕ, ως πάροχο με ΣΙΑ, στην αγορά χονδρικού τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο του ΟΤΕ. Συγκεκριμένα:

- Ο ΟΤΕ οφείλει να εφαρμόζει ισοδύναμους όρους σε ισοδύναμες περιστάσεις στις άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες και οι πληροφορίες του ΟΤΕ αναφορικά με τον τερματισμό πρέπει να παρέχονται στους εναλλακτικούς παρόχους μέσα στα προβλεπόμενα χρονοδιαγράμματα και επί τη βάσει προδιαγραφών ποιότητας, οι οποίες είναι τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές που παρέχει ο ΟΤΕ στο λιανικό του άκρο (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών του και των συνδεδεμένων επιχειρήσεων). Οποιαδήποτε εξαίρεση από την αρχή αυτή θα πρέπει να βασίζεται σε σημαντικά στοιχεία (δηλ. το βάρος απόδειξης εναπόκειται στον ΟΤΕ ώστε κάθε τυχόν διακριτική μεταχείριση εκ μέρους του να βασίζεται σε αντικειμενικούς παράγοντες, (κοστολογικά) αποδεδειγμένους).
- Κατά την παροχή οποιωνδήποτε υπηρεσιών διασύνδεσης δεν πρέπει να παρατηρούνται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις, ούτε συνδυαστικές υπηρεσίες (ομαδοποιημένες υπηρεσίες) ή διευκολύνσεις εκτός και εάν αυτές δικαιολογούνται επί τη βάσει τεχνικών λόγων, ούτε μη εύλογοι όροι συμβάσεων.
- Οι πληροφορίες που αποκτώνται από τον ΟΤΕ, στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών διασύνδεσης, σε κάποιον εναλλακτικό πάροχο, δεν θα χρησιμοποιούνται από τον ΟΤΕ ή το λιανικό του άκρο κατά οποιονδήποτε τρόπο και θα παρέχεται προς το σκοπό αυτό έγγραφη ρητή δέσμευση.

7.8.3. Η υποχρέωση διαφάνειας

Οι υποχρεώσεις σχετικά με την διαφάνεια, των οποίων προτείνεται η διατήρηση, θα εφαρμοσθούν στην αγορά τερματισμού κλήσεων στην οποία ο ΟΤΕ καθορίσθηκε ως έχων ΣΙΑ.

Εκτός από εξασφάλιση πλήρους και έγκαιρης πληροφόρησης των ανταγωνιστών ενός παρόχου με ΣΙΑ, η επιβολή της ρυθμιστικής υποχρέωσης της διαφάνειας στοχεύει επίσης στο να παρέχονται πληροφορίες οι οποίες δύνανται να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση και αποτελεσματικότητα άλλων υποχρεώσεων που τυχόν έχουν επιβληθεί στον πάροχο με ΣΙΑ.

Πράγματι, η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι πρέπει να διατηρηθεί η επιβολή της υποχρέωσης της διαφάνειας, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των υποχρεώσεων μη διακριτικής μεταχείρισης, λογιστικού διαχωρισμού και του ελέγχου των τιμών χονδρικής. Η υποχρέωση διαφάνειας επιτρέπει ο υπολογισμός του κόστους και των τιμών να είναι διαφανής και με μεγαλύτερη λεπτομέρεια καθώς και να παρακολουθούνται οι εσωτερικές τιμές μεταφοράς. Η εν λόγω υποχρέωση βοηθάει σημαντικά την ΕΕΤΤ κατά τον έλεγχο συμμόρφωσης, όσον αφορά τις υποχρεώσεις μη διακριτικής μεταχείρισης. Βοηθάει επίσης στο να διαπιστωθεί τυχόν σταυροειδής επιδότηση, ορισμένες μορφές τιμολογιακής διάκρισης καθώς και πιθανές πρακτικές συμπίεσης περιθωρίου.

Παράλληλα, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση διαφάνειας προσφέρει μια σειρά από οφέλη στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- Εμποδίζει δυνητικές αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές από παρόχους με ΣΙΑ, καθώς επιτρέπει στην ΕΕΤΤ και στην αγορά να παρακολουθεί ενεργά τη συμπεριφορά των παρόχων αυτών. Παράδειγμα τέτοιου είδους αποτελεί η υποχρέωση δημοσίευσης των τιμών ή/και των όρων και προϋποθέσεων παροχής και χρήσης υπηρεσιών χονδρικής τερματισμού κλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των προτεινόμενων αλλαγών στις εν λόγω χρεώσεις ή/και όρους και προϋποθέσεις πριν την υλοποίησή τους.
- Διασφαλίζει τη διαφάνεια για αγοραστές χονδρικών υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων, διαμέσου της επιβολής υποχρέωσης προηγούμενης ειδοποίησης σχετικά με αλλαγές στις χρεώσεις, το οποίο μπορεί να είναι αναγκαίο για την αναδιάρθρωση των λιανικών τιμών, ως αντίδραση σε αλλαγές τελών στο επίπεδο χονδρικής.

- Επιταχύνει τις διαπραγματεύσεις, ελαχιστοποιώντας τις διαφωνίες διαμέσου της διασφάλισης στους παρόχους ότι, οι σχετικές υπηρεσίες παρέχονται από τον πάροχο με ΣΙΑ χωρίς διακρίσεις.[38]

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι εύλογο και αναλογικό να υποχρεώσει τον ΟΤΕ, όπως συνεχίσει να δημοσιεύει Προσφορά Αναφοράς Διασύνδεσης (ΠΑΔ). Ο σκοπός του εν λόγω μέτρου είναι επίσης να διασφαλίσει ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν επαρκείς πληροφορίες και ξεκάθαρες διαδικασίες οι οποίες διευκολύνουν την διασύνδεση, η οποία άλλως θα ήταν πιθανόν μη διαθέσιμη. Κάτι τέτοιο βοηθά τους εναλλακτικούς παρόχους να εισέλθουν στην αγορά και ως εκ τούτου προωθεί τον ανταγωνισμό.

Ειδικότερα, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθούν οι ακόλουθες υποχρεώσεις διαφάνειας στον ΟΤΕ όσον αφορά την αγορά τερματισμού κλήσεων:

1. Υποχρέωση δημοσίευσης ΠΑΔ με ελάχιστο περιεχόμενο αυτό που περιγράφεται στο Παράρτημα Β της παρούσης. Ειδικότερα ο ΟΤΕ θα πρέπει να δημοσιεύει ΠΑΔ η οποία είναι επαρκώς αναλυτική, ώστε να ανταποκρίνεται στις εύλογες ανάγκες των εναλλακτικών παρόχων (σύμφωνα με το Άρθρο 9 της Οδηγίας για την Πρόσβαση). Η ΠΑΔ του ΟΤΕ θα αναφέρεται στην υπηρεσία τερματισμού. Στα πλαίσια της υποχρέωσης του να δημοσιεύει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με μία διευρυμένη ΠΑΔ, ο ΟΤΕ θα δημοσιεύει επιπρόσθετες ειδικές πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων τιμολογιακών πληροφοριών, τεχνικών προδιαγραφών, χαρακτηριστικών δικτύου, όρων και προϋποθέσεων για την παροχή και χρήση και κατηγορίες τελών αναφορικά με τις υπάρχουσες και τις όποιες καινούργιες υπηρεσίες διασύνδεσης σε παρόχους. Το Παράρτημα Β της παρούσας κοινοποίησης περιέχει μια λίστα με το ελάχιστο περιεχόμενο των στοιχείων που πρέπει να περιλαμβάνει η ΠΑΔ. Δεδομένου ότι η Προσφορά Αναφοράς θα πρέπει να επικαιροποιείται προκειμένου να αντικατοπτρίζει τις ανάγκες της αγοράς, η ΕΕΤΤ προτείνει η ΠΑΔ του ΟΤΕ να αναθεωρείται είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της ΕΕΤΤ, ή κατόπιν θεμελιωμένου αιτήματος, είτε από την πλευρά του ΟΤΕ ή οποιουδήποτε άλλου αδειοδοτημένου παρόχου. Ειδικότερα:

    - Ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποβάλει στην ΕΕΤΤ την (πρώτη) αναθεωρημένη ΠΑΔ, σύμφωνα με τους όρους της Απόφασης της ΕΕΤΤ, εντός εξήντα (60) ημερών από το χρονικό σημείο που η ως άνω Απόφαση τίθεται σε εφαρμογή. Η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει αλλαγές στην ΠΑΔ, στις περιπτώσεις εκείνες όπου κρίνει ότι τέτοιες αλλαγές είναι αιτιολογημένες.
    - Σε περίπτωση που ο ΟΤΕ ζητήσει αναθεώρηση της ΠΑΔ, στο σύνολό της ή σε συγκεκριμένα σημεία αυτής, η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη τις όποιες σχετικές εξελίξεις

38 Βλ. Σημείο 16 του Προοιμίου της Οδηγίας για την Πρόσβαση

της αγοράς, καθώς και την εμπειρία που αποκτήθηκε στα πλαίσια προγενέστερης εφαρμογής Προσφοράς Αναφοράς, θα εξετάσει εντός εύλογης περιόδου, εάν οι προτεινόμενες αλλαγές είναι κατάλληλες και αιτιολογημένες. Η ΕΕΤΤ δύναται να εγκρίνει, απορρίψει ή και να επιβάλει αλλαγές στις προτάσεις του ΟΤΕ για την αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς, στις περιπτώσεις όπου κρίνει ότι τέτοιες αλλαγές είναι αιτιολογημένες.

- Για την περίπτωση όπου το αίτημα για αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς υποβάλλεται από κάποιον άλλο πάροχο (πέραν του ΟΤΕ), η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη τις όποιες σχετικές εξελίξεις της αγοράς, καθώς και την εμπειρία που αποκτήθηκε στα πλαίσια προγενέστερης εφαρμογής Προσφοράς Αναφοράς, θα εξετάσει εάν η Προσφορά Αναφοράς χρήζει αναθεώρησης. Εάν η απόφαση της ΕΕΤΤ είναι καταφατική, η ΕΕΤΤ θα καλέσει τον ΟΤΕ να υποβάλει προτάσεις αναθεώρησης της Προσφοράς Αναφοράς, εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου ανάλογα με τις τροποποιήσεις που απαιτούνται. Η ΕΕΤΤ δύναται να εγκρίνει, απορρίψει ή και να επιβάλει αλλαγές στις προτάσεις του ΟΤΕ για την αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς στις περιπτώσεις όπου κρίνει ότι τέτοιες αλλαγές είναι αιτιολογημένες. Στις περιπτώσεις όπου ο ΟΤΕ ενώ έχει κληθεί δεν έχει υποβάλλει προτάσεις αναθεώρησης, η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλλει αλλαγές στην ήδη εγκεκριμένη Προσφοράς Αναφοράς εφόσον κρίνει ότι τέτοιες αλλαγές είναι αιτιολογημένες.
- Τέλος, για την περίπτωση όπου η ΕΕΤΤ, λαμβάνοντας υπόψη τις όποιες σχετικές εξελίξεις της αγοράς, κρίνει ότι απαιτείται αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς θα καλέσει τον ΟΤΕ να υποβάλει αναθεωρημένη Προσφορά Αναφοράς στο σύνολό της ή σε συγκεκριμένα σημεία αυτής, εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου ανάλογα με τις τροποποιήσεις που απαιτούνται. Η ΕΕΤΤ δύναται να εγκρίνει, απόρριψει ή και να επιβάλει αλλαγές στην Προσφορά Αναφοράς στις περιπτώσεις όπου κρίνει ότι τέτοιες αλλαγές είναι αιτιολογημένες. Στις περιπτώσεις όπου ο ΟΤΕ ενώ έχει κληθεί δεν έχει υποβάλλει προτάσεις αναθεώρησης, η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλλει αλλαγές στην ήδη εγκεκριμένη Προσφοράς Αναφοράς εφόσον κρίνει ότι τέτοιες αλλαγές είναι αιτιολογημένες.

Στις περιπτώσεις εκείνες που το κρίνει κατάλληλο, η ΕΕΤΤ δύναται να διεξάγει δημόσια διαβούλευση παρέχοντας στα ενδιαφερόμενα μέρη την δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους αναφορικά με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις/αναθεωρήσεις της Προσφοράς Αναφοράς οι οποίες δύνανται να έχουν σημαντική επίπτωση στην σχετική αγορά, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας Πλαίσιο.

Σε κάθε περίπτωση τα εμπλεκόμενα μέρη θα έχουν ένα εύλογο χρονικό διάστημα προκειμένου να προβούν στις απαραίτητες τροποποιήσεις προτού η αναθεωρημένη προσφορά αναφοράς τεθεί σε εφαρμογή.

2. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι θα πρέπει να διατηρήσει την υποχρέωση στον ΟΤΕ να παρέχει άμεσα στην ΕΕΤΤ κάθε πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών πληροφοριών, αναφορικά με τη

διασύνδεση, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος της, και σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα και το επίπεδο λεπτομέρειας που αναφέρονται στο σχετικό αίτημα της ΕΕΤΤ.

3. Κατόπιν της επιβολής των υποχρεώσεων παροχής πρόσβασης και μη διακριτικής μεταχείρισης, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι εύλογο και αναλογικό στα πλαίσια της υποχρέωσης διαφάνειας να επιβάλει στον ΟΤΕ την υποχρέωση:

   - Να κοινοποιεί στην ΕΕΤΤ, κατόπν αιτήματός της, για κάθε σύμβαση διασύνδεσης την οποία υπογράφει, τα στοιχεία της εν λόγω Σύμβασης, (συμβαλλόμενα μέρη, ημερομηνία υπογραφής και διάρκεια σύμβασης) καθώς και Δήλωση Συμμόρφωσης του περιεχομένου αυτής με την εγκριθείσα ΠΑΔ.
   - Να κοινοποιεί στην ΕΕΤΤ, κατόπιν αιτήματός της, κάθε σύμβαση διασύνδεσης που υπογράφεται με παρόχους με βάση τη δημοσιευμένη ΠΑΔ.

4. Ο ΟΤΕ υποχρεούται να δημοσιεύει εμφανώς στην ιστοσελίδα του και να ενημερώνει γραπτώς την ΕΕΤΤ και όλους τους παρόχους με τους οποίους υφίσταται συμφωνία διασύνδεσης για τις μεταβολές των τελών για πρόσβαση στο δίκτυο πριν την εφαρμογή αυτών και τα τέλη σχετικά με κάθε νέα υπηρεσία παροχής πρόσβασης. Η ανωτέρω ενημέρωση γίνεται τριάντα (30) ημέρες πριν την εφαρμογή των τροποποιήσεων ή την εφαρμογή τελών για νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης.

   Η δημοσίευση πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

   - Περιγραφή των υφιστάμενων τελών και των προγραμματισμένων τελών τερματισμού.
   - Καθορισμό της ημερομηνίας έναρξης ισχύος της προτεινόμενης τροποποίησης ή της εφαρμογής τελών για νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης.

   Δεν δύναται να εφαρμόσει την μεταβολή των τελών πριν την προκαθορισμένη ημερομηνία έναρξης ισχύος της προτεινόμενης μεταβολής βάσει της αντίστοιχης δημοσίευσης.

5. Επιπρόσθετα, η ΕΕΤΤ προτείνει την επιβολή στον ΟΤΕ των κάτωθι υποχρεώσεων:

   (α) Να ενημερώνει αναλυτικά την ΕΕΤΤ και τους εναλλακτικούς παρόχους για αλλαγές που αφορούν την τοπολογία του δικτύου, τα σημεία διασύνδεσης (POIs) και τα πρωτόκολλα διασύνδεσης τουλάχιστον δεκαοχτώ (18) μήνες νωρίτερα πριν την πραγματοποίηση των ως άνω αλλαγών. Ειδικότερα, για μεταφορά των σημείων IP διασύνδεσης, να ενημερώνει αναλυτικά την ΕΕΤΤ και τους εναλλακτικούς παρόχους, τουλάχιστον δύο (2) χρόνια νωρίτερα.

   (β) Να ενημερώνει αναλυτικά την ΕΕΤΤ και τους εναλλακτικούς παρόχους, τουλάχιστον εννέα (9) μήνες νωρίτερα, για άλλες σημαντικές αλλαγές που επηρεάζουν το σχεδιασμό δικτύου των άλλων παρόχων.

Ωστόσο, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση διαφάνειας που επιβάλλεται σε συνδυασμό μόνο με την υποχρέωση πρόσβασης και μη διακριτικής μεταχείρισης δεν επαρκεί για να αντιμετωπίσει τις πιθανές αποτυχίες που θα μπορούσαν να εντοπιστούν στην εν λόγω σχετική αγορά, καθώς είναι ανεπαρκείς οι περιορισμοί του ΟΤΕ ώστε να διασφαλισθεί ότι οι χρεώσεις χονδρικού τερματισμού κλήσεων ορίζονται με αμερόληπτο τρόπο και σε αποδοτικό επίπεδο. Πρέπει να εξεταστούν πρόσθετες κανονιστικές υποχρεώσεις, οι οποίες είναι συμπληρωματικές των υποχρεώσεων επιβολής πρόσβασης, μη διακριτικής μεταχείρισης και διαφάνειας.

7.8.4. Η υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης

Σύμφωνα με το Άρθρο 13(1) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση,* η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλει τις αναγκαίες και αναλογικές υποχρεώσεις αναφορικά με την ανάκτηση κόστους και ελέγχου τιμών, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων κοστοστρέφειας των τιμών και εφαρμογής κοστολογικών συστημάτων, για την παροχή συγκεκριμένων κατηγοριών πρόσβασης ή διασύνδεσης στις περιπτώσεις που η εξέταση της αγοράς υποδεικνύει έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού, που σημαίνει ότι ο ΟΤΕ δύναται να εφαρμόζει υπερβολικές τιμές σε υπηρεσίες χονδρικού τερματισμού ή τιμές οι οποίες δημιουργούν συμπίεση περιθωρίου εις βάρος των τελικών χρηστών.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η διατήρηση της υποχρέωσης ελέγχου τιμών στην υπηρεσία του χονδρικού τερματισμού κλήσεων απαιτείται για την αντιμετώπιση πιθανών αποτυχιών στις εν λόγω σχετικές αγορές.

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 2009/396/ΕΚ Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών, τα τέλη τερματισμού πρέπει να καθορίζονται με βάση τις δαπάνες ενός αποδοτικού φορέα εκμετάλλευσης και να είναι συμμετρικά, ενώ η αξιολόγηση των δαπανών πρέπει να βασίζεται σε τρέχον κόστος και στη χρήση προσέγγισης από τα κάτω προς τα επάνω (bottom up), με μοντέλα μακροπρόθεσμου οριακού/επαυξητικού κόστους (LRIC) ως σχετική μεθοδολογία κοστολόγησης.

Σχετικά με τις υπηρεσίες τερματισμού κλήσεων, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι εύλογο και αναλογικό να επιβάλλει κανονιστικά την υποχρέωση ελέγχου τιμών με μια μέθοδο τιμολόγησης, η οποία να είναι σύμφωνη με τα οριζόμενα στη σχετική Σύσταση της ΕΕ. Ειδικότερα, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα τέλη τερματισμού πρέπει να καθορίζονται με βάση τις δαπάνες ενός αποδοτικού φορέα εκμετάλλευσης και να είναι συμμετρικά. Η ΕΕΤΤ συμφωνεί με τη θέση της ΕΕ ότι η αξιολόγηση των αποδοτικών δαπανών πρέπει να βασίζεται σε τρέχον κόστος και στη χρήση προσέγγισης από τα κάτω προς τα επάνω με μοντέλα μακροπρόθεσμου οριακού κόστους (LRIC) ως σχετική μέθοδο κόστους.

Στο πλαίσιο του τρίτου κύκλου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ, επέβαλε στον ΟΤΕ αλλά και σε κάθε σταθερό πάροχο ο οποίος είχε ορισθεί ότι κατέχει ΣΙΑ στην σχετική αγορά χονδρικής για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στο δίκτυό του, υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης, βασισμένη σε ένα Bottom up pure LRIC μοντέλο.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι εύλογο και αναλογικό να επιβάλλει κανονιστικά τη διατήρηση της ανωτέρω υποχρέωσης ελέγχου τιμών με την ίδια μέθοδο κοστολόγησης η οποία εξάλλου είναι σύμφωνη με τα οριζόμενα στη σχετική Σύσταση της ΕΕ[39].

Επιπλέον, σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018 για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, και ειδικότερα το άρθρο 75 αυτής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020, θα πρέπει να εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη με την οποία θα καθορίζει ενιαίο μέγιστο τέλος τερματισμού κλήσεων σταθερής τηλεφωνίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο επιβάλλεται σε οποιονδήποτε πάροχο υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων σταθερής τηλεφωνίας σε οποιοδήποτε κράτος μέλος.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η ΕΕΤΤ προτείνει μέχρι την έναρξη ισχύος της κατ' εξουσιοδότησης πράξης με την οποία θα καθορίζεται ενιαίο μέγιστο τέλος τερματισμού κλήσεων σταθερής τηλεφωνίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, να οριστεί ότι οι τιμές των τελών τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο των παρόχων που έχουν ΣΙΑ δεν θα υπερβαίνει τη τιμή του κατωτέρω Πίνακα, έτσι όπως αυτή έχει διαμορφωθεί βάσει του οικονομοτεχνικού μοντέλου Μακροπρόθεσμου Καθαρού Επαυξητικού Κόστους (Bottom Up Pure LRIC) υπολογισμού τελών τερματισμού χονδρικής σε σταθερά δίκτυα που υλοποίησε η ΕΕΤΤ το 2014 σύμφωνα με τη Σύσταση 2009/396/ΕΚ (ΕΕ L 124/67, 20.5.2009) και επικαιροποιήθηκε με νέα τιμή για το Μεσοσταθμικό Κόστος Κεφαλαίου (WACC) (σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Παράρτημα Γ) καθώς και με την εξέλιξη του πληθωρισμού[40] για το χρονικό διάστημα 2013-2020. Σημειώνεται ότι κρίθηκε ότι δεν είναι σκόπιμο να γίνει επικαιροποίηση (πλην του WACC και του πληθωρισμού) του οικονομοτεχνικού μοντέλου Μακροπρόθεσμου Καθαρού Επαυξητικού Κόστους (Bottom Up Pure LRIC) υπολογισμού τελών τερματισμού χονδρικής σε σταθερά δίκτυα, δεδομένου ότι κάτι τέτοιο δεν θα ήταν εφικτό, λόγω των αναγκαίων εργασιών, πριν το δεύτερο εξάμηνο του 2020, οπότε και η ΕΕ θα ορίσει ένα ενιαίο τέλος τερματισμού εντός της ΕΕ.

---

39 Σύσταση σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών στην ΕΕ (2009/296/ΕΚ)

40 Πηγή IMF, World Economic Outlook Database Οκτώβριος 2019

Σε περίπτωση που η ΕΕ, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Άρθρο 75, παρ. 1 (ε) της Οδηγίας κρίνει ότι είναι αναγκαίο να επιτραπεί μεταβατική περίοδος, που δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες, ούτως ώστε να μπορούν να επέλθουν προσαρμογές στα κράτη μέλη όπου απαιτείται με βάση τα τέλη που είχαν επιβληθεί προηγουμένως, η ΕΕΤΤ θα αξιολογήσει εάν απαιτείται να τροποποιηθεί η τιμή του παρακάτω Πίνακα.

Οι αρχές και η μεθοδολογία του οικονομοτεχνικού μοντέλου παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα ΙΙΙ της Απόφασης της ΕΕΤΤ με αριθμό 714/09/10.04.2014 σχετικά με τον «(α) Ορισμό των Αγορών (χονδρικής) Εκκίνησης Κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση και Τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σε σταθερή θέση, Καθορισμός Επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στις εν λόγω αγορές και Υποχρεώσεις αυτών (3ος γύρος ανάλυσης). (β) Απορρύθμιση της Αγοράς Διαβιβαστικών Υπηρεσιών στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο», δημοσιευθείσα στο τεύχος Β της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με αριθμό 1049/28-04/2014.

Σημειώνεται ότι τα τέλη τερματισμού είναι συμμετρικά για όλους τους παρόχους σταθερής τηλεφωνίας που δραστηριοποιούνται στην αγορά, σύμφωνα και με τις διατάξεις της σχετικής Σύστασης της Επιτροπής.

Στο κάτωθι πίνακα αναπαρίσταται η προτεινόμενη διάρθρωση της υποχρέωσης ελέγχου τιμών, όπου ορίζεται μία ανώτατη τιμή για τα τέλη τερματισμού.

Πίνακας 15: Προτεινόμενα τέλη τερματισμού

Χρονική Περίοδος	**Από έναρξης ισχύος της Απόφασης ΕΕΤΤ**
Τέλη τερματισμού (σε ευρωλεπτά)/λεπτό	0,0392

Μετά την έκδοση από την ΕΕ της κατ' εξουσιοδότησης πράξης με την οποία θα καθορίζεται ενιαίο μέγιστο τέλος τερματισμού κλήσεων σταθερής τηλεφωνίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και λαβάνοντας υπόψη τυχόν μεταβατική περίοδο, η ΕΕΤΤ θα εξετάσει την ανάγκη έκδοσης σχετικής απόφασης με την οποία θα αναθεωρήσει το ανώτατο όριο τιμών που ορίζεται στον Πίνακας 15.

Τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από χώρες εκτός ΕΟΧ, δύνανται να καθορίζονται μέσω διαπραγματεύσεων μεταξύ των παρόχων με την επιφύλαξη διεθνών συμφωνιών εν ισχύ.

Ο ΟΤΕ έχει την υποχρέωση να εφαρμόσει τέλη τερματισμού κλήσεων στο δίκτυό του τα οποία δεν θα υπερβαίνουν τις τιμές του ανωτέρω Πίνακα.

Σε κάθε περίπτωση, το υπολογισθέν από το Bottom Up Pure LRIC μοντέλο τέλος τερματισμού, θα εφαρμόζεται τόσο για τον τερματισμό κλήσεων στο σημείο στο οποίο έχει οριοθετηθεί ο τερματισμός στην παρούσα ανάλυση, όσο και στο τοπικό κέντρο του ΟΤΕ.

Προκειμένου να διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι μειώσεις τιμών και να παρέχει προειδοποίηση για οποιαδήποτε πιθανή αποτυχία συμμόρφωσης με την υποχρέωση ελέγχου τιμών, η ΕΕΤΤ δύναται, μεταξύ άλλων, να προβαίνει σε ελέγχους των τελών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΤ δύναται να ζητά την υποβολή πληροφοριών από τον ΟΤΕ σχετικά με τα έσοδα και την κίνηση των εισερχόμενων φωνητικών κλήσεων, οι οποίες πληροφορίες θα παρέχονται σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που θέτει η ΕΕΤΤ.

7.8.5. Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού

Σύμφωνα με το άρθρο 50 Παρ. 1γ του Νόμου 4070/2012, η ΕΕΤΤ μπορεί να απαιτεί από μια επιχείρηση με κάθετη διάρθρωση να καθιστά διακριτές και διαφανείς τις τιμές χονδρικής πώλησης και τις εσωτερικές της τιμολογήσεις, προκειμένου να ελέγχεται, μεταξύ άλλων, η τήρηση της υποχρέωσης αμεροληψίας και να αποτρέπεται ενδεχόμενη άδικη διεπιδότηση. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕΤΤ με απόφασή της, μπορεί να καθορίζει τα τηρούμενα στοιχεία, χωρίς να θίγονται οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί φορολογικών στοιχείων και βιβλίων των επιχειρήσεων και οργανισμών, και τη λογιστική μέθοδο, που πρέπει να χρησιμοποιείται για καθορισμένες δραστηριότητες.

Η ΕΕΤΤ παρουσίασε ανωτέρω τους λόγους για τους οποίους η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης εκ μέρους του ΟΤΕ είναι σημαντική για την αντιμετώπιση μιας σειράς εντοπισθέντων προβλημάτων ανταγωνισμού στην παροχή υπηρεσιών διασύνδεσης. Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης μπορεί συχνά να απαιτεί την επιβολή οικονομικών καταστάσεων προκειμένου να ελέγχεται η συμμόρφωση του ΟΤΕ με αυτή. Δεδομένης της δεσπόζουσας θέσης του ΟΤΕ στην αγορά και της σημασίας της υποχρέωσης της μη διακριτικής μεταχείρισης, ως μέσου αποκατάστασης των προβλημάτων ανταγωνισμού που αναλύθηκαν πριν, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ενδείκνυται σε συνδυασμό με τα ανωτέρω η επιβολή της υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού του ΟΤΕ στη σχετική αγορά, η οποία θα παρέχει την δυνατότητα στην ΕΕΤΤ, να παρακολουθήσει τη συμπεριφορά του ΟΤΕ σχετικά με την εφαρμογή της υποχρέωσης της μη διακριτικής μεταχείρισης.

Ο στόχος της επιβολής μιας υποχρέωσης σχετικά με το λογιστικό διαχωρισμό είναι να δοθεί ένα υψηλότερο επίπεδο ανάλυσης από τις πληροφορίες που διαφορετικά θα προέκυπταν (μόνο) από τις

οικονομικές καταστάσεις του ΟΤΕ, με σκοπό να αντανακλούν, με την μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια, την απόδοσή του στην παροχή υπηρεσιών διασύνδεσης σαν αυτές να λειτουργούσαν ως χωριστή αυτόνομη επιχείρηση. Αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να εμποδίσει τον ΟΤΕ από το να προβεί σε διακρίσεις υπέρ των δραστηριοτήτων του λιανικού του άκρου ή των θυγατρικών ή συνδεδεμένων εταιρειών του, και να εμποδίσει ή να δυσχεράνει αθέμιτες πρακτικές σταυροειδούς επιδότησης.

Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση που έχει επιβληθεί στον ΟΤΕ να καταρτίζει και να δημοσιεύει, σε ετήσια βάση για όλους τους χωριστούς λογαριασμούς, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών τερματισμού, τις ακόλουθες χρηματοοικονομικές πληροφορίες με την επιφύλαξη της αρχής του επιχειρηματικού απορρήτου και άλλων γενικών νομικών υποχρεώσεων:

- Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως.
- Κατάσταση Απασχολούμενου κεφαλαίου (λεπτομερής μέθοδος υπολογισμού και τιμές των χρησιμοποιούμενων παραμέτρων).
- Ενοποίηση λογαριασμών και συμφιλίωση με τις προβλεπόμενες από το νόμο λογιστικές καταστάσεις ή άλλες πηγές πληροφοριών κοστολόγησης.
- Περιγραφή των μεθόδων κοστολόγησης, με αναφορά στα κοστολογικά πρότυπα, των μεθόδων επιμερισμού και αποτίμησης, της αναγνώρισης και χειρισμού του έμμεσου κόστους.
- Παρατηρήσεις σχετικές με τη μη διακριτική μεταχείριση (λεπτομερή τέλη μεταφοράς προκειμένου να δικαιολογείται η συμμόρφωση με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης).
- Έκθεση λογιστικού ελέγχου.
- Περιγραφή των πολιτικών λογιστικής και ρυθμιστικά προβλεπόμενων αρχών λογιστικής, και
- Δήλωση συμμόρφωσης προς τους κανόνες του Ευρωπαϊκού και Εθνικού δικαίου.[41]

---

41 Η Σύσταση της Επιτροπής, ανωτέρω, προβλέπει ότι η ετήσια δήλωση συμμόρφωση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής:
-τα συμπεράσματα του ελεγκτή,
-όλες τις εντοπισθείσες παρεκκλίσεις από τους σχετικούς κανόνες (irregularities)
- συστάσεις του ελεγκτή (με περιγραφή των αντίστοιχων συνεπειών),
-την πλήρη περιγραφή της μεθόδου επαλήθευσης που ακολουθήθηκε, και
- ορισμένα συγκεντρωτικά οικονομικά λογιστικά στοιχεία (όπως οι προσαρμογές CCA,οι βασικές παραδοχές που έγιναν στις μεθοδολογίες κατανομής, επίπεδο κατανεμημένου κόστους που κατανέμεται και επίπεδο διακριτότητας του μοντέλου).

Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της Απόφασης της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 728/3/24.07.2014 (ΦΕΚ 2201/Β/2014). Οι καταστάσεις του λογιστικού διαχωρισμού και το κοστολογικό σύστημα του ΟΤΕ θα ελέγχονται ετησίως από ανεξάρτητους ορκωτούς ελεγκτές που ορίζονται από την ΕΕΤΤ. Μετά τον έλεγχο δημοσιεύεται Δήλωση Συμμόρφωσης από την ΕΕΤΤ, με την επιφύλαξη της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας περί εμπορικού απορρήτου.

7.9. Προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις των εναλλακτικών που παρέχουν χονδρικό τερματισμό κλήσεων

Η ΕΕΤΤ διαπίστωσε ότι υπάρχουν διακριτές επιμέρους αγορές ανά δίκτυο για τον τερματισμό κλήσεων σε τελικούς χρήστες για κάθε εναλλακτικό πάροχο που διαθέτει συνδρομητές στους οποίους παρέχει συνδρομητικούς αριθμούς, καθώς και ότι κάθε πάροχος έχει ΣΙΑ στην αγορά τερματισμού που ορίζεται για το δίκτυό του. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα τέλη τερματισμού του ΟΤΕ δεν ασκούν σημαντική ανταγωνιστική πίεση στις τιμές των τελών τερματισμού των εναλλακτικών παρόχων. Επιπλέον, δεν φαίνεται να ασκείται κάποια σημαντική ανταγωνιστική πίεση μεταξύ των παρόχων κατά τη διαμόρφωση των τελών τερματισμού τους.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι πιθανές κανονιστικές υποχρεώσεις που πρέπει να εξεταστούν είναι οι εξής:

- Η υποχρέωση παροχής χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε παρόχους άλλων δημοσίων δικτύων.
- Η υποχρέωση διαφάνειας.
- Η υποχρέωση αμεροληψίας και
- η υποχρέωση ελέγχου τιμών.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η επιβολή λογιστικού διαχωρισμού στους εναλλακτικούς θα τους επιβάρυνε με δυσανάλογα κόστη, δεδομένου του μεγέθους τους και του γεγονότος ότι οι υπηρεσίες τερματισμού κλήσεων είναι οι μόνες υπό ρύθμιση υπηρεσίες που προσφέρουν.

Η δημοσίευση της δήλωσης συμμόρφωσης και των αποτελεσμάτων του ελέγχου θα πρέπει να παρουσιάζεται σε μια μορφή εύκολα προσβάσιμη από τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, ή με δημοσίευση στην ιστοσελίδα του παρόχου ή της ΕΕΤΤ

7.9.1. Υποχρέωση παροχής χονδρικού τερματισμού κλήσεων σε άλλους παρόχους δημοσίων δικτύων

Παρότι σε γενικές γραμμές θεωρείται προς το συμφέρον των μικρότερων δικτύων να παρέχουν υπηρεσίες τερματισμού κλήσεων σε μεγαλύτερα δίκτυα, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η σχετική υποχρέωση, υποχρεώνοντας τους εναλλακτικούς παρόχους δημόσιων δικτύων του Παραρτήματος Α, να παρέχουν σε άλλους παρόχους και στον ΟΤΕ χονδρικό τερματισμό, καθώς και πρόσβαση στα σχετικά συστήματα και υποστήριξη λογισμικού.

7.9.2. Υποχρέωση διαφάνειας

Μεταξύ άλλων, η υποχρέωση διαφάνειας επιβάλλει την παροχή πληροφοριών οι οποίες δύνανται να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα άλλων υποχρεώσεων που επιβάλλονται στον πάροχο με ΣΙΑ. Πράγματι, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση διαφάνειας πρέπει να διατηρηθεί προκειμένου να καταστούν αποτελεσματικές και οι υποχρεώσεις της μη διακριτικής μεταχείρισης και του ελέγχου τιμών.

Η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι θα πρέπει να υποβάλουν άμεσα στην ΕΕΤΤ κάθε πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών πληροφοριών αναφορικά με τη διασύνδεση, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματός της, και σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα και το επίπεδο λεπτομέρειας που αναφέρονται στο σχετικό αίτημα της ΕΕΤΤ.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί επίσης ότι, οι καταναλωτές δεν είναι γενικά ενημερωμένοι για τις χρεώσεις των κλήσεων τους, όταν καλούν συνδρομητές άλλων δικτύων ή σχετικά με ποιες ομάδες αριθμών σχετίζονται με αυτές τις χρεώσεις. Η ΕΕΤΤ προτείνει όπως οι εναλλακτικοί πάροχοι, οι οποίοι αναφέρονται στο Παράρτημα Α, εξακολουθήσουν να δημοσιεύουν στο δικτυακό τους τόπο το αριθμοδοτικό τους φάσμα και τις χονδρικές χρεώσεις τερματισμού τους. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να επικαιροποιούνται, το αργότερο την ημέρα κατά την οποία πραγματοποιείται οποιαδήποτε αλλαγή τιμών.

Τέλος η ΕΕΤΤ πρότεινει όπως οι εναλλακτικοί πάροχοι, οι οποίοι αναφέρονται στο Παράρτημα Α, να δημοσιεύουν και να κοινοποιούν σε κάθε διασυνδεδεμένο με αυτούς πάροχο και στην ΕΕΤΤ τις προτεινόμενες χρεώσεις για την διασύνδεση, τουλάχιστον ένα (1) μήνα πριν την εφαρμογή τους, καθώς και υποχρέωση δημοσίευσης στην ιστοσελίδα τους των χονδρικών χρεώσεων τερματισμού κλήσεων.

7.9.3. Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης

Υπάρχουν δύο μορφές τις οποίες μπορεί να λάβει η υποχρέωση αμεροληψίας (μη διακριτικής μεταχείρισης):

(1) μη διακριτική μεταχείριση μεταξύ κλήσεων που τερματίζουν στο δίκτυο ενός παρόχου με βάση το αν οι εν λόγω κλήσεις εκκινούν από το δίκτυο του εν λόγω παρόχου ή από το δίκτυο άλλων παρόχων και

(2) μη διακριτική μεταχείριση μεταξύ άλλων δικτύων που παρέχουν στο δίκτυο ενός παρόχου κλήσεις προς τερματισμό.

Η ΕΕΤΤ προτείνει όπως κάθε εναλλακτικός πάροχος υποχρεούται να χρεώνει το ίδιο τέλος τερματισμού στο λιανικό του άκρο και σε όλους τους παρόχους στους οποίους παρέχεται μια ισοδύναμη υπηρεσία. Η παραπάνω υποχρέωση στοχεύει στο να εμποδίζει τον πάροχο με ΣΙΑ να διακρίνει μεταξύ των ανταγωνιστών του αλλά και του λιανικού του άκρου. Επομένως, η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι, υπό τις παρούσες συνθήκες, η υποχρέωση αυτή είναι αναλογική.

Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης η οποία προτείνεται από την ΕΕΤΤ να επιβληθεί στους εναλλακτικούς παρόχους καλύπτει συνολικά τους όρους και τις διαδικασίες παροχής της υπηρεσίας τερματισμού κλήσεων στο δίκτυό τους. Ειδικότερα οι εναλλακτικοί πάροχοι υποχρεούνται να εφαρμόζουν όμοιους όρους σε όμοιες περιπτώσεις, σε όλες τις επιχειρήσεις στις οποίες παρέχουν υπηρεσίες τερματισμού και οφείλουν να παρέχουν στις εν λόγω επιχειρήσεις, υπηρεσίες και πληροφορίες, υπό τους ίδιους όρους και με την ίδια ποιότητα. Η όποια εξαίρεση από την ως άνω αρχή πρέπει να βασίζεται σε αδιάσειστες αποδείξεις (δηλαδή ο εν λόγω πάροχος φέρει το βάρος της απόδειξης προκειμένου να θεμελιώσει ότι οποιαδήποτε διαφορετική μεταχείριση βασίζεται σε αντικειμενικούς παράγοντες). Επιπλέον οι πληροφορίες που αποκτώνται από ένα εναλλακτικό πάροχο ως συνέπεια της παροχής υπηρεσιών τερματισμού σε άλλον πάροχο, δεν θα χρησιμοποιούνται από τον εν λόγω εναλλακτικό κατά οποιονδήποτε τρόπο και θα παρέχεται προς το σκοπό αυτό έγγραφη ρητή δέσμευση.

7.9.4. Η υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 2009/396/ΕΚ Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών τα τέλη τερματισμού πρέπει να καθορίζονται με βάση τις δαπάνες ενός αποδοτικού φορέα εκμετάλλευσης και να είναι συμμετρικά, ενώ η αξιολόγηση των δαπανών πρέπει να βασίζεται σε τρέχον κόστος και στη χρήση προσέγγισης

από τα κάτω προς τα επάνω (bottom up), με μοντέλα μακροπρόθεσμου οριακού/επαυξητικού κόστους (LRIC) ως σχετική μεθοδολογία κοστολόγησης.

Σχετικά με τις υπηρεσίες τερματισμού κλήσεων, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι εύλογο και αναλογικό να επιβάλλει κανονιστικά την υποχρέωση ελέγχου τιμών με μια μέθοδο τιμολόγησης, η οποία να είναι σύμφωνη με τα οριζόμενα στη σχετική Σύσταση της ΕΕ. Ειδικότερα, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα τέλη τερματισμού πρέπει να καθορίζονται με βάση τις δαπάνες ενός αποδοτικού φορέα εκμετάλλευσης και να είναι συμμετρικά. Η ΕΕΤΤ συμφωνεί με τη θέση της ΕΕ ότι η αξιολόγηση των αποδοτικών δαπανών πρέπει να βασίζεται σε τρέχον κόστος και στη χρήση προσέγγισης από τα κάτω προς τα επάνω με μοντέλα μακροπρόθεσμου οριακού κόστους (LRIC) ως σχετική μέθοδο κόστους.

Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕΤΤ επιβάλλει στους εναλλακτικούς παρόχους υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης όμοια με την υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης που επιβάλλει στον ΟΤΕ σύμφωνα με την παράγραφο 7.8.4.

Συνεπώς μέχρι την έναρξη ισχύος της κατ' εξουσιοδότησης πράξης με την οποία θα καθορίζεται ενιαίο μέγιστο τέλος τερματισμού κλήσεων σταθερής τηλεφωνίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΕΤΤ προτείνει να οριστεί ότι οι τιμές των τελών τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο των παρόχων που έχουν ΣΙΑ δεν θα υπερβαίνουν την τιμή του Πίνακας 15, έτσι όπως αυτή έχει διαμορφωθεί βάσει του οικονομοτεχνικού μοντέλου Μακροπρόθεσμου Καθαρού Επαυξητικού Κόστους (Bottom Up Pure LRIC) υπολογισμού τελών τερματισμού χονδρικής σε σταθερά δίκτυα που υλοποίησε η ΕΕΤΤ το 2014 σύμφωνα με τη Σύσταση 2009/396/ΕΚ (ΕΕ L 124/67, 20.5.2009) και επικαιροποιήθηκε με νέα τιμή για το Μεσοσταθμικό Κόστος Κεφαλαίου (WACC) και με την πληθωρισμό για το διάστημα 2013-2020 σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Παράρτημα Γ.

Σε περίπτωση που η ΕΕ, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Άρθρο 75, παρ. 1 (ε) της Οδηγίας κρίνει ότι είναι αναγκαίο να επιτραπεί μεταβατική περίοδος, που δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες, ούτως ώστε να μπορούν να επέλθουν προσαρμογές στα κράτη μέλη όπου απαιτείται με βάση τα τέλη που είχαν επιβληθεί προηγουμένως, η ΕΕΤΤ θα αξιολογήσει εάν απαιτείται να τροποποιηθούν οι τιμές του Πίνακας 15.

Μετά την έκδοση από την ΕΕ της κατ' εξουσιοδότησης πράξης με την οποία θα καθορίζεται ενιαίο μέγιστο τέλος τερματισμού κλήσεων σταθερής τηλεφωνίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και λαβάνοντας υπόψη τυχόν μεταβατική περίοδο, η ΕΕΤΤ θα εξετάσει την ανάγκη έκδοσης σχετικής απόφασης με την οποία θα αναθεωρήσει το ανώτατο όριο τιμών που ορίζεται στον Πίνακας 15.

Τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από χώρες εκτός ΕΟΧ, δύνανται να καθορίζονται μέσω διαπραγματεύσεων μεταξύ των παρόχων με την επιφύλαξη διεθνών συμφωνιών εν ισχύ.

Οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν την υποχρέωση να εφαρμόσουν τέλη τερματισμού κλήσεων στο δίκτυό τους τα οποία δεν θα υπερβαίνουν τις τιμές του Πίνακας 15.

Προκειμένου να διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι μειώσεις τιμών και να παρέχει προειδοποίηση για οποιαδήποτε πιθανή αποτυχία συμμόρφωσης με την υποχρέωση ελέγχου τιμών, η ΕΕΤΤ δύναται, μεταξύ άλλων, να προβαίνει σε ελέγχους των τελών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΤ δύναται να ζητά την υποβολή πληροφοριών από τους παρόχους σχετικά με τα έσοδα και την κίνηση των εισερχόμενων φωνητικών κλήσεων, οι οποίες πληροφορίες θα παρέχονται σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που θέτει η ΕΕΤΤ.

7.10. Άρση κανονιστικών υποχρεώσεων του ΟΤΕ στην αγορά εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση

Σε περίπτωση που αποτύχει το τεστ των τριών κριτηρίων για μία ρυθμιζόμενη αγορά, όλες οι υφιστάμενες κανονιστικές υποχρεώσεις πρέπει να αποσυρθούν/ αρθούν (Άρθρο 16.3 της Οδηγίας Πλαίσιο), δεδομένου ότι η εν λόγω αγορά δεν μπορεί πλέον να ρυθμίζεται ex ante. Το συγκεκριμένο άρθρο της Οδηγίας Πλαίσιο προβλέπει μία περίοδο μετάβασης από την ex ante ρύθμιση στο δίκαιο του ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια της οποίας υπάρχει η δυνατότητα μιας σταδιακής άρσης των κανονιστικών υποχρεώσεων του παρόχου με ΣΙΑ.

Ο καθορισμός της διάρκειας της περιόδου μετάβασης είναι πολύ σημαντικός, δεδομένου ότι η ΕΕΤΤ πρέπει να σταθμίσει τη μη αναλογικότητα μιας παρατεταμένης ρύθμισης του ΟΤΕ σε μια αγορά που είναι ανταγωνιστική, με τις επιπτώσεις για τους υπόλοιπους παρόχους και τελικά τους καταναλωτές, κατά την περίπτωση μιας σύντομης περιόδου μετάβασης, κατά την οποία οι πάροχοι δεν θα έχουν τον απαιτούμενο χρόνο να προετοιμάσουν τη λειτουργία τους στο νέο καθεστώς.

Παράλληλα, η ΕΕΤΤ πρέπει να θεσπίσει μηχανισμούς παρακολούθησης της αγοράς υπό απορρύθμιση, τόσο κατά την περίοδο μετάβασης, όσο και μετά το πέρας αυτής, ώστε να εξασφαλιστεί ότι διατηρείται ο ανταγωνισμός που έχει επιτευχθεί στην αγορά.

Δεδομένης της άμεσης συσχέτισης της υπό απορρύθμισης αγοράς εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση με τη ρυθμιζόμενη αγορά χονδρικής παροχής τοπικής πρόσβασης σε σταθερή θέση και ειδικότερα το γεγονός ότι η επιβληθείσα υποχρέωση παροχής ΧΕΓ στην αγορά χονδρικής παροχής τοπικής πρόσβασης σε σταθερή θέση απαιτεί για την αποτελεσματική λειτουργία της να παραχθεί

σε συνδυασμό με την υπηρεσία ΠΦ ώστε οι εναλλακτικοί πάροχοι να δύνανται να «μεταπωλούν» ουσιαστικά υπηρεσίες πρόσβασης σε συνδυασμό με την ΠΦ στους χρήστες υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας, η ΕΕΤΤ προτείνει τη διατήρηση της υποχρέωσης παροχής της υπηρεσίας ΠΦ. Η διατήρηση της υποχρέωσης εκκίνησης κλήσεων μέσω ΠΦ προσδιορίζεται μέχρι την ολοκλήρωση από την ΕΕΤΤ του νέου κύκλου ανάλυσης αγοράς για την αγορά χονδρικής παροχής τοπικής πρόσβασης σε σταθερή θέση. Στο πλαίσιο της εν λόγω ανάλυσης η ΕΕΤΤ θα επανεξετάσει εάν θα συνεχίσει να υπάρχει υποχρέωση παροχής ΧΕΓ και εκκίνησης κλήσεων μέσω Προεπιλογής Φορέα. Για όλο αυτό το διάστημα για την παροχή της υπηρεσίας εκκίνησης κλήσεων μέσω Προεπιλογής Φορέα θα εξακολουθούν να ισχύουν όλες οι κανονιστικές υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν στον ΟΤΕ ως πάροχο με ΣΙΑ κατά τον τρίτο κύκλο ανάλυσης.

Στο ως άνω πλαίσιο, η ΕΕΤΤ προτείνει την απόρρυθμιση της αγοράς εκκίνησης κλήσεων από σταθερή θέση και τη διατήρηση της υποχρέωσης παροχής της υπηρεσίας ΠΦ μόνο σε συνδυασμό με την υπηρεσία ΧΕΓ έως την έκδοση της Απόφασης των αγορών 3α και 3β του 5ου κύκλου.

Επίσης η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ένα διάστημα εννέα (9) μηνών αποτελεί την κατάλληλη περίοδο μετάβασης, πριν την τελική απορρύθμιση της αγοράς εκκίνησης κλήσεων, κατά το οποίο θα εξακολουθούν να ισχύουν όλες οι κανονιστικές υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν στον ΟΤΕ ως πάροχο με ΣΙΑ κατά τον τρίτο κύκλο ανάλυσης. Στην περίοδο αυτή οι εναλλακτικοί πάροχοι οφείλουν να προετοιμαστούν σε τεχνικό ή/και εμπορικό επίπεδο για την λειτουργία της αγοράς με εμπορικούς όρους. Σημειώνεται όμως ότι, όσον αφορά νέα αιτήματα για υπηρεσίες χονδρικής εκκίνησης στην μεταβατική περίοδο των εννέα μηνών, αυτά θα υλοποιούνται σε καθεστώς απορρύθμισης, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του τέταρτου κύκλου ανάλυσης.

Τέλος, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι προβλέψεις του Ν.4070/2012 σχετικά με τη συλλογή στοιχείων, όπως αυτές αναφέρονται στην υπο-ενότητα 1.3 της παρούσης, είναι ικανές ώστε να διασφαλίζεται η παρακολούθηση της αγοράς, τόσο κατά τη μεταβατική περίοδο, όσο και μετά το πέρας αυτής. Με τους ήδη θεσπισμένους μηχανισμούς συλλογής δεδομένων, σε συνδυασμό με τις αρμοδιότητες εποπτείας, ελέγχου και επιβολής κυρώσεων (κατόπιν καταγγελίας ή και αυτεπαγγέλτως), η ΕΕΤΤ είναι σε θέση να παρακολουθεί την αγορά και να επεμβαίνει όπου κρίνει αναγκαίο.

8. Εξέταση κατά πόσο η λιανική αγορά τερματισμού είναι ανταγωνιστική με τις επιβαλλόμενες ρυθμίσεις στη χονδρική αγορά

Μετά και τη ρύθμιση της αγοράς χονδρικού τερματισμού κλήσεων, η ΕΕΤΤ οφείλει να εξετάσει κατά πόσο η συγκεκριμένη ρύθμιση είναι ικανή να αναπτύξει αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην σχετιζόμενη αγορά λιανικής, δηλαδή στην αγορά λιανικών κλήσεων που τερματίζουν σε σταθερό δίκτυο ανεξαρτήτου τεχνολογίας.

Η ρύθμιση της αγοράς χονδρικού τερματισμού κλήσεων επιτρέπει στους παρόχους να τερματίζουν κλήσεις στα δίκτυα άλλων παρόχων και έτσι να παρακάμπτουν τον τεχνολογικό περιορισμό του τερματισμού στο δίκτυο των τελευταίων. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ρύθμιση χονδρικής για τους μικρότερους παρόχους, οι οποίοι υπολείπονται σε διαπραγματευτική ισχύ.

Κατά συνέπεια, η ρύθμιση σε επίπεδο χονδρικής αναμένεται να αντιμετωπίσει με επιτυχία τα προβλήματα ανταγωνισμού στο λιανικό επίπεδο, χωρίς να απαιτείται περαιτέρω παρέμβαση στην αγορά λιανικής.

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Λίστα Παρόχων με ΣΙΑ στις Σχετικές Αγορές Χονδρικού Τερματισμού Κλήσεων

Η ΕΕΤΤ έχει ορίσει τους κάτωθι παρόχους ως έχοντες ΣΙΑ στην παροχή χονδρικού τερματισμού κλήσεων προς τελικούς χρήστες στο δίκτυο τους σε σταθερή θέση. Όλοι οι κάτωθι πάροχοι πληρούν επίσης σωρευτικά τα εξής κριτήρια:

- Έχουν υποχρέωση βάσει δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων που τους έχουν εκχωρηθεί να παρέχουν υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας από σταθερή θέση ή
- Τους έχουν εκχωρηθεί συγκεκριμένες ομάδες αριθμών στις οποίες συνδέονται τελικοί χρήστες σε σταθερή θέση (γεωγραφικοί αριθμοί).
- Δύνανται να παρέχουν ή προσφέρουν υπηρεσίες χονδρικού τερματισμού σε άλλους παρόχους.

Οι καθορισμένοι πάροχοι αναφέρονται στον κατωτέρω Πίνακα.

Πίνακας 16: Λίστα παρόχων που παρέχουν χονδρικό τερματισμό κλήσεων σε χωριστά τηλεφωνικά δίκτυα σε σταθερή θέση

Διακριτικός τίτλος	**Επωνυμία**
AEGEAN TELECOM	AEGEAN TELECOM LTD
AMD TELECOM AE	AMD TELECOM (ΕΙ ΕΜ ΝΤΙ ΤΕΛΕΚΟΜ)-ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, ΠΑΡΟΧΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΩΝ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
AVX LTD	AVX LTD
BWS	BUSINESS WEB SOLUTIONS ΕΠΕ
CITIWAVE SYSTEMS Ε.Π.Ε.	CITIWAVE SYSTEMS ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Ε.Π.Ε.
CLOUD TELECOMS	CLOUD TELECOMS OE
CONNECTICORE	CONNECTICORE ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
DIALOGA SERVICIOS INTERACTIVOS SA	DIALOGA SERVICIOS INTERACTIVOS SA
DIDWW IRELAND LIMITED	DIDWW IRELAND LIMITED
ESSENCE VOICE NETWORKS AB	ESSENCE VOICE NETWORKS AB
FORTHNET AE	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
G.S.INTERBIT LTD	G.S.INTERBIT LTD
GENCO POWER AE	ΤΖΕΝΚΟ ΠΑΟΥΕΡ-ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

	ΚΑΙ ΔΙΑΦΙΜΗΣΗΣ-ΑΝΩΝΙΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
HELLASFON NETWORKS SA	HELLASFON NETWORKS SA
INTER TELECOM	INTER TELECOM Ο.Ε.
MEDIATEL SA	ΜΕΝΤΙΑΤΕΛ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΑΕ
MICROBASE	MICROBASE ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΚΕ
MODULUS AE	MODULUS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
MTEL	VENTZISLAV NIKOLOV
OMNINET	OMNINET ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ
ONE CALL TELECOMMUNICATIONS LTD	ONE CALL ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΕΠΕ
PSCOM ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΕΡΡΑΚΗΣ
SC PREMIUM NET INTERNATIONAL SRL	SC PREMIUM NET INTERNATIONAL SRL
SIA NETBALT	SIA NETBALT
VIVA ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	VIVA ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
VODAFONE-PANAFON	VODAFONE-ΠΑΝΑΦΟΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
VOICELAND AE	VOICELAND ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
VOXBONE S.A.	VOXBONE S.A.
WIND ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΕΒΕ	WIND ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ZANADOO TELECOMMUNICATIONS ΕΠΕ	ZANADOO ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΓΙΟΥΜΠΟΤΟ ΕΠΕ	ΓΙΟΥΜΠΟΤΟ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΕΔΚ ΜΕΠΕ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΛΩΔΙΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ
ΙΝΤΕΡΚΟΝΝΕΚΤ Μ.ΕΠΕ	ΙΝΤΕΡΚΟΝΝΕΚΤ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΙΝΦΟΜΠΕΛ	ΙΝΦΟΜΠΕΛ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ & ΠΑΡΟΧΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΚΑΤΑΚΗΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ	ΚΑΤΑΚΗΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ - ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ – ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
ΟΤΕ ΑΕ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ

10. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Ελάχιστο περιεχόμενο της Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης του ΟΤΕ (RIO)

Τα κάτωθι στοιχεία αποτελούν το ελάχιστο περιεχόμενο που απαιτείται να περιλαμβάνει η Προσφορά Αναφοράς του ΟΤΕ. Σημειώνεται ότι τα ακόλουθα περιεχόμενα αφορούν υπηρεσίες τεχνολογίας IP. Μέχρι την ολοκλήρωση της μετάβασης σε διασύνδεση τεχνολογίας IP, για την διασύνδεση τεχνολογίας TDM ο ΟΤΕ εφαρμόζει αναλογικά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρούσα, την ήδη εγκεκριμένη από την ΕΕΤΤ με την ΑΠ 750/05/19-2-2015[42] Προσφορά Αναφορά Διασύνδεσης ΟΤΕ 2014.

(Α) Απαιτούμενες προϋποθέσεις για την παροχή πρόσβασης σε υπηρεσίες διασύνδεσης ανά διαθέσιμη τεχνολογία (TDM, IP):

1. Στοιχεία δικτύου στα οποία παρέχεται πρόσβαση:

   Πληροφορίες σχετικά με τις τοποθεσίες φυσικής πρόσβασης,[43] συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με σημεία διασύνδεσης

2. Ποιότητα υπηρεσίας
3. Τεχνικές προϋποθέσεις
4. Διαδικασίες αναφορικά με παραγγελίες και παροχή υπηρεσιών
5. Διαδικασίες μετάβασης μεταξύ διαθέσιμων υπηρεσιών (από διασύνδεση TDM σε διασύνδεση IP και αντίστροφα)
6. Διαδικασίες επιμερισμού κόστους υποδομών για την επίτευξη διασύνδεσης
7. Προβλέψεις χωρητικότητας και μελλοντικός σχεδιασμός δικτύου

(Β) Λίστα των σχετικών υπηρεσιών του ΟΤΕ:

1. Τερματισμός κλήσεων
2. Εκκίνηση κλήσεων που θα παρέχεται από παρόχους προεπιλογής φορέα για την ορισμένη στην παρούσα μεταβατική περίοδο

---

42 ΦΕΚ 442/Β/24.03.2015

43 Η διάθεση των πληροφοριών μπορεί να περιοριστεί στους ενδιαφερόμενους για να αποφευχθούν θέματα δημόσιας ασφάλειας

(Γ) Λίστα υπηρεσιών διασύνδεσης δικτύου:

1. Συνδέσεις Μεταφοράς διασύνδεσης
2. Διαδρομές διασύνδεσης
3. Συνδέσεις τελικών χρηστών
4. Διασύνδεση In-Span

(Δ) Πληροφοριακά συστήματα

Όροι αναφορικά με την πρόσβαση στα υποστηρικτικά λειτουργικά συστήματα του κοινοποιημένου οργανισμού, στα πληροφοριακά συστήματα ή στις βάσεις δεδομένων για τα αιτήματα προ-παραγγελιών, παραγγελιών, παροχών, συντήρησης και επιδιόρθωσης και τιμολόγησης.

(Ε) Όροι παροχής

1. Πρωταρχικοί χρόνοι για απάντηση σε αιτήματα παροχής υπηρεσιών και ευκολιών, συμφωνίες επιπέδου υπηρεσιών, διαχείριση σφαλμάτων και μέγιστος χρόνος αποκατάστασης αυτών, διαδικασίες επιστροφής στο κατάλληλο επίπεδο υπηρεσιών και παράμετροι ποιότητας υπηρεσιών.
2. Καθορισμός διαδικασιών χρεώσεων
3. Συνήθεις συμβατικοί όροι, συμπεριλαμβανομένης, όπου κρίνεται σκόπιμο, της προβλεπόμενης αποζημίωσης για τις περιπτώσεις όπου υπάρχει αδυναμία συμμόρφωσης με τους πρωταρχικούς χρόνους.
4. Τιμές ή τιμολογιακές φόρμουλες για κάθε στοιχείο, λειτουργία και ευκολία που αναφέρεται ανωτέρω.
5. Καθορισμός διαδικασιών επίλυσης διαφορών
6. Δοκιμές και μετρήσεις
7. Συντήρηση Δικτύου

11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Μεσοσταθμικό Κόστος κεφαλαίου (WACC)

Η ΕΕΤΤ προτείνει, για το καθορισμό του μεσοσταθμικού κόστους κεφαλαίου (WACC) που θα χρησιμοποιηθεί για την εξαγωγή των τελών τερματισμού σταθερής να υιοθετηθεί η μεθοδολογία που προτείνεται και η τιμή που προκύπτει για το τεχνοοικονομικό bottom-up μοντέλο LRIC+ για τον υπολογισμό των τιμών πρόσβασης σε δίκτυο χαλκού και σε δίκτυο NGA[44].

Για τον καθορισμό του μεσοσταθμικού κόστους κεφαλαίου, η ΕΕΤΤ χρησιμοποίησε την μεθοδολογία του Μοντέλου Αποτίμησης Περιουσιακών Στοιχείων (Capital Asset Pricing Model, CAPM).

Η ΕΕΤΤ, αρχικά, υπολόγισε το WACC nominal post-tax σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

$$WACC_{nominal\ post-tax} = R_e * \frac{E}{D+E} + R_d * \frac{D}{D+E} * (1-t)$$

Στην συνέχεια, η ΕΕΤΤ υπολόγισε το WACC nominal pre-tax σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

$$WACC_{nominal\ pre-tax} = \frac{WACC_{nominal\ post-tax}}{1-t}$$

Το WACC nominal pre-tax θα χρησιμοποιηθεί στο τεχνικοοικονομικό bottom-up μοντέλο LRIC+ για τον υπολογισμό των τιμών πρόσβασης σε δίκτυο χαλκού και σε δίκτυο NGA.

Οι παράμετροι για τον υπολογισμό του WACC περιγράφονται ακολούθως:

R_f: Χρησιμοποιήθηκε το επιτόκιο μηδενικού κινδύνου του 10ετούς ομολόγου του Ελληνικού δημοσίου από την Τράπεζα της Ελλάδος για την περίοδο ΣΕΠΤ 2018 – ΑΥΓ 2019[45].

R_p: Χρησιμοποιήθηκε το ασφάλιστρο κινδύνου της αγοράς βάση του μέσου όρου του αντίστοιχου ασφαλίστρου κινδύνου 32 χωρών της Ευρωπαϊκής αγοράς σταθερής τηλεφωνίας, σύμφωνα με την μελέτη του BEREC «Regulatory Accounting in Practice 2018»[46].

---

44 σύμφωνα με την Κοινοποίηση της ΕΕΤΤ προς την ΕΕ με αρ. πρωτ ΕΕΤΤ 915/17/11.11.2019 με θέμα ««Κοινοποίηση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το BEREC και τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (Ε.Ρ.Α.) άλλων Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης της επικαιροποίησης του Τεχνοοικονομικού μοντέλου Bottom up pure LRIC το οποίο χρησιμοποιείται για τον καθορισμό των ανώτατων τιμών των υπό ρύθμιση τελών τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, σε εφαρμογή των υποχρεώσεων που έχουν επιβληθεί με την ΑΠ ΕΕΤΤ 815/002/22.06.2017 (ΦΕΚ 2530/Β/20.07.2017)»

45 Μέσος όρος του επιτοκίου σε μηνιαία βάση

46 https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/reports/8310-berec-report-regulatory-accounting-in-practice-2018

β: Χρησιμοποιήθηκε το Equity beta βάση του αντίστοιχου σταθμισμένου μέσου όρου Equity beta 32 χωρών της Ευρωπαϊκής αγοράς σταθερής τηλεφωνίας και 25 χωρών της Ευρωπαϊκής αγοράς κινητής τηλεφωνίας, σύμφωνα με την μελέτη του BEREC «Regulatory Accounting in Practice 2018».

R_d: Το κόστος δανειακών κεφαλαίων βασίστηκε στο άθροισμα (α) του Rf της Ελλάδος και (β) του σταθμισμένου μέσου όρου της διαφοράς Rf & cost of debt 32 χωρών της Ευρωπαϊκής αγοράς σταθερής τηλεφωνίας και 25 χωρών της Ευρωπαϊκής αγοράς κινητής τηλεφωνίας βάση της μελέτης του BEREC «Regulatory Accounting in Practice 2018».

E: Για τον υπολογισμό των Ιδίων Κεφαλαίων χρησιμοποιήθηκε ο μέσος όρος έναρξης και λήξης Ιδίων Κεφαλαίων όπως απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών[47] για το έτος 2017. Στην περίπτωση εισηγμένης εταιρίας στο Χ.Α., ο υπολογισμός ιδίων κεφαλαίων βασίστηκε στον αριθμό μετοχών για το έτος 2017 επί την μέση τιμή της μετοχής για το συγκεκριμένο έτος.

D: Για τον υπολογισμό των δανειακών κεφαλαίων, χρησιμοποιήθηκε ο μέσος όρος έναρξης και λήξης μακροχρόνιων δανειακών κεφαλαίων όπως απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών[48] για το έτος 2017.

t: Χρησιμοποιήθηκε ο ονομαστικός φορολογικός συντελεστής ο οποίος θα ανέρχεται σε 24% το έτος 2020 (φορολογικό έτος 2019 και έπειτα).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι τιμές των παραμέτρων για τον υπολογισμό του WACC για το τεχνοοικονομικό bottom-up μοντέλο LRIC+ για τον υπολογισμό των τιμών πρόσβασης σε δίκτυο χαλκού:

Πίνακας 17: **Παράμετροι Υπολογισμού WACC**

Στοιχεία WACC	
R_f	3,55%
R_p	5,9%
β	0,83
R_e	8,44%
R_d	4,91%
D / (D+Emv)	28,70%

[47] Στην περίπτωση της Vodafone έχει χρησιμοποιηθεί η Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση 2018 που αφορά το διάστημα 1/4/2017-31/3/2018.

[48] Στην περίπτωση της Vodafone έχει χρησιμοποιηθεί η Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση 2018 που αφορά το διάστημα 1/4/2017-31/3/2018.

Emv / (D+Emv)	71,30%
Tax	24%
WACC (nominal, pre-tax) για χρήση στο τεχνοοικονομικό bottom-up μοντέλο LRIC+ για τον υπολογισμό των τιμών πρόσβασης σε δίκτυο χαλκού και σε δίκτυο NGA	9,33%

12. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Παρακαλούμε να απαντήσετε αναλυτικά και τεκμηριωμένα στις κάωθι ερωτήσεις:

Ερωτήσεις αναφορικά με τον ορισμό των λιανικών αγορών

1. Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά εκκίνησης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση;
2. Συμφωνείτε με την ανάλυση της λιανικής αγοράς κλήσεων απουσίας ρύθμισης;
3. Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς λιανικής που σχετίζεται με τη χονδρική αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής;
4. Συμφωνείτε με αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ανάλυση της λιανικής αγοράς κλήσεων σε σταθερή θέση απουσία ρύθμισης της αγοράς χονδρικής

Ερωτήσεις αναφορικά με την αγορά εκκίνησης κλήσεων από το δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση

5. Συμφωνείτε με την εφαρμογή της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων για την αγορά χονδρικής εκκίνησης κλήσεων από το δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση;

Ερωτήσεις αναφορικά με τον ορισμό και ανάλυση της αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής

6. Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής;
7. Συμφωνείτε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ σχετικά με την ανάλυση της αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής;

Ερωτήσεις αναφορικά με τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα σταθερής;

(α) Προτεινόμενες υποχρεώσεις στον ΟΤΕ

8. Συμφωνείτε με τις προτεινόμενες υποχρεώσεις παροχής πρόσβασης;
9. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης και το περιεχόμενο αυτής;
10. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση διαφάνειας και το περιεχόμενο αυτής;
11. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού και το περιεχόμενο αυτής;
12. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση ελέγχου τιμών;

(β) Προτεινόμενες υποχρεώσεις στους εναλλακτικούς παρόχους

13. Συμφωνείτε με τις προτεινόμενες υποχρεώσεις παροχής πρόσβασης;
14. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης και το περιεχόμενο αυτής;
15. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση διαφάνειας και το περιεχόμενο αυτής;
16. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη υποχρέωση ελέγχου τιμών;
17. Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τα αποτελέσματα της ρύθμισης σε επίπεδο χονδρικής στις αγορές λιανικής;